

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKİYE’DEKİ BELEDİYE STRATEJİK PLANLARININ AFET RİSK
YÖNETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ, ENGELLER VE
ÖNERİLER

DOKTORA

MURAT CAN DURUEL

Temmuz 2026
GÜMÜŞHANE

T.C.

**GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

AFET YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DEKİ BELEDİYE STRATEJİK PLANLARININ AFET RİSK
YÖNETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ, ENGELLER VE
ÖNERİLER**

**EVALUATION OF MUNICIPAL STRATEGIC PLANS IN TÜRKİYE FROM
THE PERSPECTIVE OF DISASTER RISK MANAGEMENT, OBSTACLES
AND RECOMMENDATIONS**

DOKTORA

MURAT CAN DURUEL

**Temmuz 2026
GÜMÜŞHANE**

**GÜMÜŞHANE
ÜNİVERSİTESİ**
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

T.C.

**GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

AFET YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DEKİ BELEDİYE STRATEJİK PLANLARININ AFET RİSK
YÖNETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ, ENGELLER VE
ÖNERİLER**

**EVALUATION OF MUNICIPAL STRATEGIC PLANS IN TÜRKİYE FROM
THE PERSPECTIVE OF DISASTER RISK MANAGEMENT, OBSTACLES
AND RECOMMENDATIONS**

DOKTORA

MURAT CAN DURUEL

DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ EYYÜP YILDIZ

Temmuz 2026

GÜMÜŞHANE

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Doktora Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Türkiye’deki Belediye Stratejik Planlarının Afet Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi, Engeller ve Öneriler**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, danışmanımın sorumluluğunda hazırladığımı, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

01/07/2026

.....
Murat Can DURUEL

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim boyunca değerli bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, çalışmanın hiçbir aşamasında yardımını esirgemeyen, teşvik eden ve titizlikle beni yönlendiren değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Eyyüp YİLDİZ'e teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitemde bulunarak değerlendirmelerini paylaşan ve önerilerde bulunan kıymetli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Sefa MIZRAK ve Dr. Öğr. Üyesi Özcan KOÇ'a teşekkür ederim. Görüşme teknikleri konusunda yardımlarında dolayı Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ASLAN ve Dr. Öğr. Üyesi Tarık YÜCEL'e teşekkür ederim.

İsimlerini ve kurumlarını paylaşamayacak olmama rağmen, görüşme yaptığım belediyelerin kıymetli personeline ve yine görüşme gerçekleştirdiğim değerli akademisyenlere teşekkür ederim. Manevi destekleriyle her zaman yanımda olan annem Gülçin DURUEL, babam Muzaffer DURUEL, kardeşim Alican DURUEL'e; varlığı, desteği ve yardımları için eşim Harika Eylül ESMER DURUEL'e teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak ulu önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e, çalışmama uygun olacak bir ifadesini burada belirterek, şükranlarımı sunarım: "Felaket başa gelmeden evvel, onu önleme ve ona karşı müdafaa çareleri düşünülmek lazımdır. Geldikten sonra elemelenmenin faydası yoktur."

Murat Can DURUEL
GÜMÜŞHANE - 2026

ÖZET

Toplumsal yaşamı derinden etkileyen afetler, insanlık tarihi boyunca can ve mal kayıplarına yol açmış felaketlerdir. Günümüzde yaşanan nüfus artışı, kentleşme ve küresel iklim değişikliği gibi unsurlar, afetlerin etkilerini daha yıkıcı hale getirmektedir. Bu sebeple insanlara en yakın kurum olarak hizmet sunan belediyeler, yaptıkları çalışmalar ile afetlere dirençli bir yaşam inşa etmek durumundadırlar. Risk analizi yapılmasından, planlama ve koordinasyona kadar afet yönetimiyle ilgili çeşitli görevleri bulunan belediyeler, söz konusu görevleri yerine getirmek üzere stratejik planlarında yürütecekleri çalışmalara yer vermektedirler. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki belediye stratejik planlarının incelenerek afet risk yönetimine dair durum tespiti yapılması, risk ve zarar azaltma aşamasının öncelikli olmasını engelleyen durumların belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesidir. Amaca uygun olarak öncelikle stratejik plan hazırlamış tüm büyükşehir ve il belediyelerinin stratejik planları doküman incelemesi tekniğiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda hazırlanan görüşme soruları aracılığıyla belediye personeli ve akademisyenler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri bilgisayar destekli veri analizine tabi tutularak üç tema altında bulgular ortaya koyulmuştur. Çalışma neticesinde; belediyelerde risk yönetimi yaklaşımına yönelik bir farkındalığın olduğu, ancak afet risk yönetiminin kendi içindeki dağılımı incelendiğinde, hazırlık faaliyetlerinin risk ve zarar azaltma faaliyetlerinden daha fazla yer aldığı belirlenmiştir. Bu duruma yol açan en önemli engeller arasında uzman personel eksikliği, çalışmaların yüksek maliyeti, siyasi önceliklerin farklılaşması, kurumsal koordinasyon eksiklikleri, belediyelerin kaynak eksiği, mevzuat sorunları ve halkın farkındalığının yetersizliği tespit edilmiştir. Bu nedenleri ortadan kaldırmak için personel ve bütçeyi kapsayan kaynakların güçlendirilmesi, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, mevzuat reformu ve toplumsal farkındalığın artırılması önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet yönetimi, Belediye, Risk yönetimi, Stratejik plan

ABSTRACT

Disasters, which profoundly affect social life, are catastrophes that have caused loss of life and property throughout human history. Today, factors such as population growth, urbanization, and global climate change are making the effects of disasters even more devastating. Therefore, municipalities, as the institutions closest to people, must build a disaster-resilient life through their work. Municipalities, which have various tasks related to disaster management, from risk analysis to planning and coordination, include the work they will carry out in their strategic plans to fulfill these tasks. The aim of this study is to examine the strategic plans of municipalities in Türkiye, to determine the current state of disaster risk management, to identify the factors preventing the prioritization of risk and damage reduction, and to develop solutions. Accordingly, the strategic plans of all metropolitan and provincial municipalities that have prepared strategic plans were first evaluated using document review technique. Based on the findings, semi-structured interviews were conducted with municipal personnel and academics using prepared interview questions. The interview data were subjected to computer-assisted data analysis, and findings were presented under three themes. As a result of the study; While there is an awareness of risk management approaches in municipalities, an examination of the distribution of disaster risk management reveals that preparedness activities occupy a larger space than risk and damage reduction activities. The most significant obstacles contributing to this situation include a shortage of expert personnel, high costs, differing political priorities, lack of institutional coordination, municipal resource deficiencies, legislative issues, and insufficient public awareness. To address these issues, recommendations include strengthening resources, improving institutional capacity, reforming legislation, and increasing public awareness.

Keywords: Disaster management, Municipality, Risk management, Strategic plan

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar DİZİNİ	XI
ŞEKİLLER DİZİNİ	XII
EKLER DİZİNİ	XIII
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XIV
1. GİRİŞ	1
2. ALAN YAZINI ÖZETİ	3
2.1. Afetler	3
2.1.1. Afet Kavramı	3
2.1.2. Afet Yönetimi	5
2.1.3. Afet Risk Yönetimi	6
2.2. Belediyeler ve Afet Risk Yönetimi	8
2.3. Belediyelerde Stratejik Yönetim ve Planlama	10
2.4. Çalışmanın Özgünlüğü ve Alan Yazınına Katkısı	11
2.4.1. Stratejik Planların Durum Tespiti	12
2.4.2. Kapsam ve Çerçeve	12
2.4.3. Araştırmacı - Uzman Görüşü	13
3. MATERYAL VE YÖNTEM	14
3.1. Araştırmanın Amacı	14
3.2. Araştırmanın Deseni	14
3.3. Araştırma Soruları	15
3.4. Araştırmacının Rolü	15
3.5. Veri Toplama	16
3.5.1. Doküman İncelemesi Tekniği	16
3.5.2. Görüşme Tekniği	18
3.5.3. Katılımcılar	19
3.6. Veri Analizi	21

3.7. Geçerlik ve Güvenilirlik	22
3.8. Kapsam ve Sınırlılık	23
3.9. Araştırmanın Etik Boyutu	23
4. BULGULAR	24
4.1. Belediye Stratejik Planlarındaki Afet Yönetimiyle İlişkili PG'ler	24
4.2. Görüşler, Engeller ve Çözüm Önerileri	27
4.2.1. Afet Risk Yönetimine İlişkin Görüşler	27
4.2.1.1. Öncelik RZA Olmalıyken Yeterince Önem Verilmemektedir	28
4.2.1.2. Son Yıllarda RZA'ya Önem Verilmeye Başlanmıştır	29
4.2.1.3. Hazırlık Çalışmaları Önemlidir ve Sahiplenilmektedir	30
4.2.2. Engeller	30
4.2.2.1. Personel	31
4.2.2.1.1. Uzman Personel Eksiği	31
4.2.2.1.2. Sirkülasyon ve İkiz Görev.....	32
4.2.2.2. Yönetim.....	33
4.2.2.2.1. Siyasi Amaçlara Öncelik Verilmesi	33
4.2.2.2.2. Koordinasyon Zorlukları.....	34
4.2.2.2.3. Yöneticilerin Afet Bilgisi Eksikliği	35
4.2.2.2.4. Kriz Yönetimi Odaklı Yönetim	35
4.2.2.2.5. Afet İşleri Biriminin Yeni Olması	36
4.2.2.3. Mevzuat.....	36
4.2.2.3.1. Yasal Düzenlemeler Yeterli Değil	37
4.2.2.3.2. Mevzuat - Yetki Karışıklıkları Var	37
4.2.2.4. Mali Kaynak.....	38
4.2.2.4.1. RZA Çalışmaları Yüksek Maliyetli	38
4.2.2.4.2. Belediyenin Kaynak Eksiği.....	39
4.2.2.5. Paydaş Olarak Vatandaşlar	39
4.2.2.5.1. Halkın Farkındalığının Az Olması	40
4.2.2.5.2. Halka Rağmen Halk İçin Çalışmak Zor	40
4.2.3. Öneriler	41
4.2.3.1. Kaynak Güçlendirme	42
4.2.3.1.1. RZA'ya Bütçe Ayrılması veya Kaynak Sağlanması Gereklidir	42
4.2.3.1.2. Eğitimli ve Alanında Uzman Personel İhtiyacı Karşılanmalıdır	43
4.2.3.1.3. Farklı Kuruluşlardan veya Projelerden Mali Kaynak Sağlanabilir	43
4.2.3.1.4. Afet Yönetimi Mezunları Belediyelere Yerleştirilmelidir	44

4.2.3.2. Kurumsal Kapasite Geliştirme	45
4.2.3.2.1. Yönetim Anlayışı Değişmelidir	45
4.2.3.2.2. Koordinasyon Güçlendirilmelidir	46
4.2.3.2.3. Mevzuat/Plan Uygulamaya Geçirilmelidir	46
4.2.3.2.4. Stratejik Planda RZA Daha Güçlü Yer Almalıdır	47
4.2.3.2.5. Ulusal Bir Sistem Kurulmalıdır	47
4.2.3.3. Mevzuat Reformu	48
4.2.3.3.1. Afetlerle İlgili Mevzuat Düzenlenmelidir	48
4.2.3.3.2. Sorumluluk ve Yetkilerle İlgili Karışıklık Düzeltilmelidir	49
4.2.3.4. Toplumsal Farkındalık	50
4.2.3.4.1. Halkın Farkındalığı Çok Önemlidir	50
4.2.3.4.2. Halk Paydaş Olarak Katılım Göstermelidir	51
4.2.3.4.3. Toplum Afetleri Siyasetin Üzerinde Görmelidir	51
5. TARTIŞMA	55
5.1. Afet Risk Yönetimine İlişkin Görüşler	56
5.1.1. RZA'nın Öncelikli Konumu	56
5.1.2. RZA'ya Son Yıllarda Önem Verilmesi	56
5.1.3. Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Kurumsal Sahiplenme	56
5.2. Engeller	57
5.2.1. Personel	57
5.2.2. Yönetim	58
5.2.3. Mevzuat	59
5.2.4. Mali Kaynak	60
5.2.5. Vatandaş Kaynaklı Engeller	60
5.3. Öneriler	61
5.3.1. Kaynak Güçlendirme	61
5.3.2. Kurumsal Kapasite Geliştirme	62
5.3.3. Mevzuat Reformu	64
5.3.4. Toplumsal Farkındalık	65
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	67
KAYNAKÇA	71
EKLER	84
ETİK KURUL KARARI	89
ÖZGEÇMİŞ	90

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Görüşme yapılan katılımcılara ait bilgiler	20
Tablo 2. PG’lerin afet yönetimi aşamalarına göre dağılımı	24
Tablo 3. PG’lerin belediyelere göre dağılımı	25

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Afet riski formülü	4
Şekil 2. Afet yönetiminin aşamaları.....	5
Şekil 3. PG’lerin sınıflandırılmasında kullanılan tablo.....	17
Şekil 4. PG’lerin sınıflandırılmasında ortaya çıkan sayım ifadeleri	18
Şekil 5. Yaratıcı kodlama uygulaması kullanımından bir görsel	22
Şekil 6. RZA aşamasına ait sayım ifadelerinin kelime bulutu	26
Şekil 7. Hazırlık aşamasına ait sayım ifadelerinin kelime bulutu.....	27
Şekil 8. Birinci tema kategorileri ve kodlamaların dağılımı	28
Şekil 9. İkinci tema kategorileri ve kodlamaların dağılımı.....	31
Şekil 10. Üçüncü tema kategorileri ve kodlamaların dağılımı.....	42
Şekil 11. Tema, kategori ve alt kategoriler ile kodlamaların dağılımı	53
Şekil 12. Araştırma sonucunda oluşturulan teori modeli	54

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Tezde Kullanılan Görüşme Soruları	84
Ek 2. Aydınlatılmış Onam Formu.....	85
Ek 3. İncelenen Belediye Stratejik Planlarına Ait Bilgiler	86

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKEV	: Anadolu Kültür ve Eğitim Vakfı
ark.	: Arkadaşları
BB	: Büyükşehir belediyesi
Bld.	: Belediye
BM	: Birleşmiş Milletler
CRED	: Afetlerin Epidemiyolojisi Araştırma Merkezi
ÇŞİD	: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
IFRC	: Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu
ISC	: Uluslararası Bilim Konseyi
PG	: Performans göstergesi
RZA	: Risk ve zarar azaltma
TAMP	: Türkiye Afet Müdahale Planı
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
t.y.	: Tarih yok
UNDRR	: Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltımı Ofisi

1. GİRİŞ

Afetler, can ve mal kayıplarına yol açmanın yanı sıra; çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarda uzun süreli etkiler oluşturan süreçlerdir (Büyükkaracığan, 2016). Kentleşme, nüfus artışı, iklim değişikliği ve çevresel bozulma gibi etkenler, afetlerin etkilerini daha yıkıcı hale getirmektedir (Wisner vd., 2004). Türkiye’de tehlikeli bölgelerin yerleşime açılması, düşük afet bilinci, uygun olmayan yapı stoğu, yetersiz planlama ve yerel yönetimlerin sınırlı kapasitesi gibi nedenlerle afet riski artmaktadır (Kadıoğlu, 2020). Afetlerin etkilerinin en düşük seviyede tutulabilmesi için afet yönetiminin etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir (Şahin, 2019).

Afet yönetimi; afet öncesi, sırası ve sonrasında yürütülecek çalışmaların planlanması ve uygulanması amacıyla paydaşların organize biçimde kaynak yönetimi gerçekleştirmesidir (Sever ve Değirmenci, 2019). Bu süreç; risk ve zarar azaltma (RZA), hazırlık, müdahale ve iyileştirme olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Şengün, 2025). RZA aşaması, tehlike ve risklerin belirlenmesi, politika ve stratejilerin geliştirilmesi ile yapılaşmaya ilişkin önlemlerin alınması gibi faaliyetleri içermektedir (Erkan, 2010). Afetin yıkıcı etkisini doğrudan azaltan temel aşama olarak öne çıkmaktadır (Ergün ve Cihan, 2025). Hazırlık aşaması eğitim, planlama ve erken uyarı sistemleriyle toplumun ve kurumların afete hazırlanmasını sağlarken (Rovins vd., 2015); müdahale ve iyileştirme aşamaları afetin etkilerinin kontrol altına alınması ve normal yaşamın yeniden kurulmasına odaklanmaktadır (Mwambere, 2025; Ünür, 2021).

Modern yaklaşımda afet yönetiminin odağı giderek kriz yönetiminden afet risk yönetimine kaymaktadır (Farinós-Dasí vd., 2024). Afet risk yönetimi; tehlikelerin belirlenmesi, risk analizi yapılması, riskin azaltılması için politika ve planların hazırlanması ile uygulanması sürecidir (Erenel ve Caymaz, 2020). Riskin afet olarak gerçekleşmeden önce yönetilmesi, müdahale odaklı yaklaşımlara kıyasla daha etkili ve daha düşük maliyetlidir (Varol vd., 2023). Ayrıca afet risk yönetimi, sürdürülebilir kalkınma ve afete dirençli şehirler oluşturma hedefleriyle yakından ilişkilidir (Torpuş, 2023). Riskin yerel bir karakter taşıması (Topal, 2015) nedeniyle yerel yönetimlerin yetki, kaynak ve kapasite bakımından güçlendirilmesi kritik önem taşımaktadır (Özdemir, 2023).

Yerel yönetimlerin en önemli unsuru olan belediyeler, afet riskinin azaltılmasında kilit aktörlerdir (Parlak ve Sevilmiş, 2023). Belediyeler; risk analizi yapılması, acil durum planlarının hazırlanması, koordinasyon sağlanması ve toplumun dayanıklılığının

artırılması gibi önemli sorumluluklara sahiptir (TBB, 2024). Türkiye’de yürürlükteki mevzuat ve planlama belgeleri belediyelere çeşitli görevler yüklemekte; özellikle RZA çalışmalarında belediyelerin stratejik konumu vurgulanmaktadır (Şahin, 2016). Ancak temel sorun, bu görev ve sorumluluklara paralel kaynak ve kapasiteye sahip olmamalarıdır (Yavaş ve Yavuz, 2015). Bu çalışmanın amacı; Türkiye’deki belediye stratejik planlarının incelenerek afet risk yönetimine dair durum tespiti yapılması, RZA aşamasının öncelikli olmasını engelleyen durumların belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesidir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, veri toplama ve veri analizi bakımından nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada doküman incelemesi ile Türkiye’deki büyükşehir ve il belediyelerinin stratejik planları değerlendirilerek durum tespiti yapılmıştır. İkinci aşamada, durum tespitine dayanarak hazırlanan sorular aracılığıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanarak veri toplanmıştır. Görüşmeler, stratejik plandaki ilgili alanlara katkısı bulunan belediye personeliyle ve konuyla ilgili çalışmaları bulunan akademisyenlerle gerçekleştirilmiştir. Veri analizi ise bilgisayar destekli içerik analizi yöntemiyle yürütülmüştür.

Çalışmada yer alan konular, alanda daha önce yapılmış çalışmalar, çalışmanın özgünlüğü ve katkısı ikinci bölümde açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Araştırma neticesinde elde edilen bulgular dördüncü bölümde sunulmaktadır. Söz konusu bulgular ile alan yazınında bulunan diğer çalışmaların sonuçları, beşinci bölümde karşılaştırılarak tartışılmaktadır. Altıncı bölümde ise araştırmanın sonuçları ve gelecek çalışmalar için öneriler sunulmaktadır.

2. ALAN YAZINI ÖZETİ

Bu bölümde, çalışmanın içeriğinde yer alan afetler, belediyeler ve stratejik planlama konuları açıklanmaktadır. Afetler konusu; afet kavramı, afet yönetimi ve afet risk yönetimi alt başlıkları ile detaylandırılmaktadır. Ardından topluma en yakın kurum olarak hizmet sunan belediyelerin afetler ve özellikle afet risk yönetimi ile ilişkisi açıklanmaktadır. Belediyelere, yürütecekleri çalışmalarda rehberlik eden stratejik planlar ele alındıktan sonra çalışmanın özgünlüğü ve alan yazınına katkısı aktarılmaktadır.

2.1. Afetler

Afetler, insanların tarih boyunca farklı coğrafyalarda karşılaştıkları, can ve mal kayıplarına sebep olan durumlardır (Mandacı, 2020). Yalnızca fiziksel kayıplara yol açan olaylar değil; aynı zamanda çevresel, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarda uzun süreli etkiler ortaya çıkaran süreçlerdir (Büyükkaracıgan, 2016). Afetler; toplumsal yaşamın olağan düzeninin bozulmasına, altyapı sistemlerinin zarar görmesine ve ekonomik faaliyetlerin kesintiye uğramasına neden olmaktadır (UNDRR, 2015). Özellikle kentleşme, nüfus artışı, iklim değişikliği ve çevresel bozulma gibi faktörler, afetlerin etkilerini daha yıkıcı hale getirmektedir (Wisner vd., 2004). Afetlerin artan etkileri, son yıllara ait istatistikler incelendiğinde daha iyi anlaşılmaktadır.

Dünyada 2000 yılından bu yana meydana gelen doğa kaynaklı afetler dikkate alındığında; 9.706 afet meydana gelmiş, yaklaşık 5 milyar insan etkilenmiş ve yaklaşık 1.4 milyon insan hayatını kaybetmiştir (CRED, 2021; CRED, 2022; CRED, 2023; CRED, 2024; CRED, 2025; Delforge vd., 2026; UNDRR ve CRED, 2020). Türkiye de tehlikeli bölgelerin yerleşime açılması, düşük seviyedeki afet bilinci, küresel iklim değişikliği, uygun olmayan yapı stoğu, yetersiz planlama, yerel yönetimlerin imkanlarının kısıtlı olması, mevzuatın uygulama ve denetleme aşamalarındaki eksiklikler gibi sebeplerle afetler açısından daha riskli bir konuma gelmektedir. Dolayısıyla ilerleyen yıllarda can kayıplarının, çevre ve mal hasarlarının artması beklenmektedir (Kadıoğlu, 2020).

2.1.1. Afet Kavramı

Ulusal ve uluslararası kuruluşlar, afet kavramını kendi faaliyetleri doğrultusunda tanımlamaktadır (Köseoğlu, 2015). Örneğin Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC), insanların acı çekmesine neden olan ve yardım almadan bu acıların dinmesinin mümkün olmadığı durum olarak açıklamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü

çevreyi tahrip eden, hasara yol açan, ölüm ve hastalıklara neden olan, dışarıdan yardıma ihtiyaç duyulan olay olarak tanımlamaktadır (Iqbal vd., 2007). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)’na göre ise afet; toplumun tamamını veya bir bölümünü etkileyen, etkilenen insanlar için sosyal, fiziksel ve ekonomik kayıplara sebep olan, etkilenen toplumun kapasitesini aşan doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay olarak tanımlanmaktadır (AFAD, 2014).

AFAD’ın yapmış olduğu afet tanımından yola çıkarak, afet türlerini doğa, insan ve teknoloji kaynaklı afetler olarak sınıflandırmak mümkündür. Doğa kaynaklı afetler, deprem, fırtına, sel, kuraklık gibi doğal olaylar veya süreçler sebebiyle gerçekleşmektedir. Can ve mal kaybı gerçekleşmediğinde sadece yaşanmış bir doğa olayı olarak karşımıza çıkan bu durumlar, kayıp ve zararlarla sonuçlandığında ise birer afete dönüşmektedir (Tümer, 2024). Ekonomik kriz, isyan, terörizm ve savaş gibi durumlar insan kaynaklı afetler olarak sınıflandırılmaktadır. Büyük çapta gerçekleşen ulaşım kazaları veya endüstriyel kazalar gibi olaylar ise teknolojik afetlere yol açabilmektedir (Yasuyuki vd., 2011).

Toplumlar için afet, genellikle dışarıdan gelen bir şok olarak kabul edilir, ancak Şekil 1’de görülebileceği gibi afet; tehlike, maruziyet ve savunmasızlık koşullarını oluşturan süreçler arasındaki karmaşık etkileşimden kaynaklanmaktadır (UNDRR, 2025). Bu formüldeki ilk unsur olan tehlike; can kaybına, sağlık sorunlarına, mal hasarına, çevre zararına, hizmet kaybına, sosyal ve ekonomik aksamalara yol açabilecek olgudur (IFRC, 2021). Afet riskini oluşturan tehlikeler hidrolojik ve meteorolojik, Dünya dışı, jeolojik, çevresel, kimyasal, biyolojik, teknolojik ve sosyal tehlikeler olarak sekiz başlıkta toplanmaktadır (UNDRR ve ISC, 2025). Maruziyet, afet riski bulunan alanlardaki insanların ve insan yapımı somut varlıkların durumudur. Eğer afet gerçekleşirse etkilenme potansiyeli olan insan ve diğer varlıkların miktarı olarak değerlendirilmektedir (Kahraman vd., 2021). Savunmasızlık ise insanların ve varlıkların, tehlikelerin etkilerine karşı duyarlılığını artıran fiziksel, sosyal, ekonomik ve çevresel unsurlardır (UNDRR, 2017a). Bir afetin gerçekleşme olasılığının en aza indirilmesi için; tehlike, maruziyet ve savunmasızlık durumlarının olabildiğince kontrol altında tutulması gerekmektedir. Bunu sağlamak ise ancak afet yönetimi ile mümkün olmaktadır.

Şekil 1. Afet riski formülü (UNDRR, 2025’ten uyarlanmıştır).

2.1.2. Afet Yönetimi

Afete sebep olan olay meydana gelmeden önce alınacak önlemlerin ve olay yaşandıktan sonra yürütülecek çalışmaların planlanması ve uygulanması için paydaşların bir araya gelerek organize bir kaynak yönetimi gerçekleştirmesi, afet yönetimi olarak tanımlanmaktadır (Sever ve Değirmenci, 2019). Afetlerin zamanı, mekanı ve etkisi çoğunlukla öngörülemez olduğundan, afet yönetiminin sadece teknik çalışmalardan oluşan bir sistem olarak görülmemesi gerekmektedir. Afet yönetimi için bilimsel verinin, güçlü kurumların ve toplumsal katılımın da dahil olduğu çok aktörlü bir çabanın gerektiği değerlendirilmelidir (Ergün ve Cihan, 2025).

Afet yönetimi, dört aşamalı olarak yürütülmektedir. Bunlar; RZA, Hazırlık, Müdahale ve İyileştirme aşamalarıdır. RZA aşaması, bir afetin meydana gelme olasılığının veya verebileceği zararın azaltılması için yapılan çalışmaları içermektedir. Bu çalışmalar; tehlike ve risklerin tespit edilmesi, bunlara yönelik olarak politika ve stratejilerin belirlenerek uygulanması, yapılaşmaya ilişkin hususların belirlenerek uygulanması gibi faaliyetlerdir (Erkan, 2010). Söz konusu aşama, afetin yıkıcı etkisini doğrudan azaltan tek aşama olması sebebiyle afet yönetiminin en aktif aşamasıdır (Ergün ve Cihan, 2025). Hazırlık aşaması toplumun ve kurumların eğitimi, planların geliştirilmesi, erken uyarı sistemlerinin kurulması ve iletişim süreçlerinin oluşturulması gibi çalışmalarla afet sonrası sürece hazırlanılmasını sağlamaktadır (Rovins vd., 2015). Müdahale aşaması afetin doğrudan etkilerini kontrol altına alarak can ve mal kaybını en aza indirmeyi amaçlayan arama ve kurtarma, barınma, beslenme, sağlık ve güvenlik hizmeti sunulması gibi çalışmaları kapsamaktadır (Mwambere, 2025). İyileştirme aşaması ise kalıcı barınma için konutların inşa edilmesi, alt yapının yenilenmesi, toplumsal uyumun yakalanması ve çevre tahribatının giderilmesi gibi çalışmaları içermektedir (Ünür, 2021). Bu aşamalar bazı durumlarda birbirinden çok farklı faaliyetleri barındırırken bazen de iç içe geçmiş çalışmaların gerçekleştiği süreçlerden meydana gelmektedir. Afet yönetiminin aşamaları Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2. Afet yönetiminin aşamaları (Şengün, 2025).

Modern afet yönetimi; sivil savunma konusunun 20. yüzyılın ortalarında ülkeler tarafından dikkate alınması, yasal düzenlemeler yapılması ve ulusal acil durum sistemlerinin oluşturulması ile ortaya çıkmıştır (Coppola, 2015). Sonraki yıllarda ise uluslararası düzeyde dikkate alınmaya başlanarak, ilk önce Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu’nda 1990-2000 yılları arası “Doğal Afetleri Azaltma Uluslararası On Yılı” ilan edilmiştir. 1994 yılında BM üyesi ülkeler, bu sürecin değerlendirilmesi için bir araya gelmişler ve “Yokohoma Stratejisi”ni geliştirmişlerdir. 1999 yılında ise BM Genel Kurulu “Uluslararası Afet Azaltma Stratejisi”ni devreye almıştır (UNDRR, t.y.). 2005 yılında Japonya’da gerçekleştirilen konferansın sonucunda ise 2005-2015 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanmış “Hyogo Eylem Çerçevesi” oluşturularak üye ülkelere kabul edilmiştir (UNDRR, 2007). 2015 yılında ise BM üyesi ülkeler tekrar bir araya gelerek 2015-2030 yıllarını kapsayan “Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi”ni kabul etmişlerdir (UNDRR, 2015). Süreçten anlaşılacağı üzere, ülkelerin bireysel mücadeleleri zaman içerisinde uluslararası alana taşınmış, modern afet yönetiminin şekillenmesi de bu alanda gerçekleşmiştir.

Modern afet yönetiminin uluslararası düzeydeki gelişimi dikkate alındığında, özellikle süreci devam eden Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesinde, kriz yönetimi yerine afet risk yönetimine daha güçlü bir vurgu yapılmaktadır (Macatulad ve Biljecki, 2024). Ayrıca son yıllarda gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarda da, odak noktası kriz yönetimi yerine afet risk yönetimine kaymaktadır (Farinós-Dasí vd., 2024; Kadioğlu, 2020; Ward vd., 2022). Afetlerin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, ancak çok disiplinli afet risk yönetimine ağırlık verilerek mümkün kılınabilecektir (Varol ve Kaya, 2018).

2.1.3. Afet Risk Yönetimi

Yıllar geçtikçe afetlerin etkileri artarken, insanların güvende oldukları bir yaşam sürmeleri giderek zorlaşmaktadır (Varol vd., 2023). Dünya Bankası’nın raporuna göre, doğa kaynaklı afetlerden etkilenecek insan sayısının 2050 yılında iki katına çıkması beklenmektedir (Varol, 2022). Can ve mal kaybının yaşanmaması veya en düşük seviyeye indirilebilmesi için afete yol açacak olaylar meydana gelmeden önce önlemler almak gerekmektedir. Bu da risk yönetimi ile mümkün olmaktadır (Varol ve Kaya, 2018). Afet risk yönetimi; her türlü coğrafi ölçekte tehlikelerin tespit edilmesi, risk analizi, riskin azaltılması için imkanların ve kaynakların belirlenmesi, politika ve planların hazırlanması ile bunların uygulanması süreci olarak tanımlanmaktadır (Erenel ve Caymaz, 2020).

Hiçbir ülke, sadece afet yaşandıktan sonra olaylara müdahale edecek kadar zengin kaynaklara sahip değildir. Bu durumun nedeni, afetin kriz yönetimini yapmanın, riskin

kendisini yönetmekten daha maliyetli ve zor olmasıdır (Varol vd., 2023). Avrupa Komisyonu'nun yayınladığı İnsani Yardım ve Sivil Koruma Bilgi Notu'na göre, afet riskinin önlenmesine yatırılan her 1 Euro karşılığında, afet müdahalesinde 4-7 Euro tasarruf sağlandığı tahmin edilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2016). Bu açıdan ele alındığında da, afet risk yönetiminin öncelikli hale gelmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Afet risk yönetimi, sürdürülebilir kalkınma ile sıkı bir ilişki içerisinde. Yaşanan afetler, sürdürülebilir kalkınma amaçlarının tamamlanmasını engellemektedir. Dolayısıyla afet risk yönetimi, sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için bir araç olarak değerlendirilmelidir (Torpuş, 2023). Sürdürülebilir kalkınmanın dahilinde, şehirlerin kalkınması hususunda da risk yönetimi öncelikli hale gelmelidir. Çünkü şehirlerin gelişimlerini etkileyen en önemli sorunlardan biri afetlerdir. Kalkınma çalışmalarıyla gelişmeyi hedefleyen şehirler, yaşanan afetler sebebiyle bu hedeflerinden geri kalabilmektedir. Bu durumu önlemek amacıyla afete dirençli şehirler inşa edilmesi gerekmektedir (Bilik, 2023). 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında yürütülen ve Hatay ili Antakya ilçesini kapsayan bir çalışmada; zeminin kötü olduğu, eski ve çok katlı yapıların bulunduğu bölgede yıkım ve hasarın daha fazla olduğu ortaya koyulmuştur. Bu tespit ile afete dirençli şehirlerin önemi ortaya koyulmuştur (Özdemir vd., 2023). Dirençli şehir inşa etmek, ancak afet risk yönetimi ile mümkündür.

Risk kavramının yerel bir karaktere sahip olmasından dolayı, risk yönetiminde evrensel uzmanlıktan faydalanırken yerel referansları da dikkate almak gerekmektedir. İkisi arasında bir denge kurulamadığı durumlarda riskin afet olarak gerçekleşme olasılığı artmaktadır (Topal, 2015). Dolayısıyla afet risk yönetimi, yerelleşme ile birlikte daha güçlü bir seviyeye ulaşabilmektedir. Desantralizasyon olarak da ifade edilen yerelleşme, merkezi idarenin elindeki planlama, karar verme ve uygulama gibi yetkilerin bir kısmının, yerel yönetimlere aktarılmasını ifade etmektedir (Eryılmaz, 2022).

Afet yönetimi ve yerelleşme üzerine yapılan araştırmalara göre, yerelleşme arttıkça afetlerle daha etkili mücadele edilmektedir ve afet kaynaklı ölümler azalmaktadır (Ainuddin vd., 2013; Skidmore ve Toya, 2013). Daha güvenli bir toplum oluşturmak ve başarılı bir afet risk azaltımı için, yerel yönetimlere uygun düzeyde yetki verilmesi, gerekli mali ve diğer kaynaklarla kapasitelerinin güçlendirilmesi, yerelleşmeye doğru geçişin desteklenmesi gerekmektedir. Yerelleşmiş afet yönetiminde belediyeler önemli bir rol oynamaktadır (Malalgoda vd., 2010; Mohauish ve Ashmawy, 2022).

2.2. Belediyeler ve Afet Risk Yönetimi

Meydana gelen afetlerin etkilerinin daha büyük boyutlara ulaşması ve sayılarının artması sebebiyle yerel yönetimler afet risk azaltımında kilit bir rol oynamaktadır (AFAD, 2018a; Forino vd., 2018; Parlak ve Sevilmiş, 2023). Belediyeler, yerel yönetimlerin en etkili unsuru olduklarından dolayı (Kocaoğlu ve Mecek, 2025; Ünal, 2012) aynı şekilde bu rolü üstlenmektedirler. Belediyelerin; risk analizi yapılması, acil durum planlarının hazırlanması veya ilgili çalışmalarda koordinasyon sağlanması gibi oldukça önemli sorumlulukları bulunmaktadır (TBB, 2024).

Modern afet yönetimi, belediyelerin de dahil olduğu yerel kapasitenin güçlü olmasının önemini ve risk azaltma için yerel otoriteye duyulan ihtiyacı tanımlamaktadır (Malalgoda vd., 2010; Şahin, 2016). UNDRR (2010)'ye göre “yerel yönetimlerin dört ana rolü” şu şekildedir: (1) Yerel yönetim kendi bölgesinde merkezi bir rol üstlenmeli, (2) faaliyetlere vatandaşlar dahil edilmeli, (3) kapasite artırımı yapılmalı ve (4) risk azaltım araçları geliştirilerek uygulanmalıdır.

Türkiye’de yürürlükteki mevzuatta belediyelere çeşitli görevler verilmiştir. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda; İl düzeyinde gerçekleştirilen afetlerle ilgili üst planlara uyumlu planlamaları ve diğer hazırlık çalışmalarını yapmak, acil yardım ve itfaiye hizmetlerini gerçekleştirmek, patlayıcı ve yanıcı malzemeler kullanan ve depolayan kuruluşları denetlemek, afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak, yardım istenildiğinde şehir dışındaki afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme göndermek, ev, dükkân, eğlence yeri, fabrikalar ile kamu kuruluşlarını tüm afetlere karşı alınacak tedbirler açısından denetlemek hükümleri yer almaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda; yangın, endüstriyel kazaları, tüm doğal afetlerden korunmak veya zararlarını azaltmak için bölgenin özelliklerine uygun olarak afet ve acil durum planlarını, ekip ve donanımı hazırlamak, il ölçeğindeki acil durumlarla ilgili üst planlara uygun olarak ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, üniversiteler ve diğer mahallî idarelerin fikirleri sorularak acil durum planlaması yapmak, halkın eğitimi için bakanlık, kamu kuruluşları, üniversiteler ve diğer mahallî idarelerle ortak programlar yapmak, yetki alanları dışında yangın ve doğal afetler gerçekleşmesi halinde yardım ve destek sağlamak hükümleri yer almaktadır.

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği’nde; toplanma alanlarının belirlenerek işaretlenmesi, söz konusu toplanma alanlarının ve geçici barınma alanlarının altyapılarının uygun hale getirilerek hazırlanması, yapı stoğu envanteri, cadde veya sokak isimleri, toplu kullanım alanları gibi verilerin güncel tutulması ve kullanılabilecek şekilde

düzenlenmesi belediyelere verilen görevler arasındadır. Ayrıca diğer kurumlar ile koordinasyon içinde hareket edecek paydaşlar arasında bulunduğu belirtilmektedir.

Yürürlükte olan mevzuat dışında, hazırlanmış planlarda da belediyelerin afetlerle ilgili görevleri sıralanmaktadır. Örneğin herhangi bir şehrin il risk azaltma planı ele alındığında, amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi için yürütülecek eylemlerin sorumlusu veya destek kurumu olarak belediyelerin adının sıklıkla geçtiği görülmektedir (Özdemir, 2023). Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)’nda faaliyetler, çalışma grupları marifetiyle yürütülmektedir. Bunlardan sekiz çalışma grubunda yerel yönetimler, destek çözüm ortağı olarak görevlendirilmektedir. Bu çalışma grupları; Yangın Grubu, Sağlık Grubu, Tahliye ve Yerleştirme Planlama Grubu, Beslenme Grubu, Psikososyal Destek Grubu, Enkaz Kaldırma Grubu, Tarım, Orman, Gıda, Su ve Hayvancılık Grubu ile Ayni Bağış, Depo Yönetimi ve Dağıtım Grubu’dur (AFAD, 2022).

Belirtilen hususlardan anlaşılabacağı üzere, belediyelerin afet yönetimiyle ilgili görev ve sorumluluklarının yetersizliği söz konusu değildir. Bu kısımda temel sorun olarak, görev ve sorumluluklarına paralel kaynak ve kapasitelerinin eksikliği bildirilmektedir (Sezer ve Tozbey, 2023; Yavaş ve Yavuz, 2015). Özellikle afet risk yönetimine ilişkin faaliyetler, önemli miktarda yerel bilgi ve özveri içermesi gerektiğinden dolayı yerel olarak yürütüldüklerinde en büyük etkiyi göstermektedir (Coppola, 2015; Yavaş ve Yavuz, 2015). Bu sebeple belediyelerin afet risk yönetimine ilişkin sorumluluklarına uygun kaynak sağlanması, afet riskinin yerelden çözülerek ortadan kaldırılmasını veya en düşük seviyeye indirilmesini sağlayabilecektir.

Afet risk yönetiminin ilk aşaması olan RZA çalışmalarında belediyeler belki tek başlarına hareket edemezler ancak toplumun çabalarını koordine etmek, desteklemek ve diğer paydaşlardan gerekli kaynaklara erişmek için benzersiz ve stratejik bir konumdadırlar. Paydaşlarla olan ilişkileri de dahil olmak üzere, yerel yönetimlerin kapasiteleri iyi anlaşılırsa, RZA çalışmaları ve politikaları daha etkili bir şekilde uygulanabilecektir (Wilkinson, 2012). Ayrıca Abu Bakar ve Mohamad (2023), Malalgoda ve Amaratunga (2015) ile Yetkin (2024)’in çalışmalarında, belediyelerde afet yönetimine ilişkin işlerin düzenli yürütülmesini ve koordineli gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla ayrı birimlerin kurulması önerilmektedir. 09.04.2023 tarihinde yayınlanan “Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile belediyelerde afet işleri birimi kurulması zorunlu hale getirilmiştir. Bu zorunluluğun, ilerleyen yıllarda yerelden yürütülen afet yönetimine dair çalışmaların daha kısa sürede ve daha başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca

RZA çalışmalarının belediyelerin politika ve stratejilerine entegre edilmesi, sorumlu oldukları toplumun afetlerle başa çıkma yeteneklerini güçlendirecektir (Bang, 2013; Forino vd., 2017).

2.3. Belediyelerde Stratejik Yönetim ve Planlama

1980'lerden itibaren yeni kamu yönetimi anlayışı ile verimlilik ve hesap verebilirlik benimsenmiştir. Bu anlayışın önemli kazançlarından biri de stratejik yönetim olmuştur (Bozkurt, 2020; Önen ve Yücel, 2022). Stratejik yönetimi kurum işleyişinin bir parçası haline getirmek, verimli kaynak kullanımını ve daha hızlı hizmet sunulmasını sağlamaktadır (Erbaş, 2024). Bu anlayışla varlığını sürdürmek isteyen kurumlar, stratejik yönetim modeline geçiş yapmışlardır (Akıl, 2015). Bir organizasyonun, geleceğini oluşturmak için tüm unsurlarını uzun dönemli olarak ve bütüncül bir yaklaşımla yönetmesi şeklinde tanımlanan stratejik yönetim (Ülgen ve Mirze, 2020), dünyadaki kamu yönetimi alanında yaşanan değişimle birlikte Türkiye'de de uygulanmaya başlamıştır (Ayaz, 2021). Türkiye'de uygulanmasının gerekçeleri ise katılımcı ve şeffaf yönetim uygulanması, somut hedeflere odaklı yönetim anlayışı geliştirilmesi, kaynakların etkin kullanımı ve bu kullanımın izlenmesi olarak sıralanmaktadır (Songür, 2015).

Stratejik yönetimin ilk ve en temel aşaması olan stratejik planlama; geleceğe yönelik amaç, hedef ve bunlara ulaşmak için belirlenecek stratejiler üzerine odaklanmaktadır. Kurumların, stratejik planlamanın sağladığı sistematik yaklaşımdan yararlanması; amaçlarına zamanında ulaşması, kaynakların etkin ve verimli kullanılması, çalışanların amaçlara yönelik motive edilmeleri için gereklidir (Erbaş, 2024).

Türkiye'de stratejik yönetimin uygulanması, ilk aşama olan planlama konusunda mevzuat hazırlanması ile başlamıştır. Bu mevzuat, 2003 yılında yayınlanan 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile 2006 yılında yayınlanan Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliktir. Söz konusu mevzuat gereği tüm kamu kurumları stratejik plan hazırlamak ile yükümlü tutulmuştur. Ayrıca 5393 Sayılı Belediye Kanunu gereğince nüfusu 50.000 ve üzerinde olan belediyeler ile 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gereğince tüm büyükşehir belediyeleri stratejik plan hazırlamakla yükümlü tutulmuştur. Bu hükümlerin yerine getirilmesini kolaylaştırmak için 2019 yılında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi yayınlanmıştır.

Belediyeler, karşılaşılan zorlukları öngörmek ve ele almak için stratejik planlamayı bir araç olarak kullanmaktadır (Guyadeen vd., 2023). Hatta bu sebeple ilerleyen yıllarda stratejik planlar daha kritik bir öneme sahip olacaktır (Iglesias, 2015). Daha önceleri

sadece ne yapılacağını içeren belgeler yerine artık neyi, neden ve nasıl yapacağını açıklayan planlama yaklaşımı ortaya çıkmıştır (Şahin İpek ve Akman, 2019).

BM başta olmak üzere uluslararası birçok örgüt yerel yönetimlerin afet yönetimi açısından kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi için çaba göstermektedir (Özdemir, 2023). Yerel yönetimlerin afet risk azaltımına ilişkin yetki ve sorumluluklarını sıralayan UNDRR, ilk olarak dirençlilik merkezli bir stratejik plan geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir (UNDRR, 2017b). Hazırlanacak stratejik planların içermesi gereken belirli unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar; durum analizi, misyon, vizyon, değerler, amaçlar, hedefler ve performans göstergeleri (PG) olarak sıralanmaktadır (Yildiz ve Duruel, 2022). Durum analizinde sahip olunan kaynaklar, geçmişte başarılan çalışmalar, iç ve dış paydaş analizleri yer almaktadır. Misyon kurumun var oluş sebebini, vizyon ise geleceğini sembolize eden genel amacı ifade etmektedir. Değerler, kurum yönetilirken bağlı kalınacak inançları ve çalışma felsefesini yansıtır. Amaçlar, kurum uygulamalarıyla elde edilecek sonuçları ifade ederken hedefler ise amaçların gerçekleştirilmesine yönelik öngörülen çıktıların nitelik ve nicelik olarak ifadesidir. PG ise, ölçülebilirliğin sağlanması için miktar ve zaman boyutu içeren somut ifadelerdir (SBB, 2019). Dolayısıyla bu çalışmada, stratejik planların doküman incelemesiyle ele alınması sırasında en ölçülebilir ve en somut kısım olan PG’ler üzerinden sayım gerçekleştirilmiştir.

2.4. Çalışmanın Özgünlüğü ve Alan Yazınına Katkısı

Rollerinin önemi kabul edilmesine rağmen belediyelerin afet riski araştırmalarındaki yeri hâlen sınırlıdır (Filippi, 2022). Alan yazınında özellikle Türkiye’deki belediye stratejik planlarının afet yönetimi odağında değerlendirilmesine yönelik az sayıda çalışma bulunmaktadır.

Akyüz ve Başaran (2023), bir belediyenin eski ve yeni stratejik planlarını afet yönetimi odağında karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Belgeler üzerinde yapılan bu araştırma neticesinde, afet yönetimi konusunun stratejik planlarda ele alınmasının sorunlu olduğu, afet yönetimi ekseninde amaç ve hedeflerin oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Korkın ve Öztıp (2022) ile Yetkin (2026), büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarındaki afet yönetimi yaklaşımını değerlendirmiştir. Her iki çalışmada da dokümanlar üzerinden içerik analizi gerçekleştirilerek, stratejik planların afet anı ve sonrasına odaklandığı vurgulanmıştır.

Kaya ve Yaylı (2023), TR71 Bölgesi’nde yer alan belediyelerin stratejik planlarını kentsel dirençlilik odağında ele almıştır. Belirtilen bölge içerisinde yer alan beş belediyenin stratejik planlarında afetlere karşı dayanıklı olunmasını esas alan “kentsel

dirençlilik” kavramının yer almadığı tespit edilmiştir. Savaş Yavuzçehre ve Akgül (2024) ise 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen 11 belediyenin stratejik planlarını kentsel dirençlilik odağında incelemiştir. Doküman analizi ile veri elde edilen çalışma neticesinde, afet öncesi ve sonrasına ait hususların planlarda detaylı bir şekilde yer alması gerektiği belirtilmektedir.

Güzel (2024) ile Üzmez ve Dilaveroğlu (2024), 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen illerdeki belediyelerin stratejik planlarını afet yönetimi açısından değerlendirmiştir. Dokümanlar üzerinde yapılan analizler ile gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde, belediyelerin afet risk faktörlerinin farkında oldukları ancak stratejik planlarında afet konusuna gereken önemi vermedikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

2.4.1. Stratejik Planların Durum Tespiti

Alan yazınında yer alan çalışmalar, belediye stratejik planlarında afet yönetimine ilişkin mevcut durumun ortaya koyulmasına katkı sunmaktadır. Bununla birlikte, bu araştırmaların büyük ölçüde doküman incelemesi veya içerik analizine dayalı olarak yürütüldüğü görülmektedir. Bu nedenle stratejik planlarda yer alan afet yönetimi yaklaşımının şekillenmesinde etkili olan kurumsal, yönetsel ve uygulamaya dönük faktörlerin açıklanması konusunda sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu çalışmada ise öncelikle doküman incelemesi yoluyla mevcut durum ortaya koyulmuş, ardından belediye personeli ve akademisyenlerle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla veri toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak değerlendirilmiş ve böylece belediye stratejik planlarında gözlenen eğilimin arka planındaki nedenlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu sayede, bir durum tespiti yapmanın ötesinde, uygulayıcı ve uzmanların görüşleri alınarak sorunların kaynağı ve bu sorunları gidermek için neler yapılması gerektiği yönünde bilgi sağlanmaktadır.

2.4.2. Kapsam ve Çerçeve

Belediyelerin stratejik planları üzerinde ve afet yönetimi odağında gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir bölümü bir belediye, belirli bir bölge veya yalnızca büyükşehir belediyeleri üzerine odaklanmaktadır. Yürütülen bu araştırmada ise Türkiye’nin stratejik plan hazırlamış tüm büyükşehir ve il belediyelerinin stratejik planları incelenmiştir. Böylece afet risk yönetiminin stratejik planlara yansımalarının ülke genelindeki görünümünün ortaya koyulması hedeflenmiştir. Ayrıca diğer çalışmaların büyük kısmında değerlendirmelerin afet yönetimi çerçevesinde ele alındığı, afet risk yönetimi yaklaşımına ise daha sınırlı düzeyde odaklanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada, afet kriz

yönetiminden ziyade risk yönetimine odaklanmanın elzem olduğundan hareketle, RZA ile hazırlık aşamalarına yoğunlaşmıştır. Böylece belediye stratejik planlarında RZA faaliyetlerinin ağırlıklı olmasının önündeki engeller ve çözüm önerileri geliştirilerek politika üretimine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

2.4.3. Araştırmacı - Uzman Görüşü

Alanda yer alan çalışmalar, stratejik planların incelenmesi sonucunda araştırmacılar tarafından tespit edilen sorunları ortaya koymakta ve bu sorunlara yönelik önerileri çoğunlukla alan yazınına dayalı olarak geliştirmektedir. Dolayısıyla bu araştırmalar, planlarda gözlenen eğilimlerin ve eksikliklerin nedenlerini açıklamaya yönelik ampirik kanıtlar sunma konusunda sınırlı kalmaktadır. Buna karşılık mevcut çalışmada, doküman incelemesiyle belirlenen bulgular, belediye personeli ve akademisyenlerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgularla desteklenmiştir. Bu sayede engeller ve öneriler doğrudan uygulayıcıların ve uzmanların görüşlerine dayalı olarak belirlenmiştir. Böylece sorunların ve çözüm yollarının yalnızca belge incelemelerine değil, aynı zamanda uygulama deneyimine ve uzman görüşlerine dayalı olarak ortaya koyulması sağlanmıştır.

Sonuç olarak alan yazınında, belediye stratejik planlarını afet risk yönetimi açısından ele alan, geniş kapsamlı veri setlerine dayanan, uygulayıcı ve uzmanların görüşlerini de içeren araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çalışma, planlardaki afet risk yönetimi aşamalarına ait faaliyetleri detaylıca ele alarak ve doküman incelemesi ile görüşme tekniklerini bir arada kullanarak söz konusu ihtiyaca cevap vermeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın, belediye stratejik planlarında afet risk yönetimi yaklaşımının güçlendirilmesine yönelik bilgi üretimine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda geliştirilen önerilerin yerel yönetimler tarafından dikkate alınması, stratejik planlarda RZA faaliyetlerine daha fazla yer verilmesine katkı sağlayabilir. Bunun da afet risklerinin azaltılmasına ve yerel düzeyde dirençliliğin güçlendirilmesine destek olması beklenmektedir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın amacı ve deseni, araştırmanın soruları, araştırmacının rolü, veri toplama teknikleri, veri analizi, geçerlik ve güvenilirlik, araştırmanın kapsamı ve sınırlılığı ile etik boyutu bu bölümde yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Türkiye’deki belediye stratejik planlarının incelenerek afet risk yönetimine dair durum tespiti yapılması, risk ve zarar azaltma aşamasının öncelikli olmasını engelleyen durumların belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesidir.

3.2. Araştırmanın Deseni

Bilimsel araştırma türleri, veri toplama ve veri analizi açısından değerlendirildiğinde nicel, nitel ve karma olarak sınıflandırılmaktadır (Sığrı, 2021). Bu çalışmada, elde edilecek veriler dolayısıyla nitel bir araştırma yürütülmüştür. Sürdürülen nitel araştırmada, gömülü kuram deseni takip edilmiştir. Gömülü kuram desenin kullanım amaçlarından biri, bu çalışmanın da amacına uygun olduğu gibi, önemli bir sürecin anlaşılması ve açıklanmasıdır (Charmaz ve Thornberg, 2021).

Gölümü kuram deseni, araştırma verilerinin kendisine dayandırılan bir kuram ortaya koyulmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla veriler kuramın temelini meydana getirirken, bu verilerin analizi ise oluşturulan kavramları ortaya çıkarmaktadır (Charmaz, 2006). Bu kavramlar, gömülü kuram deseninde yürütülen analiz sonucunda kendisini kodlar, kategoriler ve temalar olarak göstermektedir (Sığrı, 2021). Bu desende, araştırma soruları ışığında veri toplamaya başlanmaktadır. Veri toplarken gözlem, görüşme veya doküman incelemesi kullanılmaktadır. Ardından “üç aşamalı çözümleme” adı verilen bir sıralama takip edilmektedir. İlk aşamada, veri daha küçük parçalara ayrılarak kodlama yapılmaktadır. İkinci aşamada, oluşturulan kodlar arasındaki ilişkiler bulunarak kategoriler ve temalar meydana getirilmektedir. Üçüncü aşamada ise bu ilişkiler daha yüksek bir seviyede kuramlaştırılmaktadır (Saunders vd., 2009). Bu araştırmada, gömülü kuram desenin üç aşamalı çözümlemesi takip edilmiştir.

3.3. Araştırma Soruları

Bu araştırmada veri toplama, ilk olarak doküman incelemesi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi sırasında aşağıda belirtilen araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- Belediye stratejik planlarında yer alan PG'lerin ne kadarı afet yönetimiyle ilgilidir?
- Belediye stratejik planlarında yer alan afet yönetimiyle ilgili PG'lerin, afet yönetimi aşamalarına göre dağılımı nasıldır?
- Afet yönetimi aşamalarına göre yapılan dağılımda, il belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında bir farklılık oluşmakta mıdır?
- Afet yönetimi aşamalarındaki PG'lerde en çok hangi faaliyetler yer almaktadır?

Veri toplama sürecinin ikinci aşaması ise görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesine ait araştırma soruları doğrultusunda veri elde edilmiş, ortaya koyulan bulgular sonucunda görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme soruları Ek 1'de yer almaktadır. Görüşmeler sırasında katılımcılara, söz konusu ana soruların ardından bazen daha detaylı bilgi edinebilmek adına alt sorular da yöneltilmiştir.

3.4. Araştırmacının Rolü

Araştırmacının kim olduğunun, nitel bir araştırmada bulgular üzerinde fark yarattığı varsayılmaktadır. Dolayısıyla nitel araştırmalarda gerekli görülen unsurlardan biri; araştırmayı okuyan kişilerin, yürütülen çalışma ile araştırmacının konumu arasındaki ilişkiyi anlamasıdır (Demirkasımoğlu ve Bezen, 2024; Dodgson, 2019). Söz konusu ilişkinin anlaşılmasını sağlamak amacıyla bu bölümde araştırmacı hakkında bilgi aktarılmaktadır.

Araştırma, Murat Can DURUEL'in doktora tez çalışması olarak yürütülmüştür. Çalışmadaki görüşmelerin yapıldığı dönemde araştırmacı 38 yaşındadır. Analiz sürecini ise 39 yaşındayken tamamlamıştır. Lisans eğitimini Acil Yardım ve Afet Yönetimi programında tamamlamıştır. Yüksek Lisans eğitimini Afet Yönetimi programında tamamlamıştır. Afet yönetimi alanında doktora yeterlik sınavını başarı ile geçecek düzeyde bilgi birikimine sahiptir. Çalışmayı yürüttüğü sırada Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi Elbistan Meslek Yüksekokulu Mülkiyet Koruma ve Güvenlik bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Yüksek lisans tez çalışmasında da afet yönetimi planları ile ilgili bir araştırma yürütmüştür. Bu çalışmadaki yöntem ile daha önce bir çalışma gerçekleştirilmemiş olmasına rağmen Araştırma Yöntemleri Eğitim ve Uygulama Merkezi'nden nitel

araştırma yöntemleri, görüşme yapma, görüşme formu hazırlama ve MAXQDA eğitimlerini tamamlayarak katılım belgelerini almıştır. Ayrıca yöntem ile ilgili kitapları ve güncel yayınları rehber edinmiştir. Araştırmacı, yerel yönetimlerin önemli bir unsuru olan belediyelerin afet risk yönetiminde yeterince yer almadığını veya alamadığını düşünmektedir.

3.5. Veri Toplama

Nitel araştırmalarda veri toplama sürecinde, üçgenleme veya çeşitleme olarak adlandırılan ve birden fazla tekniğin bir arada kullanıldığı bir yaklaşım benimsenmelidir. Bu şekilde araştırmacının sistematik bir hata yapma riski en aza indirilmelidir (Sığrı, 2021). Bu çalışmada veri toplama, doküman incelemesi tekniği ve görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesinin, diğer veri toplama teknikleriyle birlikte kullanılması durumunda, karmaşık bir doküman veri analizine gerek olmadığı belirtilmektedir (Sak vd., 2021). Buna rağmen, araştırma sorularına cevap olacak şekilde düzenli bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan bu tekniklere dair detaylı bilgi bu bölümde aktarılmaktadır.

3.5.1. Doküman İncelemesi Tekniği

Doküman incelemesi, araştırmaya uygun kaynaklardaki verilerin toplanması ve titizlikle incelenmesidir (Kıral, 2020; Taşdemir ve Dereli, 2023). Bu çalışmada doküman incelemesi tekniği, söz konusu planlardaki afet yönetimine ilişkin amaç, hedef ve PG'lerinin, risk yönetimine dair durum tespitini sağlamaktadır. Doküman incelemesi gerçekleştirilirken; dokümana ulaşma, orijinalliğinin kontrolü, anlama, analiz ve kullanma aşamaları takip edilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada söz konusu aşamalar takip edilmiştir ve bu bölümde açıklanmıştır. Yapılan bir çalışmada, kamu stratejik planlarını inceleyen alan yazınının, genellikle büyük ve örnek şehirleri konu edindiği belirtilmiştir (Dimitrijevska-Markoski vd., 2021). Bu sebeple çalışmaya sadece büyükşehir belediyeleri değil, diğer il belediyeleri de dahil edilmiştir. Doküman incelemesi yapılırken, çalışmanın evrenini 81 il belediyesinin stratejik planları oluşturmaktadır (Ek 3). Bazı belediyelerin plan hazırlamamış olması tüm evren üzerinde çalışma yapılmasını engellemektedir. Bu durumun sebebini öğrenmek üzere elektronik posta yoluyla belediyelere sorulmuş, söz konusu il belediyelerin nüfusunun 50.000 altında olması sebebiyle stratejik plan hazırlamadıkları bilgisi alınmıştır. Bu sebeple resmi internet sitesinden (T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın www.sp.gov.tr resmi internet adresi) 75 plan elde edilerek doküman incelemesi gerçekleştirilmiştir. Erişilebilir

evrenin tümü incelenmiştir. Bu planların 30'u büyükşehir belediyesi, 45'i il belediyesine aittir. Planların resmi internet sitesinden temin edilmesiyle belgelerin orijinallliği konusunda şüpheye yer bırakılmamıştır.

Planlarda yer alan amaç ve hedefler genel olduğu için, aynı amaçta veya hedefte hem kriz yönetimine hem de risk yönetimine ilişkin bir ifade bulunabilmektedir. Bu sebeple risk ve kriz yönetimi ayrımı esasen PG'lerle yapılabilmektedir. Planların çoğunda T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın hazırlamış olduğu Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi'ne uygun olarak amaç, hedef ve PG mevcut olduğundan PG'lere göre değerlendirme yapılmıştır. Ancak PG yerine farklı ifadelerin sayımının yapılması gereken sekiz il bulunmaktadır. Çankırı, Tokat ve Batman illerinin planlarında PG olmadığından sayımda hedefler dikkate alınmıştır. Bilecik, Konya, Uşak, Karaman ve Kırıkkale illerinde PG yerine "faaliyet" ifadesi kullanılmıştır. Bu sebeple sayımda faaliyetler dikkate alınmıştır.

Stratejik planlar sırasıyla ele alınmış, planlarda yer alan her bir amaç, hedef ve PG dikkatlice incelenmiştir. Afet yönetimiyle ilgili olan ifadelere dikkat edilmiş, afet risk yönetimine mi yoksa afet kriz yönetimine mi ilişkin olduğu incelenerek oluşturulan tabloya eklenmiştir. Söz konusu tablo Şekil 3'te yer almaktadır. Risk yönetimi başlığı altında RZA ile hazırlık, kriz yönetimi başlığı altında müdahale ve iyileştirme aşamaları ayrı ayrı sayılmıştır. İnceleme sırasında taranan bir PG'nin, afet yönetiminin hangi aşamasında yürütülen bir çalışmaya denk geldiği değerlendirilerek tablodaki yerine eklenmiştir.

..... BELEDİYESİ STRATEJİK PLANI AMAÇ, HEDEF VE PERFORMANS GÖSTERGESİ SAYILARI				
AMAÇ ...	AMAÇ ...	AMAÇ ...	AMAÇ ...	AMAÇ ...
... Hedef	... Hedef	... Hedef	... Hedef	... Hedef
... PG	... PG	... PG	... PG	... PG
Toplam: ... PG				
AFET RİSK YÖNETİMİ KAPSAMINDA		AFET KRİZ YÖNETİMİ KAPSAMINDA		
RİSK VE ZARAR AZALTMA	HAZIRLIK	MÜDAHALE	İYİLEŞTİRME	

Şekil 3. PG'lerin sınıflandırılmasında kullanılan tablo

PG’lerin taranması sırasında karşılaşılan ifadeler, planlar incelendikçe ortak bir terminoloji oluşturan sayım ifadeleri olarak şekillenmiştir (Şekil 4). Değerlendirme sırasında bazı durumlar ile karşılaşılmıştır. Bu durumlardan ilki, taranan bir ifadenin afet yönetimiyle ilgili olması ancak çok genel bir anlamda kullanılması olmuştur. Bu tür ifadeler hem risk yönetimine hem de kriz yönetimine ilişkin ise dört aşamaya da eklenmiştir. Söz konusu sayım ifadeleri; “İş Birliği”, “Proje Hazırlama”, “Afet Yönetim Sistemi” ve “Afet Bilgi Sistemi” ifadeleridir. Diğer bir durum ise bir stratejik planda belediyenin farklı birimlerinin aynı ifadeyi ele alarak PG hazırlamış olmasıdır. Bu durumda sadece ilk karşılaşılan birime ait ifade dikkate alınarak sayım yapılmıştır. Bu durumlara dikkat edilerek her bir stratejik planın incelemesi tek tek tamamlandıktan sonra tüm sayımlar tek bir tabloya aktarılmıştır. Genel sayım tamamlandıktan sonra sonuç tabloları oluşturularak bulgular ortaya koyulmuştur.

RİSK YÖNETİMİ		KRİZ YÖNETİMİ	
RİSK VE ZARAR AZALTMA	HAZIRLIK	MÜDAHALE	İYİLEŞTİRME
İş Birliği	İş Birliği	İş Birliği	İş Birliği
Proje Hazırlama	Proje Hazırlama	Proje Hazırlama	Proje Hazırlama
Afet Yönetim Sistemi	Afet Yönetim Sistemi	Afet Yönetim Sistemi	Afet Yönetim Sistemi
Afet Bilgi Sistemi	Afet Bilgi Sistemi	Afet Bilgi Sistemi	Afet Bilgi Sistemi
Kentsel Dönüşüm	İklim Değişikliği Planı	Olaya Müdahale Süresi	Yeniden İnşa
Zemin Etüdü	İklim Değişikliği Eğitimi	Müdahale Çalışmaları	
Risk Analizi	Halkın Eğitimi	Operasyon Planlama	
Risk Azaltma Faaliyetleri	Personel Eğitimi	Yangın Kriminolojisi	
Yangın Güvenliği Denetimi	Personel Alımı	AAD Yönetim Merkezi	
Kütle Hareketleri	Malzeme Alımı		
Taşkın Koruma	Araç Alımı-Onarımı		
Akarsu Islahı	Araç Takip Sistemi		
Baca Temizliği	Yangın Algılama Sistemi		
Deprem Laboratuvarı	Yangın Hidrantı		
	İstasyon-Bina Yapımı		
	Gönüllü Faaliyetleri		
	İlk Yardım Ekibi		
	Eğitim Merkezi Yapımı		
	Afet Dirençli Şehir Programı		
	Afet Müdahale Planı		
	Deprem Master Planı		
	Sivil Savunma Planı		
	Afet Toplanma Alanı		
	Bütçe- Kaynak Yönetimi		
	İkaz ve Alarm Sistemi		
	Sivil Savunma Hazırlığı		

Şekil 4. PG’lerin sınıflandırılmasında ortaya çıkan sayım ifadeleri

3.5.2. Görüşme Tekniği

Belediye stratejik planlarının değerlendirildiği bir çalışmada, sadece belgeler üzerinde bir araştırma ile sınırlı kalınmaması, yetkililer ile görüşmeler yapılması araştırmacılara önerilmektedir (Guyadeen vd., 2023). Bu sebeple doküman incelemesiyle yetinilmemiştir. Bulgular doğrultusunda görüşme tekniği ile görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Görüşme tekniği, araştırmada derinlemesine bilgi edinimi için gerekli

görülmektedir. Söz konusu teknik üç farklı türde uygulanmaktadır: Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme tekniği. Yapılandırılmış görüşmenin derinlemesine bilgi sağlamadığı, yapılandırılmamış görüşmenin ise bilimsel yazı diline aktarımında zorluk yaşanması durumları söz konusudur (Polat, 2022). Bu olumsuz durumları azaltan yarı yapılandırılmış teknik ise en yaygın kullanılan türüdür (Patten ve Newhart, 2018). Mevcut araştırmanın veri toplama sürecine uygun olması ve derinlemesine veri sağlamaya katkı sunacağı için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir.

Görüşmeler başlamadan önce, araştırma tasarımına uygun bir şekilde hazırlanmış soruları içeren bir görüşme formu oluşturulur (Akman Dömbekci ve Erişen, 2022). Belirlenen görüşme türüne uygun görüşme soruları hazırlanmış ve sorular ile ilgili uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü, daha önce yaptığı çalışmalarda görüşme tekniğini kullanan iki akademisyen tarafından verilmiştir. Uzman görüşü dikkate alınarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Ardından etik kurul onayı alınmıştır. Görüşme yapılacak katılımcıların belirlenmesinde başlangıçta erişilebilir evrenin tamamına (75 il) ulaşılması hedeflenmiş, ilgili kurumlara resmi yazı gönderilmiştir. Ancak yalnızca 11 ilden geri dönüş alınabilmiş ve görüşmeler bu illerde görev yapan personel ile gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın görüşme örnekleme, gönüllü katılım esasına dayalı olarak olmuştur.

3.5.3. Katılımcılar

Görüşme yapmak için stratejik planı incelenen 75 belediyeden resmi yazı ile izin istenmiştir. Dönüş yazıları beklenirken, önceki yıllarda çalıştığı kurumun stratejik planını hazırlamış ve şu anda stratejik planlar ile afet yönetimi konularında çalışmaları bulunan bir akademisyen ile deneme görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, danışmanın yönlendirmesi ile yaptığı deneme görüşmesi sayesinde, görüşme sırasında katılımcıyı geri bildirim vererek dinlerken aynı zamanda soruları nasıl takip edebileceği, konunun dağıldığı anlarda katılımcıyı tekrar ana konuya dönmeye nasıl teşvik edebileceği gibi görüşme inceliklerine ilişkin bazı hususları uygulamalı olarak öğrenme fırsatı yakalamıştır.

Deneme görüşmesinin ardından olumlu dönüş yapılan belediyeler ile telefon aracılığıyla iletişim kurularak konuya hakim ve sorulara cevap verebilecek personelin belirlenmesi talep edilmiştir. Personel belirlendikten sonra kendileriyle iletişime geçilmiştir. Personelin çalışma durumuna göre müsait oldukları gün ve saatler belirlenerek kendilerinden aydınlatılmış onam formunu okuyup imzalayarak

göndermeleri istenmiştir. Belirlenen vakitlerde belediye personeli ile çevrim içi görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılmayı kabul eden 11 kişi ile (altı büyükşehir belediyesi ve beş il belediyesi) görüşme yapılmıştır. Her bir görüşme tamamlandıktan sonra görüşmenin ses verisinin yazılı veriye dönüştürülmesi (deşifre) gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada her bir katılımcıya, görüşme sırasına göre bir numara verilerek (ilk görüşme yapılan katılımcıya K1 kodu atanması gibi) kod atanmıştır.

Tez izleme komitesindeki öğretim üyelerinin, belediyelerle yapılan görüşmelere ek olarak akademisyenlerle görüşme yapılmasına dair önerileri dikkate alınmıştır. Araştırmacı ile danışmanının yaptığı değerlendirmelerde, akademik bakış açısının çalışmaya önemli katkılar sağlayacağı, dolayısıyla komitenin önerisine uygun hareket edilmesine karar verilmiştir. Belediyelerin afet yönetimindeki rolü üzerine araştırmalar yapan 10 akademisyene elektronik posta yoluyla ulaşılarak görüşme talebi iletilmiştir. Dönüş yapan beş akademisyen ile müsait oldukları gün ve saatler belirlenmiş, aydınlatılmış onam formları alınmış ve ardından görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme tamamlandıktan sonra görüşmenin deşifresi gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada her bir katılımcıya, görüşme sırasına göre bir numara verilerek (ilk görüşme yapılan akademisyene A1 kodu atanması gibi) kod atanmıştır. Ardından gerçekleştirilen görüşmelere ait metinler veri analiz programına aktarılmıştır ve analiz aşamasına geçilmiştir. Söz konusu görüşmelerin yapıldığı katılımcılara ait bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Görüşme yapılan katılımcılara ait bilgiler

Kodu*	Kurumu	Görevi / Ünvanı	Görev Yeri / Çalışma Alanı
K1	İl Belediyesi	İç Denetçi	Stratejik planı hazırlayan ekipte yer almıştır
K2	Büyükşehir Belediyesi	Sivil Savunma Uzmanı	Afet İşleri Daire Başkanlığı
K3	Büyükşehir Belediyesi	AKOM Şube Müdürü	Afet İşleri Daire Başkanlığı
K4	Büyükşehir Belediyesi	İdari İşler Personeli	Afet İşleri Daire Başkanlığı
K5	İl Belediyesi	Sivil Savunma Amiri	Afet İşleri Müdürlüğü
K6	İl Belediyesi	Müdür Vekili	Afet İşleri Müdürlüğü
K7	İl Belediyesi	İdari Personel	Afet İşleri Müdürlüğü
K8	İl Belediyesi	Belediye Başkan Yardımcısı	Afet İşleri Müdürlüğünden sorumludur
K9	Büyükşehir Belediyesi	Zarar Azaltma Şube Müdürü	Afet İşleri Daire Başkanlığı
K10	Büyükşehir Belediyesi	İdari Personel	Afet İşleri Daire Başkanlığı
K11	Büyükşehir Belediyesi	Eğitim Amiri	İtfaiye Daire Başkanlığı
A1	Üniversite	Doç. Dr.	Belediye, Stratejik Planlama, Afet Yönetimi
A2	Üniversite	Doç. Dr.	Belediye, Stratejik Planlama, Afet Yönetimi
A3	Üniversite	Doç. Dr.	Belediye, Afet Yönetimi
A4	Üniversite	Dr. Öğr. Üyesi	Belediye, Afet Yönetimi
A5	Üniversite	Dr. Öğr. Üyesi	Belediye, Stratejik Planlama, Afet Yönetimi

* Belediyelerde görev yapan katılımcılar için K harfi, akademisyen katılımcılar için A harfi kod olarak kullanılmıştır.

Görüşmeler neticesinde veri doygunluğuna ulaşıldığı değerlendirildiğinden başka görüşme gerçekleştirilmemiştir. Veri doygunluğu, yürütülen çalışmada tatmin edici bir veri toplama noktasına ulaşmak olarak açıklanmaktadır (Mthuli vd., 2022). Veri toplama

sırasında ortaya çıkanlara ek olarak bir sorunun veya ngrnn tespit edilmediği, verilerin artık tekrar edilmeye başlandığı, yeni bir kodlamanın oluşmadığı aşamada veri doğunluğundan söz edilmektedir (Fusch ve Ness, 2015; Strauss ve Corbin, 2014). Nitel araştırmalarda kökleri gömülü kuram desenine dayanan doğunluk kavramı (Akçay ve Koca, 2024), veri analizi sürecinde de takip edilmiş, yapılan kodlamalarla birlikte tatmin edici bir veri doğunluğuna ulaşıldığı değerlendirilmiştir.

3.6. Veri Analizi

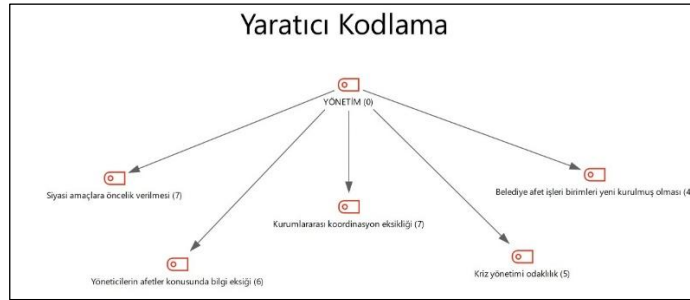
Veri toplamanın ilk aşamasında yürütülen doküman incelemesi neticesinde taranan veriler, MS Excel yardımıyla oluşturulan ve detayları “3.5.1. Doküman İncelemesi Tekniği” başlığı altında açıklanan tablolara işlenmiştir. Tablolara aktarılan her bir ifade, bir analiz birimi olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda, stratejik planların afet yönetimiyle ilgili olduğu görülen her bir PG tek tek sayılmıştır. Daha sonra sayısal veriler farklı bir tabloya işlenmiştir. Elde edilen bu sayısal veriler üzerinden aşamalara ait sayılar yüzdelik olarak hesaplanmıştır. Her bir belediyenin aşamalara göre PG sayıları ayrı bir sonuç tablosunda, tüm belediyelerin aşamalara göre toplam PG sayıları ve yüzdelik oranları ise ayrı bir sonuç tablosunda olmak üzere Bulgular bölümünde sunulmaktadır. Bu sonuçlar üzerinden görüşme soruları hazırlanmış ve ardından görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın veri toplama sürecindeki ikinci aşama olan görüşmelerin veri analizi ise içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Tümevarımsal olarak ilerleyen içerik analizi, veri toplama ile elde edilen verilerin kendisine dayalı olarak katmanlar geliştirmeyi sağlamaktadır. Bu katmanlar kategorilerden ve temalardan oluşmaktadır. Bu analiz türü ile yeni kavrayışlar ve teoriler elde edilebilmektedir (Dayanan Uğur ve Saylık, 2025). Ayrıca içerik analizinde vurgulanan hususlardan biri, ifadelerin sayısının/sıklığının önemli olmasıdır. Bunu sağlamak üzere çoğunlukla bilgisayar destekli kodlamalar gerçekleştirilmektedir (Aydın, 2023; Hancock vd., 2007). Bu çalışmanın amacına ve araştırma desenine uygun olması sebebiyle tercih edilen içerik analizi, bilgisayar destekli olarak yrtlmştir.

Görüşmeler neticesinde elde edilen veriler, deşifre edilerek metin haline getirilmiştir. Ardından içerik analizini gerçekleştirmek üzere MAXQDA Analytics Pro 2020 veri analiz programına aktarılmıştır. Programa aktarılan 16 görüşmenin metinleri tek tek taranarak kodlamalar yapılmıştır. Her görüşme sonunda elde edilen veriler sonraki görüşme yapılmadan önce analiz edilmiştir. Bu süreçte, en başta belirlenen görüşme sorularının haricinde veri derinliğini artıracı ve sorunun çözümüne katkı sunabilecek yeni sorular türetilerek sonraki katılımcılarla tartışılmıştır.

Analiz sürecinde, 11 belediye personeli ile yapılan görüşmelerden 279 kodlama, beş akademisyen ile yapılan görüşmelerden 68 kodlama olmak üzere toplam 347 kodlama yapılmıştır. Görüşme metinlerinin araştırmacı tarafından tekrar tekrar taranması, kodlamaların gözden geçirilmesi, yapılan sadeleştirmeler ve danışmanın ikinci bir araştırmacı gibi yaptığı tarama ve değerlendirmelerin ardından kodlama sayısı 193 olarak sonuçlanmıştır. Daha sonra veri analiz programının “Yaratıcı Kodlama” uygulaması kullanılmıştır (Şekil 5). Bu uygulamada, kodlar boş bir pencereye taşınmıştır. Burada görselleştirilen kodlardan benzer olanlar bir araya getirilerek ve birbirine bağlanarak kategoriler ile temalar oluşturulmuştur.

Bu tümevarımsal modelleme sürecinde araştırmacı ve danışman ayrı ayrı kodlamalar yaparak kategoriler elde etmiştir. Daha sonra elde edilen modellerin kıyaslamaları ve istişareleri yapılarak verilerin üç ana tema altında birleşebileceği kararlaştırılarak nihai model oluşturulmuştur. Buna göre birinci tema “Afet Risk Yönetimine İlişkin Görüşler” olmuştur. Tema altında üç kategori bulunmaktadır. İkinci tema “Engeller” olmuştur. Tema altında beş kategori ve 13 alt kategori bulunmaktadır. Üçüncü tema ise “Öneriler” olmuştur. Tema altında dört kategori ve 14 alt kategori bulunmaktadır.

Şekil 5. Yaratıcı kodlama uygulaması kullanımından bir görsel

3.7. Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek için bazı ölçüt ve tekniklere dikkat etmek gerekmektedir. Sosyal alanda bir çalışma yürütürken, iç geçerlilik için inandırıcılık ve dış geçerlilik için aktarılabilirlik; iç güvenilirlik için tutarlılık ve dış güvenilirlik için doğrulanabilirlik ilkeleri ele alınmaktadır (Arslan, 2022).

İnandırıcılık için araştırmacı dışında bir ilgili (danışman) tarafından araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca görüşme soruları için uzman görüşü alınması ve buna göre yeniden düzenlenmesi de inandırıcılık açısından çalışmayı sağlamlaştırmaktadır. Aktarılabilirlik için veri toplama, analiz ve bulguların yorumlanmasına ilişkin detaylı raporlama yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları doğrudan

genellenemez ancak benzetilerek (dolaylı genelleme) yapılabilir. Bu da sonuçların benzer grup ve ortamlara aktarılabilmesini sağlamaktadır.

Tutarlılık için üçgenlemeye, kullanılan formların ve tabloların tezde yer almasına, verilerin uygun saklanması dikkat edilmiş ve bu hususlar detaylı raporlanmıştır. Bu çalışmanın yöntem bölümünde de yer alan üçgenleme, bir konuya çoklu bakış açısı ile yaklaşmaktır (Neuman, 2009). Bu amaçla çalışmada veri kaynakları farklı şekillerde elde edilerek veri üçgenlemesi yapılmıştır. Doğrulanabilirlik için ise verilerin devamlı teyit edilmesine, araştırmacının rolünün açıklıkla belirtilmesine, kodların raporlanmasına dikkat edilmiştir. Bu şekilde araştırma sonuçlarının, aynı araştırmacı tarafından benzer ortamlarda ancak farklı zamanlarda aynı sonucu verdiği görülmüştür.

3.8. Kapsam ve Sınırlılık

Araştırmanın konusu, belediye stratejik planlarının afet risk yönetimi odağında değerlendirilmesidir. Türkiye’deki büyükşehir ve il belediyelerinin stratejik planları, söz konusu planların afetlerle ilgili maddelerinin hazırlanmasında görev alan personel ve konuyla ilgili çalışmaları bulunan akademisyenler bu araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Araştırmanın doküman incelemesine ilişkin temel sınırlılık, incelemenin yalnızca çalışmanın yürütüldüğü yıl itibarıyla yürürlükte bulunan stratejik planlarla sınırlandırılmış olmasıdır. Bu durum, farklı dönemlere ait planların kapsam dışı bırakılmasına yol açarak bulguların zamansal karşılaştırılabilirliğini sınırlamaktadır. Ayrıca amaç ve hedeflerin genel olması sebebiyle sadece PG’ler taranarak sayıma dahil edilmiş ve bu PG’ler, afet yönetimi sürecinde yer alan dört aşamadan hangisine ait olduğu dikkate alınarak sınıflandırma tablosuna işlenmiştir. Farklı bir ayrıma tabi tutulmamışlardır. Görüşme tekniğine ilişkin sınırlılık ise, görüşme talep edilen 75 ilin tamamından geri dönüş alınamaması ve katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiş olmasıdır. Bu durum, örneklemin temsiliyetini sınırlamakta ve elde edilen bulguların tüm evrene genellenebilirliğini kısıtlamaktadır.

3.9. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmada kullanılan görüşme formu (Ek 1) ve aydınlatılmış onam formu (Ek 2) için Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan etik kurul onayı alınmıştır (Sayı: E-95674917-108.99-259811). Tüm katılımcılar “rıza” ilkesine dayanarak, kendileri istedikleri takdirde görüşmeye alınacakları konusunda bilgilendirilmiştir.

4. BULGULAR

Doküman incelemesi neticesinde elde edilen bulgular ve yapılan görüşmelerin ardından yürütülen içerik analiziyle ortaya koyulan bulgular bu bölümde sunulmaktadır.

4.1. Belediye Stratejik Planlarındaki Afet Yönetimiyle İlişkili PG'ler

75 belediyenin stratejik plan dokümanları incelendiğinde, 12.221 PG yer aldığı görülmüştür. Bunların 735'inin (%6) afet yönetimiyle doğrudan ilgili olduğu belirlenmiştir. Bu göstergeler modern afet yönetimi döngüsü açısından değerlendirildiğinde; risk yönetimine ilişkin PG sayısı 632 (%86), kriz yönetimine ilişkin PG sayısı ise 103 (%14) olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla, afet risk yönetimiyle ilgili PG'lerin afet kriz yönetimiyle ilgili PG'lerden çok sayıda olduğu görülmektedir. Kriz yönetimi yerine risk yönetimine ilişkin PG sayısının çoğunlukta olması olumlu bir bulgu olarak görülebilir fakat detaylı incelendiğinde, risk yönetimine ilişkin PG sayısının %37,5'inin RZA, %62,5'inin hazırlık aşamasına ait olduğu görülmektedir (Tablo 2). Bu şekilde "RZA" değil "Hazırlık" aşamasına ait PG sayısının daha çok olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, modern afet yönetiminde RZA çalışmalarının öncelikli olması gerektiği yönündeki alan yazını vurgusuyla (Duruel ve Yıldız, 2024; Kadioğlu, 2020; Şahin, 2019) tam olarak örtüşmemektedir.

Tablo 2. PG'lerin afet yönetimi aşamalarına göre dağılımı

	Risk Yönetimi (632 PG)		Kriz Yönetimi (103 PG)	
	RZA	Hazırlık	Müdahale	İyileştirme
PG Sayısı	237	395	89	14
PG Oranı	% 37,5	% 62,5	% 86,4	% 13,6

Stratejik planı incelenen tüm belediyelere ait PG sayıları ise Tablo 3'te yer almaktadır. Bu tablo incelenerek, büyükşehir belediyeleri ve il belediyelerinin oranları karşılaştırılmıştır. Afet yönetiminin aşamalarına ilişkin PG oranları sadece 30 büyükşehir belediyesinin stratejik planlarına göre değerlendirildiğinde; RZA aşamasına ait PG oranının %42,1, hazırlık aşamasına ait PG oranının ise %57,9 olduğu görülmektedir. Aynı oranlar sadece 45 il belediyesinin stratejik planlarına göre değerlendirildiğinde; RZA aşamasına ait PG oranının %32,8, hazırlık aşamasına ait PG oranının ise %67,2 olduğu görülmektedir. Bu tespit ile, büyükşehir belediyelerindeki RZA aşamasına ait PG oranının, il belediyelerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

İncelenen planlardan RZA aşamasına ait PG sayısının, risk yönetimine ait toplam PG sayısına oranı en yüksek olan ilk beş plan; Şırnak Bld. (%100), İstanbul BB (%75), Nevşehir Bld. (%70), Denizli BB (%66) ve Tekirdağ BB (%62,5)'lerine ait planlardır (bu sıralamada, listeye göre az miktarda PG barındıran çok fazla plan bulunduğu için, RZA aşamasına ait 5 adet ve üzerinde PG olan planlar dikkate alınmıştır). Burada yer alan planlarda, hazırlık aşamasından ziyade RZA aşamasına ait faaliyetlere odaklandıkları değerlendirilmektedir. Kırşehir ve Burdur illerine ait belediye stratejik planlarında ise doğrudan afet yönetimiyle ilgili hiçbir PG olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. PG'lerin belediyelere göre dağılımı

Belediye	Risk Yönetimi (632 PG)		Kriz Yönetimi (103 PG)	
	RZA (237 PG)	Hazırlık (395 PG)	Müdahale (89 PG)	İyileştirme (14 PG)
Adana BB	9	10	5	3
Adıyaman Bld.	3	7	1	1
Afyonkarahisar Bld.	1	0	0	0
Ağrı Bld.	6	7	0	0
Amasya Bld.	2	3	0	0
Ankara BB	2	4	1	1
Antalya BB	2	3	1	0
Aydın BB	3	0	1	0
Balıkesir BB	1	7	1	0
Bilecik Bld.	0	17	0	0
Bingöl Bld.	10	21	4	4
Bitlis Bld.	2	0	3	0
Bolu Bld.	7	5	2	0
Burdur Bld.	0	0	0	0
Bursa BB	2	6	2	0
Çanakkale Bld.	0	11	1	0
Çankırı Bld.	10	11	1	0
Çorum Bld.	0	1	2	0
Denizli BB	4	2	2	0
Diyarbakır BB	2	2	0	0
Edirne Bld.	3	6	1	1
Elazığ Bld.	2	8	2	0
Erzincan Bld.	1	6	1	0
Erzurum BB	26	24	5	0
Eskişehir BB	3	3	1	0
Gaziantep BB	11	9	0	0
Giresun Bld.	0	2	2	0
Hatay BB	1	4	1	0
Isparta Bld.	0	0	2	0
Mersin BB	0	2	2	0
İstanbul BB	6	2	3	0
İzmir BB	3	4	1	0
Kars Bld.	0	8	0	0
Kastamonu Bld.	1	5	0	0
Kayseri BB	5	13	2	1
Kırklareli Bld.	1	3	2	0
Kırşehir Bld.	0	0	0	0
Kocaeli BB	11	22	3	0
Konya BB	10	9	2	1
Kütahya Bld.	1	3	1	0
Malatya BB	0	2	1	0
Manisa BB	5	4	1	0
Kahramanmaraş BB	4	4	1	0
Mardin BB	3	9	2	1
Muğla BB	1	5	1	0

Tablo 3. (Devamı)

Belediye	Risk Yönetimi (632 PG)		Kriz Yönetimi (103 PG)	
	RZA (237 PG)	Hazırlık (395 PG)	Müdahale (89 PG)	İyileştirme (14 PG)
Muş Bld.	3	6	1	0
Nevşehir Bld.	7	3	1	0
Niğde Bld.	2	2	0	0
Ordu BB	1	1	3	0
Rize Bld.	2	10	2	0
Sakarya BB	5	8	0	0
Samsun BB	1	10	0	0
Siirt Bld.	0	3	0	0
Sinop Bld.	2	3	0	0
Sivas Bld.	4	5	1	0
Tekirdağ BB	5	3	2	0
Tokat Bld.	2	0	0	0
Trabzon BB	3	1	1	0
Şanlıurfa BB	1	3	1	0
Uşak Bld.	1	0	0	0
Van BB	4	8	0	0
Yozgat Bld.	1	5	0	0
Zonguldak Bld.	0	3	1	0
Aksaray Bld.	0	1	1	0
Karaman Bld.	2	0	0	0
Kırıkkale Bld.	2	6	0	0
Batman Bld.	7	30	4	1
Şırnak Bld.	5	0	0	0
Bartın Bld.	0	0	2	0
Iğdır Bld.	2	0	3	0
Yalova Bld.	0	3	1	0
Karabük Bld.	4	0	0	0
Kilis Bld.	2	4	1	0
Osmaniye Bld.	2	1	0	0
Düzce Bld.	3	2	0	0

Doküman incelemesinde, PG'lerin afet yönetimi aşamalarına göre sınıflandırılmasında kullanılan sayım ifadeleri ve bu ifadelerin kaç PG'de yer aldığına ilişkin bilgiler görselleştirilmek üzere veri analiz programına aktarılmıştır. Programın Kelime Bulutu uygulaması sayesinde oluşturulan, RZA aşamasına ait görsel Şekil 6'da yer almaktadır. Bu aşamaya ait en çok kullanılan ifade 144 PG ile "Kentsel Dönüşüm" ifadesi olmuştur. Ardından sırasıyla "Yangın Güvenliği Denetimi" (39 PG) ve "Risk Analizi" (19 PG) ifadeleri gelmektedir.

Şekil 6. RZA aşamasına ait sayım ifadelerinin kelime bulutu

Hazırlık aşamasına ait görsel ise Şekil 7’de sunulmaktadır. Bu aşamaya ait en çok kullanılan ifade 103 PG ile “Halkın Eğitimi” olmuştur. Ardından sırasıyla “Personel Eğitimi” (55 PG) ve “İstasyon-Bina Yapımı” (49 PG) ifadeleri gelmektedir.

Şekil 7. Hazırlık aşamasına ait sayım ifadelerinin kelime bulutu

Sonuç olarak, Türkiye’deki büyükşehir ve il belediyelerinin stratejik planlarındaki afet yönetimiyle ilgili PG’lerde RZA yerine hazırlık çalışmalarına ağırlık verildiği görülmektedir. Büyükşehir belediyeleri ve il belediyelerinin ayrı ayrı ele alınması durumunda, farklı oranlar ortaya çıkmasına rağmen ağırlık verilen aşamanın değişmediği anlaşılmaktadır. Modern afet yönetiminde olması gerekeni vurgulayan alan yazını ile örtüşmeyen bu duruma yol açan hususları ve söz konusu hususları ortadan kaldırmak için yapılması gerekenleri tespit etmek üzere gerçekleştirilen görüşmelerin bulguları ise sıradaki başlıkta yer almaktadır.

4.2. Görüşler, Engeller ve Çözüm Önerileri

Doküman incelemesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda görüşme soruları hazırlanmıştır. Söz konusu sorularla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler bilgisayar destekli olarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz neticesinde ortaya koyulan görüşme bulguları bu bölümde yer almaktadır.

4.2.1. Afet Risk Yönetimine İlişkin Görüşler

Afet risk yönetiminin, RZA ile hazırlık aşamalarını kapsayan bütüncül bir süreç olduğu bilinmekle birlikte, elde edilen bulgular bu aşamalar arasında uygulama düzeyinde farklılaşmalar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcı görüşleri, RZA aşamasının öncelikli olması gerektiği yönünde ortak bir kabul bulunduğunu, ancak uygulamada bu aşamanın uzun süre ikincil planda kaldığını göstermektedir. Bununla birlikte, son yıllarda RZA’ya yönelik farkındalığın ve kurumsal yönelimin arttığı, ancak

bu dönüşümün henüz tam anlamıyla uygulamaya yansımadağı değerlendirilmektedir. Öte yandan, eğitimler ve gönüllülük faaliyetlerini içeren hazırlık çalışmalarının daha görünür, uygulanabilir ve sahiplenilebilir olması nedeniyle uygulamada daha fazla yer bulduğı anlaşılmaktadır. Bu tema altında toplanan üç kategori ile yapılan kodlamalar Şekil 8’de sunulmaktadır.

Kod Sistemi	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	A1	A2	A3	A4	A5	TOPLAM
AFET RISK YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER																	
Öncelik RZA olmalıyken yeterince önem verilmemektedir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1			1	13
Son yıllarda RZA’ya önem verilmeye başlanmıştır	1	1	1	1	1			1	1	1		1					9
Hazırlık çalışmaları önemlidir ve sahiplenilmektedir				1	1	1		1	1	1	1						7
TOPLAM	2	2	2	3	3	2	1	3	3	3	2	1	1	0	0	1	29

Şekil 8. Birinci tema kategorileri ve kodlamaların dağılımı

4.2.1.1. Öncelik RZA Olmalıyken Yeterince Önem Verilmemektedir

Afet yönetimi sistemi, belirli bir düzen ve sıra içerisindeki aşamalardan oluşmaktadır. Bilimsel kaynaklarda ve saha tecrübelerinde genel kabul gören bu sıralama, can ve mal kayıplarını asgari düzeye indirmek amacıyla proaktif bir yaklaşımı temel almaktadır. Görüşme yapılan katılımcıların büyük bir çoğunluğu, bu döngü içerisinde önceliğin RZA aşamasına verilmesi gerektiğini akademik ve teknik gerekçelerle teyit etmektedir. Bu kategori ile ilgili olarak K7 ve K8 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K7: “Öncelikle risk azaltma işlemleri olacak. Ondan sonra hazırlık.”

K8: “Afetlerle en büyük mücadele, afet risklerinin önceden belirlenip bunların azaltılması olacaktır.”

Katılımcıların RZA aşamasının hayati önemine dair farkındalık sergiledikleri görülse de, bu farkındalığın kurumsal uygulamalara ve stratejik önceliklere yansımadağı noktasında belirgin bir kopukluk yaşandığını belirtmeleri, bu alandaki eksikliği göstermektedir. Bulgular, risklerin kaynağında yok edilmesinden ziyade, afet sonrası müdahale kapasitesini güçlendirmeye yönelik hazırlık faaliyetlerinin daha baskın bir eğilim olduğunu göstermektedir. Bu kategori ile ilgili olarak K5 ve K10 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K5: “İlk önce olası bir afette zarar göreceğ yerlerin zararlarını minimize etmek çok önemli. İnsanları ne kadar eğitirseniz eğitin, çürük bir temele istediğiniz kadar bina

koyun ya da istediğiniz kadar iyileştirin, o bina önünde sonunda yıkılacaktır. Eğitim çok önemli, kesinlikle. Ama öncelikle sağlam bir temel üzerinden ilerlememiz gerektiğini düşünüyorum. Yani afete hazırlıktan önce, afetin oluşabileceği yerin daha sağlıklı bir hale getirilmesinden yanayım.”

K10: *“RZA çalışmalarımız, biraz daha geriden gelecek gibi. Şu anda daha ağırlıkla hazırlık çalışmalarımızı yürütüyoruz. Gönüllü ekiplerin oluşturulması ya da eğitimlerinin verilmesi gibi.”*

4.2.1.2. Son Yıllarda RZA'ya Önem Verilmeye Başlanmıştır

Türkiye’de afet yönetimi açısından 1999 Marmara Depremleri, geleneksel "kriz yönetimi" anlayışından "risk yönetimi" odaklı bir modele geçişte tarihsel bir eşik teşkil etmiştir. Bu süreçte gerçekleştirilen yasal ve kurumsal reformlar, yerel yönetimlerin stratejik yaklaşımlarında proaktif bir dönüşümü hedeflemiştir. Söz konusu geçiş süreci devam ederken, 2023 yılında meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler, RZA faaliyetlerinin hayati önemini ve bu alandaki eksikliklerin nelere sebep olduğunu bir kez daha trajik bir şekilde teyit etmiştir. Son yıllarda ardışık olarak yaşanan büyük ölçekli felaketlerin ve güncellenen politika belgelerinin etkisiyle, belediyelerin stratejik önceliklerinde RZA aşamasına önem vermeye başladığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Bu kategori ile ilgili olarak K1, K9 ve A1 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K1: *“Bizim planımızda kentsel dönüşüm ile ilgili performans göstergeleri bulunuyor. Bu aşamadaki hususlar, yaşanan depremlerden sonra daha ciddiye alınmaya başlandı.”*

K9: *“Genel itibariyle, bildiğim kadarıyla, stratejik planlarda risk azaltmaya yönelik olarak çok sayıda performans göstergesi ya da eylem yok. Bunun da en büyük sebebi, daha öncesinde afet yönetimi konusunun belediyelerde pek yeri yoktu. 6 Şubat depremleri bir dönüm noktası oldu.”*

A1: *“Stratejik planlarda afet risk yönetimiyle ilgili konuların giderek daha fazla yer bulmaya başladığı ifade edilebilir. 2019 yılındaki stratejik planlarda çok daha az yer verilmişken, bilhassa 6 Şubat Depremleri sonrasında, bu konuya daha fazla yer verilmeye başladığı dikkati çekmektedir.”*

4.2.1.3. Hazırlık Çalışmaları Önemlidir ve Sahiplenilmektedir

Bir afet yaşanması durumunda, kurumların operasyonel müdahale süreçlerini ivedilikle başlatabilmeleri ve toplumsal düzeyde afet bilincinin sergilenmesi ancak hazırlık çalışmalarıyla mümkündür. RZA aşamasını tamamlayan bir mahiyete sahip olan hazırlık aşaması, müdahale kapasitesinin yapılandırıldığı ve kaynakların organize edildiği süreçtir. Görüşme verileri, belediyelerin bu aşamayı benimsediklerini, kurumsal düzeyde bir sahiplenme ile gerekli uygulama ve planlamaları yürüttüklerini göstermektedir. Bu kategori ile ilgili olarak K4 ve K9 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K4: *“Afet dediğimiz şey bir anda gerçekleşebilir. Üç gün sonra olacak, hadi şöyle hazırlık yapalım diye bir durumumuz yok. Her an tetikte olmamız gerekir ve vukuu durumunda hemen uyum sağlayabilmek çok önemli. Hem fiziksel olarak hem de psikolojik olarak adaptasyonu sağlamak çok önemli. Örneğin belirlediğimiz bir performans göstergesi, afet tatbikatları için olmuştur. Sadece -çök, kapan, tutun- olarak bakmıyorum ben buna. Psikolojik olarak da hazırlanmak lazım. Aynı zamanda personelin de yetkin olması o kadar önemli ki.”*

K9: *“Çocuklara, engellilere, yaşlılara vermiş olduğunuz afet eğitimleri önemli bir konu ve biz de çok fazla sayıda yapıyoruz aslında. Uzay üssü gibi afet koordinasyon merkezleri yapmak, malzeme getirmek veya büyük çalışmalar yapmanın yanı sıra vatandaşın hazır bulunuşluğunu da artırmak gerekiyor.”*

4.2.2. Engeller

Katılımcılara RZA yerine hazırlık aşamasına ait çalışmaların, belediyelerin stratejik planlarında daha fazla yer almış olmasına yol açan hususlara ilişkin sorular yöneltildiğinde, birçok katılımcının “RZA çalışmalarının sınırlı kalmasının çok boyutlu engellerden kaynaklandığını” belirten ifadelerle rastlanmıştır. Katılımcı ifadeleri, özellikle *personel yetersizliği* ve *risk azaltma çalışmalarının yüksek maliyetli olmasının* öne çıktığını ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, yönetimsel düzeyde *siyasi önceliklerin farklılaşması*, *koordinasyon sorunları* ve *yöneticilerin afet risk yönetimi konusundaki bilgi eksiklikleri*, risk azaltma yaklaşımının kurumsal düzeyde yeterince benimsenmesini zorlaştırmaktadır. Mevzuata ilişkin yetersizlikler ve yetki karmaşaları ile toplumun afet farkındalığının düşük olması da bu süreci pekiştiren diğer engeller olarak dikkat çekmektedir. Bu çerçevede, söz konusu engellerin etkisiyle hazırlık odaklı, daha uygulanabilir ve kısa vadede sonuç üretmeye elverişli faaliyetlerin stratejik planlarda

daha fazla yer bulduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu temada beş adet kategori ve 13 adet alt kategori bulunmaktadır. Bu kategoriler ile yapılan kodlamalar Şekil 9’da sunulmaktadır.

Kod Sistemi	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	A1	A2	A3	A4	A5	TOPLAM
ENGELLER																	
PERSONEL																	
Uzman personel eksikliği	1	1		1	1				1	1			1		1	1	9
Sirkülasyon ve ikiz görev		1			1		1							1	1		5
YÖNETİM																	
Siyasi amaçlara öncelik verilmesi		1		1	1					1	1		1	1			7
Koordinasyon zorlukları		1		1	1				1			1			1	1	7
Yöneticilerin afet bilgisi eksikliği		1							1	1	1		1		1		6
Kriz yönetimi odaklı yönetim			1						1	1			1	1			5
Afet işleri biriminin yeni olması	1								1	1				1			4
MEVZUAT																	
Yasal düzenlemeler yeterli değil				1		1			1		1		1		1		6
Mevzuat - yetki karşılıkları var		1					1			1	1					1	4
MALİ KAYNAK																	
RZA çalışmaları yüksek maliyetli		1	1	1	1	1	1			1			1			1	9
Belediyenin kaynak eksikliği	1					1		1	1		1				1	1	7
PAYDAŞ OLARAK VATANDAŞLAR																	
Halkın farkındalığının az olması											1	1	1	1		1	5
Halka rağmen halk için çalışmak zor									1				1		1	1	4
TOPLAM	3	7	2	5	5	3	3	1	8	7	5	2	8	5	7	7	78

Şekil 9. İkinci tema kategorileri ve kodlamaların dağılımı

4.2.2.1. Personel

RZA faaliyetlerinin teknik ve operasyonel başarısı, belediyelerin sahip olduğu beşeri sermayenin niteliği ve sürdürülebilirliği ile doğrudan ilişkilidir. Araştırma bulguları, personel rejimindeki durumun ve liyakat temelli uzmanlaşma eksikliğinin, proaktif bir risk yönetimi anlayışının kurumsallaşması önündeki engellerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu kategoride “Uzman Personel Eksikliği” ile “Sirkülasyon ve İkiz Görev” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.2.1.1. Uzman Personel Eksikliği

Belediyelerin afet yönetimi süreçlerinde karşılaştıkları uzman personel yetersizliği, kurumsal kapasiteyi kısıtlayan çok boyutlu bir yapısal engel olarak tezahür etmektedir. Bu eksikliğin ilk boyutu, afet yönetimi disiplinine özgü teorik ve pratik yetkinliğe sahip personel azlığıdır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K2 ve K9 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K2: “Uzman personel yok. Buradaki belediyenin, benim nezdinde böyle bir şansı olabilir ama baktığımızda diğer belediyelerde hep içten atama ile birimlerde görev aldıklarını görüyoruz. Kamu kurumunu görmemiş, afet alanında çalışmamış ama görevlendirmeye yapılan atamalarla görev yapan arkadaşlarımız var. Dolayısıyla bu yapıyı yönetmesini

veya anlatmasını onlardan beklemek biraz hayal oluyor. Gerçekçi olmaz, verimli de olmaz.”

K9: “Akademide dahi hoca bulmakta zorlanıyoruz. İlimizdeki üniversitede yok zaten. En yakın büyükşehirde de yok bu bölüm. Dolayısıyla beslenebildiğimiz hoca da yok bu manada. Akademide bu kadar az iken kamuda ne kadar var? Afet yönetimi bilen idareci, yönetici, personel baktığınızda o kadar az ki, yani bir elin parmaklarını geçmiyor.”

Uzman personel eksikliğine dair bir diğer kritik konu ise mühendislik gibi teknik alanlardaki yetişmiş iş gücü yetersizliğidir. Bu durum, belediyelerin proaktif bir yaklaşımla risk analizi yapma ve yapısal önlemler alma kabiliyetini doğrudan sekteye uğratmaktadır. Teknik veri üretme ve analiz etme kapasitesi kısıtlı olan kurumların, yüksek düzeyde uzmanlık gerektiren RZA çalışmaları yerine, yönetilmesi daha az teknik donanım gerektiren hazırlık faaliyetlerine ağırlık vermek durumunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K4 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K4: “Yetişmiş eleman açığı çok fazla şu anda. Bu konuda belediyelerde risk analizi yapabilecek nitelikli personel eksikliği var. Bu yüzden insanlar proaktif yaklaşım yerine reaktifte yöneliyorlar... Belediyelerin alanında uzman, işte jeoloji mühendisi, jeofizik mühendisi gibi personel istihdamı önemlidir.”

A5: “Yapı denetimi, yapıların yıkımı, bunların ruhsatlandırılması, denetlenmesi gibi konular açısından da teknik personel yetersizliği var. Belki bazı belediyeler çok büyük problem yaşamıyor olabilir ama birçok belediyede buna benzer sorunlar var.”

4.2.2.1.2. Sirkülasyon ve İkiz Görev

Belediyelerin kurumsal yapısında gözlemlenen personel sirkülasyonu ve personelin asli sorumluluklarının yanı sıra ek görevler üstlenmesini ifade eden ikiz görevlendirmeler, afet yönetimi süreçlerini olumsuz yönde etkileyen dinamikler arasındadır. Birimler arası personel geçişlerinin yoğunluğu, afet yönetimi gibi süreklilik gerektiren alanlarda kurumsal hafızanın oluşmasını engellemekte ve personelin bu alana tam zamanlı odaklanmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle yeni yapılandırılan afet işleri birimlerinin, farklı uzmanlık alanlarından gelen personelle veya ikincil görevlendirmelerle işlevsel kılınmaya çalışılması, bu birimlerin operasyonel etkinliğini

zayıflatmaktadır. Bu durum, afet yönetimi faaliyetlerinin kurumsal öncelikler hiyerarşisinde ikincil bir konuma itilmesine ve dolayısıyla stratejik çalışmaların verimliliğinin azalmasına yol açmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K2 ve A4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K2: *“Belediyede hizmet veren birimlerimizin hepsinin birer görevi var. Fakat konu afet olduğunda, belediye içerisinde bunlar hep ikincil görevler olarak karşımıza çıkıyor. Demek istediğim, sizin ana görevinizin dışında ikinci bir görev olarak afet işleri verildiği zaman birim biraz atıl hale gelebiliyor.”*

A4: *“Personelle ilgili olarak mesela şu var: Bir belediye'deki afet işleri daire başkanı, fen işlerinden afet işlerine geçmişti. Belediyelerde birimler arası geçiş çok fazla yaşıyor. Genellikle bu farklı birimler arasında kaydırma yapılıyor. Bunun en önemli sorun alanlarından birisi olduğu söylenebilir.”*

4.2.2.2. Yönetim

Yönetim kategorisine ilişkin bulgular, belediyelerde afet risk yönetimi süreçlerinin ağırlıklı olarak siyasi önceliklere duyarlı ve kriz yönetimi odaklı bir anlayış çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Kurumsal koordinasyon eksiklikleri, yöneticilerin afetlere ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin yetersizliği ile afet yönetimine ilişkin kurumsal yapıların henüz yeni gelişmekte olması, RZA faaliyetlerinin etkin ve bütüncül bir şekilde hayata geçirilmesini sınırlandırmaktadır. Bu kategoride “Siyasi Amaçlara Öncelik Verilmesi”, “Koordinasyon Zorlukları”, “Yöneticilerin Afet Bilgisi Eksikliği”, “Kriz Yönetimi Odaklı Yönetim” ve “Afet İşleri Biriminin Yeni Olması” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.2.2.1. Siyasi Amaçlara Öncelik Verilmesi

Belediyelerin demokratik seçimlerle iş başına gelen kişiler tarafından yönetilmesi, faaliyetlerin sıklıkla seçim odaklı bir açıyla şekillenmesine yol açmaktadır. Bu durum, yönetsel tercihlerin proaktif bir anlayıştan ziyade, bir sonraki seçim dönemine yönelik siyasi yatırım niteliği taşıyan projelere yönlenmesine neden olmaktadır. Seçmen tarafından doğrudan görünür olacağına inanılan ve popüler faaliyetlerin önceliklendirilmesi; genellikle teknik derinlik gerektiren, maliyetli ve sonuçları uzun vadede ortaya çıkan RZA çalışmalarının ihmal edilmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu alt

kategori ile ilgili olarak K2, K5 ve A3 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K2: *“Yerelde bazı nedenlerden dolayı; siyasi bir yapı olması, kısa vadede sonuç almak istenilmesi, belediyeçilik hizmetleriyle siyasi rant elde etme amacının güdülmesi gibi durumlar, uzmanlık gerektiren risk yönetimi anlayışını geri planda bırakıyor. Özellikle risk azaltma faaliyetleri...”*

K5: *“Belediyeler için bu tür şeyler, geri dönüşü olmayan yatırımlardır. Örneğin bir park yaparsınız, bir iş merkezi yaparsınız ve bir afiş asarsınız, vatandaş sizin yapmış olduğunuz çalışmalarını görür. Öte yandan atıyorum bir altyapı çalışması ya da bir analiz yaptığınız zaman kesinlikle vatandaş tarafından bilinmez, görülmez. Belki o an için, o hafta için değerlendirmeye alınır ama ilerleyen yıllarda o yaptığın çalışmaların görünürlük açısından pek bir anlamı olmaz. Belediye de siyasi bir yer olduğu için, hiç kimse bunu yapmak istemez.”*

A3: *“Seçimle gelen bir otorite var karşımızda. Dolayısıyla o seçimde vadettiği şeyleri yapmak zorunda. Vadettiği şeyleri aslında çoğu belediye yapıyordur, yapmıyordur demiyorum ama yaptıklarını daha görünür kılabilceği yollardan bir tanesi popüler işlerdir. Bir dere yatağını ıslah etse, bir haber olarak yayınlanır ama ilgi çekmez. Fakat yerel basın bile deprem haftasında yapılan basit tatbikatlara büyük ilgi göstererek haber yapar.”*

4.2.2.2.2. Koordinasyon Zorlukları

RZA aşaması, doğası gereği çok disiplinli bir iş birliğini zorunlu kılmaktadır. Görüşme bulguları, belediyelerin bu koordinasyonu sağlamakta zorluklar yaşadığını ortaya koymaktadır. Kurum içi birimler arasındaki yatay koordinasyon eksikliği ve kurumlar arasındaki iletişim kopuklukları; RZA çalışmalarında yetki karmaşasına, mükerrer uygulamalara ve mevcut kapasitenin verimsiz kullanımına yol açmaktadır. Bu durum, RZA projelerinin hayata geçirilmesini zorlaştıran yönetsel engellerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K4, K9 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K4: *“Kuruluşların birlikte, koordineli çalışması lazım. O koordinasyon biraz zayıf.”*

K9: “Kendi birimlerimiz içerisindeki, diğer kurumlar arasındaki veya disiplinler arasındaki koordinasyonu sağlamakta zorlanıyoruz.”

A5: “Kurumlar arasında koordinasyon eksikliği oluyor ciddi şekilde. Bir kurum bir çalışma yapıyor, bir diğer kurum farklı bir çalışma yapıyor. Belki de aynı şeyleri aynı anda yapıyor oluyorlar. Veya Yetiştirilemeyen yerler oluyor ama aslında kapasiteye baktığınızda halledilebilecek durumda olunabiliyor.”

4.2.2.2.3. Yöneticilerin Afet Bilgisi Eksikliği

Afetlerin toplumun her kesimini etkileyen yapısı dikkate alındığında, belediyelerde görev yapan yöneticilerin afetlere ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin yeterli olması kritik bir gerekliliktir. Ancak katılımcı görüşleri, yönetim kademesinde afet yönetimine ilişkin bilgi eksikliği ve farkındalık yetersizliğinin bulunduğunu, bu durumun karar alma süreçlerinin bu doğrultuda şekillenmemesine yol açtığını göstermektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K2, K10 ve A4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K2: “Yöneticilerimizin bu kavramlara çok vakıf olmamaları da büyük etki. Konuya vakıf olamıyorlar.”

K10: “Başka bir neden olarak bilinçten bahsedebiliriz. Herkes bu olayın önemini tam olarak algılayabilmiş değil. Burada yönetim kademesini kastediyorum.”

A4: “Yönetimle ilgili olarak, belediyelerde genellikle kısa vadeli işlemler yürütüldüğü için uzun vadeli işlere pek fazla yönelmiyorlar. Burada da sorun bence, üst yönetimin afetlerle ilgili farkındalığının düşük olması.”

4.2.2.2.4. Kriz Yönetimi Odaklı Yönetim

1999 Marmara Depremi sonrasında afet yönetimi anlayışında risk yönetimi temelli yaklaşımlara geçiş hedeflenmiş olmasına rağmen, elde edilen bulgular belediyelerde hâlen kriz yönetimi odaklı bir yaklaşımın sürdüğünü göstermektedir. Katılımcı ifadeleri, kurumsal yapılanmalarda ve uygulamalarda ağırlığın afet sonrası müdahale faaliyetlerine verildiğini, özellikle arama ve kurtarma gibi faaliyetlerin önceliklendirildiğini, risk azaltma boyutunun geri planda kaldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca stratejik planlarda yer alan misyon ve vizyon ifadelerinde dahi afet sonrası süreçlere yapılan vurgunun devam etmesi, bu yaklaşımın kurumsal düzeyde hâlen baskın olduğunu göstermektedir.

Bu alt kategori ile ilgili olarak K3 ve A2 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K3: “... Bir de Türkiye'nin geçmişten gelen kriz yönetimi odaklı çalışmalarındaki alışkanlık diyebiliriz. Mesela afet işleri müdürlükleri kuruluyor. İlk yaptıkları şey yine arama kurtarma ekibi oluşturmak. Yani yine risk yönetimi yok.”

A2: “... Mesela Hatay. Deprem sonrası misyona bakıyorum. “Hatay ayağa kalkıyor...” anlayışında. Yine deprem sonrasına vurgu yapılıyor. Veya sanırım Kahramanmaraş'ın planıydı. Vizyonda “Afet sonrası yapılanma süreci...” şeklinde tanımlanmış. Bakın hala afet sonrası yapılanma deniliyor. Ne yazık ki hala böyle.”

4.2.2.2.5. Afet İşleri Biriminin Yeni Olması

Bulgular, belediyelerde afet yönetimine ilişkin faaliyetlerin uzun süre farklı birimler tarafından parçalı şekilde yürütüldüğünü, afet işleri birimlerinin ise mevzuat değişikliği sonrasında yeni kurumsallaşmaya başladığını göstermektedir. Katılımcı ifadeleri, bu birimlerin yeni olması nedeniyle afet yönetimi kapasitesinin henüz istenilen düzeye ulaşmadığını ve özellikle risk azaltma odaklı faaliyetlerin stratejik planlara yeterince yansıtılmadığını ortaya koymaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K1 ve K9 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K1: “Stratejik plan içerisinde doğal afet ve acil durumlara karşı önlemlerin alınması, afet ve acil durumlardan sonra yapılacak çalışmalar, planlama ve uygulama hususları bir başlık altında yer almaktadır. Belediyemizde, bu başlıktaki işler itfaiye müdürlüğü bünyesinde yürütülüyordu, afet birimimiz ise sonradan kuruldu.”

K9: “Genel itibariyle, stratejik planlarda risk azaltmaya yönelik olarak çok sayıda performans göstergesi ya da eylem yok. Bunun da en büyük sebebi, daha öncesinde afet yönetimi konusunun belediyelerde pek yeri yoktu. 6 Şubat depremleri bir dönüm noktası oldu. O zamana kadar afet yönetimi alanında belediyelerde müdürlük dahi yoktu.”

4.2.2.3. Mevzuat

Mevzuat kategorisine ilişkin bulgular, mevcut yasal çerçevenin afet risk yönetimi süreçlerini bütüncül ve etkin bir şekilde yönlendirmede yetersiz kaldığını göstermektedir. Yasal düzenlemelerin ağırlıklı olarak hazırlık ve afet sonrası aşamalara odaklanması ile

birlikte, kurumlar arasında yetki ve sorumlulukların net biçimde tanımlanmamış olması, uygulamada koordinasyon sorunlarına ve görev karmaşasına yol açmaktadır. Bu durum, yerel düzeyde RZA çalışmalarının etkin biçimde planlanması ve uygulanmasını sınırlandıran engellerden biri olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu kategoride “Yasal Düzenlemeler Yeterli Değil” ve “Mevzuat - Yetki Karışıklıkları Var” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.2.3.1. Yasal Düzenlemeler Yeterli Değil

Bulgular, afetlere ilişkin mevcut yasal düzenlemelerin ağırlıklı olarak hazırlık ve afet sonrası müdahale aşamalarına odaklandığını, RZA boyutuna yönelik düzenlemelerin ise sınırlı kaldığını göstermektedir. Katılımcı ifadeleri, mevzuatın bu yönlendirici etkisi nedeniyle belediyelerin de faaliyetlerini daha çok hazırlık odaklı yürüttüğünü ve risk azaltma çalışmalarının geri planda kaldığını ortaya koymaktadır. Yasal çerçevedeki bu durum, yerel düzeyde afet risk yönetimi uygulamalarını şekillendiren bir engel haline gelmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K6, A2 ve A4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K6: *“Yapılan yasal düzenlemelerin, bir nebze bu işi kolaylaştırmış olsa da, yeterli olduğunu düşünmüyorum.”*

A2: *“Daha çok afet sonrasına vurgu yapan yasal düzenlemeler mevcut.”*

A4: *“Mevzuatla ilgili olarak, biliyorsunuz belediyelerin Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu var. Bu kanunlarda afetlerle ilgili maddelere baktığınızda, genellikle acil durum planları hazırlanması, personel kaynağının artırılması, kapasitesinin artırılmasıyla ilgili genel maddeler var. Mevzuatta yazılan kısım bu olduğu için, bu temel maddelerin aslında hazırlıkla doğrudan ilişkili olduğunu ve bu sebeple de belediyelerde yazılı olana göre bir yol izlendiğini düşünüyorum.”*

4.2.2.3.2. Mevzuat - Yetki Karışıklıkları Var

Bulgular, afet risk yönetimine ilişkin mevzuat çerçevesinde, kurumlar arasında yetki ve sorumluluk paylaşımının net bir şekilde tanımlanmamış olmasının çeşitli karmaşalara yol açtığını göstermektedir. Katılımcı ifadeleri, belediyeler ile diğer kurumlar arasında görev alanlarının çakıştığını, bu durumun ise uygulamada sorumluluğun karşılıklı olarak devredilmeye çalışılmasına ve bazı hizmetlerin yerine

getirilememesine neden olduğunu ortaya koymaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K2 ve K7 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K2: *“Bazı durumlar için yönetmelikler, yönergeler birbirine karışmış olabiliyor. Burada hem belediyenin şehir içi geçişlerde yetkisi var, hem de DSİ'nin yetkisi var. DSİ diyor ki belediye yapsın bu hizmeti. Belediye diyor ki benim gücüm yetmiyor DSİ yapsın.”*

K7: *“Yerel yönetimler ile merkezi yönetimde; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile belediyeler arasında bir karmaşa var. Dayanıklı şehirlere bakanlık mı yoksa belediyeler mi müdahil olacak? Aslında beraber yürütülmesi gereken bir iş. Herhangi bir durumda bu iki grup arasındaki çelişkilerden dolayı bir görev alamama durumu var. Bakanlık -burası belediye sorumluluğunda, onların yapması gerekiyor- diyor. Belediyeler de -bizim buna göre bütçemiz yok, koskoca bakanlık var bu iş için, onların yapması gerekiyor- diyor.”*

4.2.2.4. Mali Kaynak

Mali kaynak kategorisine ilişkin bulgular, belediyelerin afet risk yönetimi kapsamında özellikle RZA faaliyetlerini hayata geçirmede ciddi mali engellerle karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Risk azaltma çalışmalarının yüksek maliyet gerektirmesi ve belediyelerin genel bütçe yetersizlikleri nedeniyle bu alana yeterli kaynak ayıramamaları, uygulamada hazırlık odaklı ve daha düşük maliyetli faaliyetlerin ön plana çıkmasına yol açmaktadır. Söz konusu kategoride “RZA Çalışmaları Yüksek Maliyetli” ve “Belediyenin Kaynak Eksiği” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.2.4.1. RZA Çalışmaları Yüksek Maliyetli

Bulgular, RZA faaliyetlerinin yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmesi nedeniyle belediyeler açısından uygulanabilirliğinin sınırlı kaldığını göstermektedir. Katılımcı ifadeleri, bu maliyet baskısının belediyeleri daha düşük bütçelerle gerçekleştirilebilen ve görünürlüğü yüksek olan eğitim ve tatbikat gibi hazırlık odaklı çalışmalara yönelttiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, maliyet unsurlarının risk azaltma faaliyetlerinin önceliklendirilmesini zorlaştıran engellerden biri olduğunu göstermektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K2, K6 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K2: *“Bu faaliyetlerin maliyetleri göz önünde bulundurduğumuzda, yüksek maliyetli olması nedeniyle bu alandaki faaliyetlerden kaçınmalar söz konusu. Siyasiler böyle ağır mevcudiyetlerin altına girmek istemiyorlar.”*

K6: *“RZA çalışmalarının maliyet açısından içinden çıkılması güç bir durum olmasının, başlıca nedenlerden olduğunu düşünüyorum.”*

A5: *“Afetlere karşı yapılacak olan çalışmalar ve yatırımlar, oldukça yüksek maliyetlidir. Belediyeler de ne yapıyor? Vatandaşa afet farkındalık eğitimi vermek, tatbikat yapmak gibi çalışmalarla yetinmek durumunda kalabiliyorlar. Ötesini yapamıyorlar.”*

4.2.2.4.2. Belediyenin Kaynak Eksiği

Bulgular, belediyelerin mali kaynak yetersizliği nedeniyle RZA faaliyetlerine yeterli bütçe ayıramadığını ortaya koymaktadır. Katılımcı ifadeleri, mevcut ekonomik kısıtların belediyeleri daha çok temel hizmetleri sürdürebilecek düzeyde bir bütçe yönetimine zorladığını ve bu nedenle afet risk yönetimi kapsamında daha maliyetli olan çalışmaların geri planda kaldığını göstermektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K1, K8 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K1: *“Çoğu belediyede kaynak sıkıntısı olduğunu düşünüyorum.”*

K8: *“En büyük sıkıntımız ekonomi. Türkiye'nin şu an içinde olduğu süreç de bunu gösteriyor. İlimiz belediyesinin ekonomik kaynakları kısıtlı olduğundan bizler şu an bu işlere yeterli ödenek ayıramıyoruz.”*

A5: *“Belediyelerin sıkıntı yaşadığı şeylerin başında mali kaynak problemleri geliyor. Çünkü birçok belediye, yatırım yapacak kaynak bulamıyor. Ancak personel ve diğer daire giderlerini karşılayabilecek kadar ve bazı temel hizmetleri yürütebilecek kadar bir kaynakla baş başa kalıyorlar. Böyle olunca da hazırlık çalışmalarında kullanıyorlar ama bunu öteye taşıyacak bir çalışmanın içine giremiyorlar.”*

4.2.2.5. Paydaş Olarak Vatandaşlar

RZA çalışmalarının başarısı, belediyelerin teknik ve idari kapasitesi kadar, bu süreçlerin asli paydaşı olan toplumun sergilediği tutum ve katılım düzeyiyle doğrudan ilişkilidir. Araştırma bulguları; toplumsal farkındalıktaki yetersizliklerin ve faaliyetlere

karşı oluşan bireysel direncin, özellikle yapısal müdahale gerektiren RZA faaliyetlerinin önünde aşılması güç bir engel oluşturduğunu göstermektedir. Bu durum, belediyelerin çatışma potansiyeli yüksek olan RZA çalışmaları yerine, toplumsal kabulü daha kolay sağlanan hazırlık faaliyetlerine yönelmesindeki faktörlerden biri olarak dikkat çekmektedir. Söz konusu kategoride “Halkın Farkındalığının Az Olması” ve “Halka Rağmen Halk İçin Çalışmak Zor” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.2.5.1. Halkın Farkındalığının Az Olması

RZA faaliyetlerinin toplumsal tabana yayılması ve sürdürülebilir kılınması noktasında, bireylerin sahip olduğu afet bilinci ve farkındalık düzeyi belirleyici bir rol oynamaktadır. Araştırma bulguları, vatandaşların farkındalık düzeylerinin, belediyelerin proaktif stratejilerini hayata geçirmesini zorlaştıran bir engel olduğunu göstermektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K11 ve A2 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K11: “..., halkın farkındalığının az olması, ...”

A2: “Her konuda devleti suçlayamayız. Tamam, bir yere kadar kamunun sorumluluğu var ama vatandaş olarak bizde de hata var. 40-50 yıllık bir apartman düşünün. Diyelim ki riskli olarak belirlendi ve kentsel dönüşüm yapılacak. Vatandaşın örneğin 100 metrekaarelik bir dairesi var. İlgili birimler gelip kentsel dönüşüm yapacaklarını söylüyorlar. Kendi anılarımdan anlatıyorum. Bir dairesine karşılık iki daire istiyor. Yeni yapacağınız yer değerli olacak, o yüzden iki daire istiyorum diyebiliyor. Nedir olması gereken, o kişinin bir dairesine karşılık bir daire, ama daha küçük. O binanın yıkılması, hafriyatı, inşaatı derken bir sürü masrafı var. Onlar karşılanmalı. Ama ne yazık ki vatandaş da buna çok yatkın değil. Tehlikenin farkında değil.”

4.2.2.5.2. Halka Rağmen Halk İçin Çalışmak Zor

Belediyelerin toplumun can ve mal güvenliğini teminat altına alma amacıyla yürüttüğü çalışmalar, sıklıkla hedef kitlenin yerleşik tutumları ve bireysel beklentileriyle çatışarak bir direnç ile karşılaşmaktadır. Kamu yararını önceliklendiren RZA faaliyetlerinin, hak sahipleri nezdinde yeterli kabulü görmemesi veya çeşitli çıkar çatışmaları nedeniyle sekteye uğraması, belediyeleri kamu güvenliği adına, toplumsal rızanın alınmasındaki zorluklara rağmen hareket etmek durumunda bırakmaktadır. Bu durum, özellikle kentsel dönüşüm gibi doğrudan mülkiyet ilişkilerine dokunan RZA

süreçlerini teknik bir uygulama olmaktan çıkarıp karmaşık bir sosyal müzakereye dönüştürmektedir ve dolayısıyla stratejik hedeflerin hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K9 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K9: *“Deprem riskinin çok yüksek olduğu bir yerdeyiz. Başkanımız da biliyor, biz de biliyoruz. Başkanımız gerçekten kentsel dönüşüm konusunda çok dertleniyor. Çok da güzel işler yaptılar bu aralar. Dirençlilikle alakalı yaptığımız projeler var. Kentsel dönüşümde hız alındı ve halka rağmen halk için çalışıyorsunuz. Gerçekten çok zor. Halkla pazarlık yapmak, onları ikna edebilmek, onları güvenli konutlara geçirebilmek çok zor. Herkesin farklı öncelikleri var, bazen bunları çıkar amaçlı kullanan müteahhitler, vatandaşlar da olabiliyor.”*

A5: *“... Bu tür konularda vatandaşlarda bir direnç olabiliyor.”*

4.2.3. Öneriler

RZA çalışmalarının yerine hazırlık aşamasına ait çalışmaların, belediyelerin stratejik planlarında daha fazla yer almış olmasına yol açan hususları düzeltmek için yapılması gerekenler katılımcılara sorulmuştur. Cevaplardan elde edilen bulgular, katılımcıların afet risk yönetiminde karşılaşılan engellerin aşılmasına yönelik önerilerinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda, özellikle RZA çalışmalarına ayrılan finansal kaynakların artırılması ile halkın farkındalığının artırılması öncelikli öneriler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, yönetim anlayışının risk yönetimi odaklı geliştirilmesi, mevzuatın iyileştirilmesi ve yetki-sorumluluk dengesinin netleştirilmesine yönelik öneriler dikkat çeken diğer hususlar arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, önerilerin büyük ölçüde kaynak ayrılmasına, mevcut yapısal ve yönetsel eksiklikleri gidermeye ve afet risk yönetiminde daha proaktif bir yaklaşımın kurumsallaşmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu temada dört adet kategori ve 14 adet alt kategori bulunmaktadır. Bu kategoriler ile yapılan kodlamalar Şekil 10’da sunulmaktadır.

Kod Sistemi	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	A1	A2	A3	A4	A5	TOPLAM
ÖNERİLER																	
KAYNAK GÜÇLENDİRME																	
RZA'ya bütçe ayrılması veya kaynak sağlanması gereklidir	1		1	1	1		1	1	1	1	1					1	10
Eğitimli ve alanında uzman personel ihtiyacı karşılanmalıdır					1		1		1	1		1			1		6
Farklı kuruluşlardan veya projelerden mali kaynak sağlanabilir			1	1				1							1	1	5
Afet yönetimi mezunları belediyelere yerleştirilmelidir	1	1	1													1	4
KURUMSAL KAPASİTE GELİŞTİRME																	
Yönetim anlayışı değişmelidir				1	1						1	1		1	1	1	7
Koordınasyon güçlendirilmelidir				1							1	1			1	1	5
Mevzuat/Plan uygulamaya geçirilmelidir							1			1	1	1	1				5
Stratejik planda RZA daha güçlü yer almalıdır											1	1	1		1	1	5
Ulusal bir sistem kurulmalıdır			1	1	1									1			4
MEVZUAT REFORMU																	
Afetlerle ilgili mevzuat düzenlenmelidir			1	1			1	1	1		1				1		7
Sorumluluk ve yetkilerle ilgili karşılık düzeltilmelidir	1		1		1				1				1		1	1	7
TOPLUMSAL FARKINDALIK																	
Halkın farkındalığı çok önemlidir	1		1		1	1			1		1	1	1	1	1	1	11
Halk paydaş olarak katılım göstermelidir									1		1		1	1	1	1	6
Toplum afetleri siyasetin üzerinde görmelidir			1								1				1	1	4
Σ TOPLAM	4	2	8	6	5	1	4	3	6	3	9	6	6	3	10	10	86

Şekil 10. Üçüncü tema kategorileri ve kodlamaların dağılımı

4.2.3.1. Kaynak Güçlendirme

Belediyelerin afet yönetimi sisteminde daha proaktif bir rol üstlenebilmeleri, kurumsal kaynaklarının niceliksel ve niteliksel olarak güçlendirilmesine bağlıdır. Araştırma bulguları, RZA çalışmalarının yüksek maliyetli ve teknik uzmanlık gerektiren doğası karşısında, belediyelerin hem merkezi yönetim ve uluslararası kuruluşlarca desteklenen yeni finansman modellerine hem de liyakat esaslı bir uzman personel rejimine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Bu kategoride “Eğitimli ve alanında uzman personel ihtiyacı karşılanmalıdır”, “Afet yönetimi mezunları belediyelere yerleştirilmelidir”, “RZA'ya bütçe ayrılması veya kaynak sağlanması gereklidir” ile “Farklı kuruluşlardan veya projelerden mali kaynak sağlanabilir” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.3.1.1. RZA'ya Bütçe Ayrılması veya Kaynak Sağlanması Gereklidir

RZA faaliyetlerinin gerektirdiği yüksek yatırım maliyetleri, belediyelerin bu alandaki çalışmalarını kısıtlayan temel bir finansal engeldir. Araştırma bulguları, belediyelerin kısıtlı öz kaynakları ile bu ölçekteki yapısal yatırımları tek başına finanse etmesinin teknik ve mali açıdan mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Bu kapsamda katılımcılar; afet risklerinin azaltılmasına yönelik ulusal bir finansman politikasının geliştirilmesi ve merkezi bütçeden bu amaçla özel paylar ayrılmasını kritik bir çözüm önerisi olarak sunmaktadır. Bu öneri, belediyelerin RZA odaklı stratejilerini hayata geçirebilmeleri adına bir gereklilik olarak vurgulanmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K3, K7 ve K8 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K3: *“Ben Őu dűŐűncemi AFAD'da da dile getirdim. Her belediye proje gibi sunsun AFAD'a. Onlar da finansmanı konusunda iŐte őrnek veriyorum - %50 sini karŐılıyoruz - desinler. Belediye afete dőnűk bir çalıŐma yaptığında, merkezden bőyle bir kaynak ayrılması gibi bir durum olabilir.”*

K7: *“Kendi ilimiz ۆzelinde őrnek verecek olursam;  evre, Őehircilik ve İklim DeęiŐiklięi İl Műdűrlűęű tarafından yapılması gereken etűt projeleri vs. var. Belediye de bu iŐin içerisinde, Bakanlık da içerisinde ama buna Bakanlıęın bűt esi olması gerekiyor, belediyenin bunu kaldıracak bűt esi yok. Olmaz da zaten, műmkűn deęil.”*

K8: *“Bu konuda devletimizin bir politika belirleyip, belediyelere bir kaynak yaratmasını isteriz. Bu sadece bizim belediye için deęil, çoęu belediyede geçerli olduęunu dűŐűnűyorum.”*

4.2.3.1.2. Eğitimli ve Alanında Uzman Personel İhtiyacı Karşılanmalıdır

RZA aŐamasındaki faaliyetlerin etkinliği, bu alanda gőrev alan personelin uzmanlığı doğrudan iliŐkilidir. Bu bağlamda katılımcılar; hem niceliksel personel ihtiyacının liyakat odaklı karŐılanmasını hem de mevcut beŐeri sermayenin bu alanda uzmanlaŐtırılmasını, kurumsal kapasiteyi artıracak bir  ozűm ۆnerisi olarak sunmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K5, K10 ve A1 kod isimli katılımcılar aŐaęıdaki ifadeleri kullanmıŐtır.

K5: *“Personel inŐaat műhendisidir ama mimari kısma yoęunlaŐmıŐtır. Afet riskleriyle ilgili fazla bir bilgisi yoktur. Bu alanda uzman olmuŐ olsa...”*

K10: *“Personel ihtiyacımız var, talebimizin karŐılanmasını bekliyoruz, műhendis bekliyoruz.”*

A1: *“Afet iŐleriyle bağlantılı gőrevlere atanan personelin liyakat sahibi olmaları ve afetlerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaları çok ۆnemlidir.”*

4.2.3.1.3. Farklı Kuruluşlardan veya Projelerden Mali Kaynak Sağlanabilir

Belediyelerin RZA aŐamasındaki yűksek maliyetli yatırım gerektiren alanlarda, geleneksel bűt e kalemlerinin ۆtesinde alternatif finansman kanallarını kullanması gerekmektedir. Katılımcı ۆnerilerinden elde edilen bulgular; Avrupa Birlięi, Dűnya

Bankası ve kalkınma bankaları gibi kuruluşlar tarafından sunulan hibe veya proje imkanlarının, yerel bütçe kısıtlarını aşmada kritik bir işlev görebileceğini ortaya koymaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K3 ve K4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K3: *“Kaynak yaratma noktasında alternatifimiz Avrupa Birliği projeleri ve kendi ulusal projelerimizdir. Buralara projeler üretmeye çalışıyoruz.”*

K4: *“Çok yüksek projelere imza atılamıyor ancak hibe projelere başvurarak yapılabilir. Biz de bir takım hibe projelere başvurduk mesela. Belediyeler Avrupa Birliği veya Kalkınma Bankası'nın çeşitli teşebbüslerinden projeler alarak bu açığı kapatmaya çalışabilir.”*

4.2.3.1.4. Afet Yönetimi Mezunları Belediyelere Yerleştirilmelidir

Bilimsel ve sistematik bir zeminde RZA çalışmalarının yürütülebilmesi, bu alana özgü akademik eğitim almış uzman iş gücünün kurumsal yapıya entegrasyonu ile mümkündür. Araştırma bulguları, "Acil Yardım ve Afet Yönetimi" gibi lisans ve lisansüstü düzeyde alanla ilgili eğitim alan mezunların belediyelerin afet işleri birimlerinde istihdam edilmesinin, kurumsal profesyonelleşme adına kritik bir adım olduğunu göstermektedir. Bu mezunların sahip olduğu teknik ve yönetsel donanımın; risk analizi, zarar azaltma planlaması ve koordinasyon süreçlerinde niteliksel bir fark yaratacağı öngörülmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K1 ve K3 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K1: *“Üniversitelerdeki afet yönetimi bölümü sayısı arttırılrsa, alanda bilgili insan yetişirse, bu insanlar kurumlara yerleştirilse, daha kısa sürede organize edilerek iyileştirme ve düzenlemeler uygulanabilir.”*

K3: *“Kamudaki afet yönetimi alanıyla ilgilenen insanlar, örneğin dört yıllık acil yardım ve afet yönetimi mezunları var. Onların ders içeriklerine bakıyorum, sağlıktan yangına kadar birçok konu var. Ama kamuda yer bulma noktasında sıkıntı yaşıyorlar. Bizim değişimi halktan beklerken aynı zamanda yönetici bazında da kurumlara afet yöneticisi yerleştirmemiz gerekiyor.”*

4.2.3.2. Kurumsal Kapasite Geliştirme

Belediyelerin RZA süreçlerinde kalıcı ve etkin sonuçlar üretebilmesi, mevcut kurumsal işleyişin ve yönetim anlayışının yapısal dönüşümden geçmesini gerektirmektedir. Araştırma bulguları; kriz odaklı geleneksel yaklaşımların terk edilerek proaktif bir yönetimin benimsenmesini, stratejik planda RZA'ya detaylıca yer verilirken kağıt üzerindeki hükümlerin somut eylemlere dönüştürülmesini ve yerel kapasitenin güçlü bir koordinasyon ağıyla ulusal sisteme entegre edilmesini kurumsal kapasite inşasının temel yapıtaşları olarak öne çıkarmaktadır. Bu kategoride “Yönetim anlayışı değişmelidir”, “Koordinasyon güçlendirilmelidir”, “Mevzuat/Plan uygulamaya geçirilmelidir”, “Stratejik planda RZA daha güçlü yer almalıdır” ile “Ulusal bir sistem kurulmalıdır” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.3.2.1. Yönetim Anlayışı Değişmelidir

Türkiye’de afet yönetimi sisteminde 1999 Marmara Depremi sonrası yaşanan yapısal dönüşüme rağmen, görüşme bulguları belediyelerde "kriz odaklı" geleneksel yaklaşımın etkisini hala sürdürdüğünü göstermektedir. Katılımcılar, kurumsal kapasite gelişiminin önündeki engellerden biri olan bu anlayışın değişmesi gerektiğini, bütünlükli afet yönetimi prensiplerinin yönetim kademelerince içselleştirilmesiyle mümkün olacağını vurgulamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, afet yönetimi sadece teknik bir zorunluluk değil, aynı zamanda idari kültürün ve toplumsal algının yeniden inşa edildiği kapsamlı bir zihniyet dönüşümü olarak değerlendirilmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K11 ve A3 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K11: *“Afetlere karşı dirençli bir kent oluşturmak için altyapı yatırımları ve sürdürülebilir çözümler önceliklendirilmelidir. Afetlerin yaşanmaması için bütünlükli afet yönetimine önem verilmeli. Öncelikle risk yönetimi yapılmalı ki kriz yönetimi başarılı olsun.”*

A3: *“Belediye, seçilmiş bir yönetime sahip olduğu için bu tür işleri daha iyi yapmak zorunda diye düşünüyorum. Dün akşam bir belediye tiyatro oyununa gittim. Tarihi bir kişiliğin hikayesi deprem ile birleştirilmişti. Sonradan öğrendim ki bu oyun, belediye başkanının bir toplantıdaki söylemiyle hikayeleştirilmiş. Kentsel dönüşüm sadece binayı yenilemek değildir; bir düşünce, fikir değişikliğidir demiş ve bunu halka anlatmak gerekir demiş. Mesaj çok netti.”*

4.2.3.2.2. Koordinasyon Güçlendirilmelidir

Merkezi yönetim, taşra teşkilatı ve yerel yönetimler arasında işleyen sağlıklı bir eşgüdüm mekanizması, RZA çalışmaları için önemli bir ihtiyaçtır. Araştırma bulguları, kurumlar arası ve kurum içi birimler arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesinin, kısıtlı kamu kaynaklarının verimli kullanılmasında ve kurumsal yetkinliklerin birleştirilmesinde önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Koordinasyonun salt bir iletişim süreci değil; risklerin tespiti, analizi ve azaltılması sırasında stratejik bir ortaklık olarak yeniden yapılandırılması önerilmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K4 ve A1 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K4: *“Koordinasyon zayıf, kuvvetlendirmelidir. Çünkü kaynakların ve yetkinliklerin paylaşılması, risklerin tespiti ve azaltılması konusunda faydalı olacaktır.”*

A1: *“Öncelikle bütünleşik afet yönetimi kapsamında merkezi otoriteler, bölgesel idareler ve yerel yönetimler iş birliği içinde çalışmalıdır. Olası riskler, kamu idareleri tarafından paylaşılmalı ve yerel yönetimler de buna yönelik ihtiyaçlarını belirlemelidirler.”*

4.2.3.2.3. Mevzuat/Plan Uygulamaya Geçirilmelidir

Yasal düzenlemelerin ve planların varlığı kadar, bu metinlerin operasyonel hale getirilerek eyleme dönüştürülmesi de büyük önem arz etmektedir. Araştırma bulguları; mevzuat altyapısının veya stratejik hedeflerin teknik olarak yeterli düzeyde kurgulanmış olmasının, uygulama aşamasında somut adımlara dönüştürülmediği sürece afet risklerini azaltmada yetersiz kaldığını göstermektedir. Katılımcılar; belgelerin birer temenni olmaktan çıkarılarak, uygulanabilir hale gelmesini veya uygulanıp uygulanmadığının denetlenmesini bir çözüm önerisi olarak sunmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K10 ve A2 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K10: *“Stratejik plan çalışmalarında, yeni bir birim olduğumuz için ilk kez stratejik plana dahil olduk. Yeterli mi değil mi, o tartışılabilir ama yazılanların uygulamaya geçmesi önemli. Bugüne kadar risk yönetimi açısından kendi çalışmalarımız, okumalarımız var ama somut bir adım atamadık henüz. Yeni stratejik planda gereken hususlar güzel bir şekilde ifade edildi. Ama önemli olan onları uygulamaya geçirebilmektir.”*

A2: *“Mesela 6306 sayılı kanun, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi. Risk altındayken bu değerli bir mevzuat. Bu kanun 2012 yılında çıkmış. O kadar yılda peki ne*

kadar uygulanmış? En güzel kanunları yap, yayınla ama uygulanmadıktan sonra çok bir anlamı yok. Biz Kahramanmaraş depremini ne zaman yaşadık, 2023 yılında. Bu kanun ciddi anlamda uygulansaydı belki can kayıplarının çok büyük bir kısmı olmayacaktı. Belki şu an o yıkılan binaların büyük bir kısmı yıkılmayacaktı.”

4.2.3.2.4. Stratejik Planda RZA Daha Güçlü Yer Almalıdır

Belediyelerin yatırım projeksiyonlarını yansıtan stratejik planlar, RZA faaliyetlerinin kurumsallaşması ve bütçelendirilmesi noktasında temel araç niteliğindedir. RZA unsurlarının stratejik planlarda sadece genel amaçlar düzeyinde kalmamalı, somut çıktıları olan ve ölçülebilir PG'lerde yer almalıdır. Ayrıca bu durum, söz konusu faaliyetlerin yıllık performans izleme süreçlerine dahil edilmesini sağlayacak ve dolayısıyla gerçekleştirilme olasılığını artıracaktır. Bu bağlamda, RZA süreçlerinin planlarda daha detaylı ele alınması, belediyelerin afet direncini artırmaya yönelik taahhütlerinin gerçek birer çalışmaya dönüşmesi açısından kritik bir öneri olarak değerlendirilmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K11 ve A1 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K11: *“Belediyeler, risk azaltma çalışmalarını stratejik planlarına daha güçlü şekilde entegre etmelidir.”*

A1: *“Afet yönetimindeki bu aşamaya ilişkin konular, stratejik planlar içinde genellikle amaçlar boyutuyla kalmaktadır. Ancak hedeflere ve faaliyetlere de yer verilmeli, burada yer alan hususlar performans göstergeleri içinde ele alınmalıdır.”*

4.2.3.2.5. Ulusal Bir Sistem Kurulmalıdır

Afet yönetimi süreçlerinin yerel düzeydeki etkinliği, bu süreçlerin ulusal ölçekte nasıl bir kurumsal ve yasal çerçeveye oturtulduğuyla ilişkilidir. Bazı katılımcılar, belediyelerin çabalarını destekleyecek ve iş birliği sağlayacak kapsayıcı bir ulusal sistem önerisini iletmişlerdir. Bu öneri kapsamında katılımcıların temel vurgusu, yerel birimlerin ulusal bir stratejiye tam entegrasyonunun sağlanması üzerinedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K3 ve K4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K3: *“Bence afet yönetimi, afet ekosistemini oluşturacak bir yapıyla ilerlemelidir. Sistem AFAD’ın kontrolünde olan bir mekanizma üzerinden değil de STK’ların da içerisine*

katılabildiği, kanunlarla bunların düzenlendiği, avantajların sağlandığı bir sistem olmalıdır.”

K4: *“Bence afetler en eşitlikçi olgudur. Çünkü hiç ayırım yapmaz. İnsan, cinsiyet, kurum ayırımı yapmaz. O yüzden bunu ulusal boyutta ele alarak ve yerel yönetimler de bir sacayağı olarak buna katkı sağlamalı. En başta bir şey dedim, ulusal bir çatı bir şemsiye altında dedim. Bu tarz hususlarda ulusal bir hareket ve bizim de buna entegre olabilmemiz önemli.”*

4.2.3.3. Mevzuat Reformu

Afet yönetimi süreçlerinin proaktif bir zemine oturtulması için mevcut yasal çerçevenin bütünleşik bir yaklaşımla modernize edilmesi ve kurumsal yetki alanlarının netleştirilmesi stratejik bir zorunluluktur. Araştırma bulguları; mevzuattaki dağınıklığın giderilerek, RZA faaliyetlerini idari inisiyatiflerden bağımsız kılan ve emredici hukuk kurallarıyla güvence altına alan kapsamlı bir çatı kanun ihtiyacını ön plana çıkarmaktadır. Söz konusu kategoride “Afetlerle ilgili mevzuat düzenlenmelidir” ve “Sorumluluk ve yetkilerle ilgili karışıklık düzeltilmelidir” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.3.3.1. Afetlerle İlgili Mevzuat Düzenlenmelidir

Afet yönetimi alanındaki mevcut yasal çerçevenin dağınık yapısı ve bir kısmının güncelliğini yitirmiş olması, RZA faaliyetlerinin önündeki engellerden biridir. Katılımcılar, RZA faaliyetlerini merkeze alan ve kurumların yetki sınırlarını netleştiren kapsamlı bir çatı afet kanununun hazırlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K9 ve A4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K9: *“Mevzuatla ilgili genel yaşanan durum; Türkiye'deki afet yönetimiyle alakalı ciddi bir yasanın olmamasıdır. 7269 sayılı bir kanunumuz var ama çok eski. Kapsamlı bir afet yönetimi kanununa ihtiyacımız var. Belediye Kanunu'nun 53. maddesi ve Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. maddesinin genel geçer, yuvarlak cümlelerle kurulmuş maddeleri var. Buna uygun uygulama yönetmeliği de çıkaramıyor belediyeler. Güzel bir yasa çıkmalı.”*

A4: *“Afet mevzuatının kesinlikle değiştirilmesi gerekiyor. Çünkü uluslararası gelişimlere ayak uyduracağız, reaktif yaklaşımdan proaktif yaklaşıma geçeceğiz, risk azaltmaya*

yatırım yapacağız dediysek, o zaman risk azaltmaya yönelik bir mevzuat geliştirmemiz lazım.”

4.2.3.3.2. Sorumluluk ve Yetkilerle İlgili Karışıklık Düzeltilmelidir

RZA çalışmalarındaki kurumsal performans, sorumlulukların net bir şekilde tanımlanması ve bu sorumlulukları destekleyecek yasal yetkilerin ilgili birimlere tanınmasıyla mümkündür. Katılımcılar, RZA faaliyetlerinin yerel yöneticilerin şahsi inisiyatiflerine veya önceliklerine bırakılmaması; her aşamanın emredici hukuk kurallarıyla güvence altına alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, mevzuattaki çelişkilerin giderilerek görev sınırları netleştirilmiş yasal düzenleme yapılması bir çözüm önerisi olarak sunulmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K1, K5, A2 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K1: *“... Ayrıca bu alanda düzenli olarak yapılması gereken işler mevzuat ile zorunlu hale getirilmelidir.”*

K5: *“Herkes topu karşı tarafa paslanmanın peşindedir. ... Yani demek istediğim, yerel yönetim ve merkezi yönetimden, ya ikisi birlikte sorumluluk alacak ya da birine verecek sorumluluğu ve yetkiyi, o da sorumluluğun gereğini yapacak.”*

A2: *“Mevzuatla ilgili düzenlemeler lazım. Risk azaltmanın, başkanın veya yöneticinin inisiyatifine veya stratejik planına kalmaması lazım, mevzuat olarak zorunlu tutulması lazım. Sen belediye kaynaklarının belli bir kısmını risk azaltmaya ayıracaksın demesi lazım. Beş on sene bu çalışmalar yapılırsa, ciddi anlamda bir mesafe kaydedilecektir.”*

A5: *“Bir konudaki sorumluluk birden fazla idarede olabiliyor. Mevzuat kendi içinde çelişkiler, belirsizlikler barındırabiliyor, açık olmayan kısımlar olabiliyor. Bunların da giderilmesi gerekir. Bu açıdan kurumların görevlerinin, sorumluluklarının, yetkilerinin net ve belirli olması, mevzuatın kendi içinde çelişmemesi, mevzuatın kurumlar arası iş birliğini esas alan bir yapıda kurgulanması da şart.”*

4.2.3.4. Toplumsal Farkındalık

Toplumsal farkındalık kategorisine ilişkin bulgular, RZA çalışmalarında sürdürülebilir ve etkili sonuçlar elde edilebilmesi için toplumun bilinç düzeyinin artırılmasının, sürece aktif katılımının sağlanmasının ve afetlerin siyaset üstü bir

yaklaşım ile ele alınmasının kritik öneme sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcı görüşleri, bireylerde erken yaşlardan itibaren geliştirilecek güvenlik kültürünün, hem karar alma süreçlerine katılımı güçlendireceğini hem de toplumsal talep yoluyla daha güvenli uygulamaların teşvik edilmesine katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, toplumun pasif bir konumdan çıkarılarak bilinçli, katılımcı ve ortak sorumluluk anlayışına sahip bir paydaş haline getirilmesinin, afet risk yönetiminin etkinliğini artıran unsurlardan biri olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu kategoride “Halkın farkındalığı çok önemlidir”, “Halk paydaş olarak katılım göstermelidir” ve “Toplum afetleri siyasetin üzerinde görmelidir” alt kategorileri bulunmaktadır.

4.2.3.4.1. Halkın Farkındalığı Çok Önemlidir

Afetlere karşı toplumsal dirençliliğin inşası, bireylerin farkındalık ve sorumluluk düzeyi ile ilişkilidir. Katılımcılar, çocukluk döneminden itibaren sistemli bir şekilde verilecek eğitimlerin bir "güvenlik kültürü" oluşturacağını; bu kültürün ise vatandaşlar nezdinde mekânsal güvenliğe dair teknik bir talep (kaliteli beton, standartlara uygun yapı vb.) yaratarak piyasa aktörleri üzerinde denetleyici bir baskı unsuru oluşturacağını savunmaktadır. Bu bağlamda, toplumsal farkındalığın artırılması, yukarıdan aşağıya kurumsal bir zorunluluk olmanın dışında, toplumun öz talebiyle şekillenen sürdürülebilir bir yapı edinilmesi için bir çözüm önerisi olmaktadır. Bu alt kategori ile ilgili olarak K3, K6 ve A2 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K3: “Bu eğitimler bir kültür oluşturacak. Bu kültür ister istemez yarın bir gün kişilerin bir ev alırken belki beton kalitesini sormasını sağlayacak. Bu da bir baskı oluşturacak. Deprem olduktan sonra, biz deprem yönetmeliğine göre bina yapıyoruz diye reklam yapan firmalar var. Belki reklamlarında diyecekler ki ben C40 betonla yaptım burayı, şu demir kullandım gibi teknik bilgilere dönüşerek devam edecektir. Yani halktan böyle bir talep oluşması gerekiyor. Üstten gelen bir bakış açısıyla değil, halktan gelen bir taleple bunu düzeltmemizde fayda var.”

K6: “Afetlere karşı bireylerin bilinçli olması daha çok can ve mal kaybını engelleyeceğinden toplumların bu konuda eğitilmesinin önemli olduğunu düşünmekteyim.”

A2: “Afet konusunda sadece mühendislik fakültelerinde mimarların, mühendislerin depreme dayanıklı bina tasarımı görmesi yeterli değil. Afet konusunun ilkokuldan

itibaren zorunlu ders ile o bilinci oluşturmamız lazım. İlkokuldan itibaren bu afet bilinciyle büyümüş bir birey, anne baba olduğu zaman, afet riski taşıyan bir binada oturduğu zaman onun kendine, ülkesine, ailesine vereceği zarar çok. Senin hayatın burada söz konusu. Çocuğunun hayatı söz konusu.”

4.2.3.4.2. Halk Paydaş Olarak Katılım Göstermelidir

Afet yönetimi süreçlerinde halkın yalnızca hizmet alan bir konumda değil, aynı zamanda karar ve uygulama süreçlerine aktif biçimde katılan bir paydaş olarak konumlandırılması gerekmektedir. Katılımcı görüşleri, mevcut yaklaşımın ağırlıklı olarak yukarıdan aşağıya işleyen hiyerarşik bir yapı üzerine kurulu olduğunu, ancak bu yapının yerine vatandaşın sürece dâhil edildiği katılımcı modellerin daha etkili sonuçlar doğurabileceğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, toplumun çözümün bir parçası haline getirilmesinin RZA çalışmaları adına daha kapsayıcı ve etkin bir yapı oluşturabileceği değerlendirilmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K9 ve A4 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K9: *“Afet yönetimi alanındaki en büyük açmazlarımızdan bir tanesi de, afet yönetimiyle alakalı bütün yapılanmanın yukarıdan aşağıya doğru olmasıdır. Şimdi yukarıdan aşağıya doğru hiyerarşik bir düzenleme var, oradan gelen kuralları aşağıda uygulamaya çalışıyoruz. Halbuki aşağıda yapılacak olan düzenlemelerle, politikalarla birlikte vatandaşı da paydaş olarak işin içine kattığımızda, bir afettede değil de, çözümün bir parçası olarak kattığımızda çok daha başarılı olacağını düşünüyorum.”*

A4: *“Bir görüşmem sırasında, o esnada belediye başkanı halk günü yapıyordu. Ben de denk gelmişken gireyim bir izleyeyim dedim. Orada belediye, kendi toplumuyla bir araya gelip şikayetleri dinliyordu. Buna şahit olmak, bu süreci gözlemlemek çok hoşuma gitti. Özellikle afetlerle ilgili olarak toplum bu sürece nasıl dahil edilebilir şeklinde düşünerek toplum tabanında bunu çözebilmek için yapılabilir.”*

4.2.3.4.3. Toplum Afetleri Siyasetin Üzerinde Görmelidir

Bulgular, afet yönetimi süreçlerinin toplumsal düzeyde siyasi yaklaşımlardan bağımsız, üst bir değer olarak ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Katılımcı görüşleri, afetlerin doğrudan insan yaşamını ve toplumsal refahı tehdit eden yapısı nedeniyle, bu alanda yürütülecek faaliyetlerin siyasi ayrımlardan arındırılarak ortak bir sorumluluk anlayışıyla değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda,

afet yönetimine ilişkin toplumsal yaklaşımın siyaset üstü bir açıdan şekillendirilmesinin, daha etkin ve bütüncül uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu alt kategori ile ilgili olarak K3 ve A5 kod isimli katılımcılar aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

K3: “... Aynı zamanda öneri olarak verilen bu düzenlemelerle ilgili yapılacak uygulamaların iyi ilerlemesiyle ilgili biraz da toplumsal olarak şu ayırmadan bir çıkmamız lazım: Afetin siyasetin üstünde olduğu kabul edilmelidir. Bu alanda yapılacak her şey can için yapılacaktır. O açıdan değerlendirilmesi de önemlidir.”

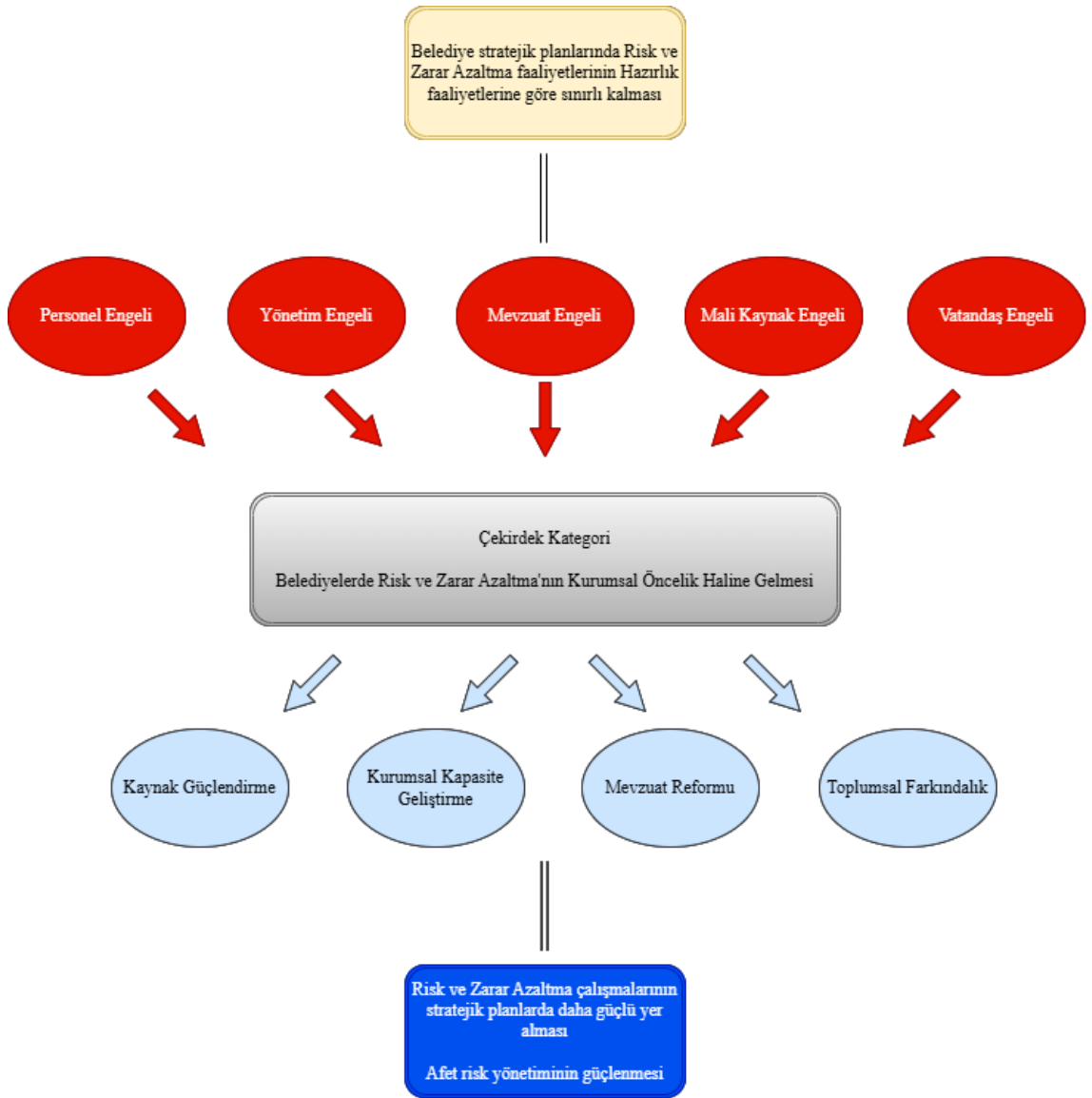
A5: “Kuşkusuz afetler siyasetin üzerinde görünmelidir.”

Bu çalışmada, nihai 193 kodlama yapılmıştır. Elde edilen son kodlar anlam benzerliklerine göre bir araya getirildiğinde, 27 alt kategori ve 12 kategori altında birleştirilmiştir. Söz konusu 12 kategori ise üç tema altında toplanarak çalışmanın görüşme bulgularını ortaya koymuştur. Katılımcıların afet risk yönetimine ilişkin görüşlerini ortaya koydukları ifadeler, birinci temayı meydana getirmiştir. RZA aşamasına yeterince önem verilmemesine yol açtığını düşündükleri sorunlara yönelik ifadeleri ise ikinci temayı oluşturmuştur. Son olarak, bu durumu ortadan kaldırmak için önerilerini sundukları ifadeler üçüncü temayı meydana getirmiştir. Çalışma neticesinde oluşturulan tema, kategori ve alt kategoriler ile kodlamaların dağılımı Şekil 11’de yer almaktadır.

Kod Sistemi	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	A1	A2	A3	A4	A5	TOPLAM
AFET RISK YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER																	
Öncelik RZA olmalıyken yeterince önem verilmemektedir	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1			1	13
Son yıllarda RZA'ya önem vermeye başlanmıştır	1	1	1	1	1			1	1	1		1					9
Hazırlık çalışmaları önemlidir ve sahiplenilmektedir				1	1	1		1	1	1	1						7
ENGELLER																	
PERSONEL																	
Uzman personel eksikliği	1	1		1	1				1	1			1		1	1	9
Sirkülasyon ve ikiz görev		1			1		1							1	1		5
YÖNETİM																	
Siyasi amaçlara öncelik verilmesi			1		1	1				1	1		1	1			7
Koordinasyon zorlukları			1		1	1			1			1			1	1	7
Yöneticilerin afet bilgisi eksikliği			1						1	1	1		1			1	6
Kriz yönetimi odaklı yönetim			1						1	1			1	1			5
Afet işleri biriminin yeni olması	1								1	1				1			4
MEVZUAT																	
Yasal düzenlemeler yeterli değil				1		1			1		1		1		1		6
Mevzuat - yetki karşılıkları var		1					1			1						1	4
MALİ KAYNAK																	
RZA çalışmaları yüksek maliyetli			1	1	1	1	1			1			1			1	9
Belediyenin kaynak eksikliği	1					1		1	1		1				1	1	7
PAYDAŞ OLARAK VATANDAŞLAR																	
Halkın farkındalığının az olması											1	1	1	1		1	5
Halka rağmen halk için çalışmak zor									1				1		1	1	4
ÖNERİLER																	
KAYNAK GÜÇLENDİRME																	
RZA'ya bütçe ayrılması veya kaynak sağlanması gereklidir	1		1	1	1		1	1	1	1	1					1	10
Eğitimi ve alanında uzman personel ihtiyacı karşılanmalıdır					1		1		1	1		1			1		6
Farklı kuruluşlardan veya projelerden mali kaynak sağlanabilir			1	1				1							1	1	5
Afet yönetimi mezunları belediyelere yerleştirilmelidir	1	1	1													1	4
KURUMSAL KAPASİTE GELİŞTİRME																	
Yönetim anlayışı değişmelidir				1	1						1	1		1	1	1	7
Koordinasyon güçlendirilmelidir				1							1	1			1	1	5
Mevzuat/Plan uygulamaya geçirilmelidir							1			1	1	1	1				5
Stratejik planda RZA daha güçlü yer almalıdır											1	1	1		1	1	5
Ulusal bir sistem kurulmalıdır		1	1	1									1				4
MEVZUAT REFORMU																	
Afetlerle ilgili mevzuat düzenlenmelidir			1	1			1	1	1		1				1		7
Sorumluluk ve yetkilerle ilgili karşılık düzeltilmelidir	1		1		1				1				1		1	1	7
TOPLUMSAL FARKINDALIK																	
Halkın farkındalığı çok önemlidir	1		1		1	1			1		1	1	1	1	1	1	11
Halk paydaş olarak katılım göstermelidir									1		1		1	1	1	1	6
Toplum afetleri siyasetin üzerinde görmelidir			1								1				1	1	4
TOPLAM	9	11	12	14	13	6	8	7	17	13	16	9	15	8	17	18	193

Şekil 11. Tema, kategori ve alt kategoriler ile kodlamaların dağılımı

Gömülü teori deseninde, çalışma sonucunda bir teori ortaya koyulmaktadır. Bu teori, yapılandırmacı veya nesnelci bir teori olmaktadır (Charmaz, 2006). Bu araştırmada, veriler içinde saklı olan teoriyi keşfetmekten ziyade, stratejik planların ve görüşme bulgularının yorumlama süreciyle kavramsallaştırılması sağlanarak bir teori oluşturulmak istendiğinden dolayı, yapılandırmacı bir teori oluşturulmaktadır. Ayrıca gömülü teori deseni takip edilerek yürütülen çalışmalarda, elde edilen kavramların teoriyi açıklayacak şekilde düzenlendiği bir diyagram oluşturulmaktadır. Bu diyagram, araştırmacının merkez olarak tanımlayacağı ve birkaç kelimeden oluşturacağı çekirdek kategori etrafında şekillenmektedir (Corbin ve Strauss, 2015). Doküman incelemesi ve katılımcı görüşleri değerlendirilerek, teorinin çekirdek kategorisi, “Belediyelerde RZA’nın Kurumsal Öncelik Haline Gelmesi” olarak ifade edilmiştir. Çekirdek kategori etrafında şekillenen teori modeli Şekil 12’de yer almaktadır.

Şekil 12. Araştırma sonucunda oluşturulan teori modeli

5. TARTIşMA

Afetler, elde edilen sosyo-ekonomik kazanımları ortadan kaldırarak ölümlere, yaralanmalara ve çevresel kayıplara yol açmaktadır. Günümüzde milyonlarca insan, en az bir afete karşı risk barındıran ve zarar görebilirliğin yüksek olduğu coğrafyalarda yaşamlarını sürdürmektedir (Demirkıran, 2023). Bu durum, afetlerle mücadelede bütüncül ve sistematik bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu yaklaşım ile sürdürülmesi gereken afet yönetimi, barındırdığı aşamaların ve bu aşamalara özgü faaliyetlerin ardışık ve koordineli biçimde icra edilmesiyle etkinlik kazanmaktadır. Değerlendirmeye alınan afet türü ne olursa olsun, yürütülecek afet yönetimi sürecinin stratejik odağını RZA aşaması oluşturmaktadır. Nitekim risklerin önceden tespit edilip azaltılmadığı bir sistemde, hazırlık ve müdahale odaklı diğer tüm çalışmalar, afetlerin yıkıcı etkilerini sınırlamada yetersiz kalacaktır (Kadıoğlu, 2018).

Bu çalışmada Türkiye'deki büyükşehir ve il belediyelerinin stratejik planları, afet risk yönetimi açısından ele alınmıştır. Çalışma, gömülü teori desenini takip eden nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır; veri toplama sürecinde doküman incelemesi tekniği ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği birlikte kullanılmıştır. İlk aşamada, stratejik planlarda afet yönetimiyle doğrudan ilişkili olan PG'ler değerlendirilerek bazı bulgular elde edilmiştir. Ardından bu bulgular doğrultusunda görüşme soruları hazırlanmış, belediye personeli ve akademisyenlerle görüşmeler gerçekleştirilerek veri toplama süreci tamamlanmıştır. Görüşme verileri, içerik analizine tabi tutularak tematik bulgular ortaya konulmuştur.

Araştırmanın doküman incelemesine ait bulgular, belediyelerin stratejik planlarında RZA odaklı faaliyetler yerine ağırlıklı olarak hazırlık aşamasına yönelik uygulamalara öncelik verdiklerini işaret etmektedir. Görüşmeler neticesinde elde edilen araştırma bulguları ise, belediyelerin afet yönetimine dair proaktif bir yaklaşım gerektiği ve RZA aşamasının önemi konusunda farkındalıklarının bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu farkındalığın eyleme dönüşme sürecinin beşeri, mali, yönetsel ve yasal kısıtlardan dolayı sekteye uğradığını işaret etmektedir. Ayrıca sürecin inşası için kaynak güçlendirme, kapasite geliştirme, yasal reform ve toplumsal farkındalık konularında öneriler oluşturulmuştur. Bu bölümde; elde edilen temel bulgular alan yazınındaki diğer çalışmalarla karşılaştırılacak, belediyelerin afet risk yönetimindeki konumuna dair sonuçların, ulusal ve uluslararası akademik birikimle örtüşen ve ayrışan yönleri tartışılacaktır.

5.1. Afet Risk Yönetimine İlişkin Görüşler

Görüşmeler neticesinde, katılımcıların afet risk yönetimine ilişkin ifadelerinin analiziyle elde edilen bulgular üç kategori altında toplanmıştır. Bu bölümde, söz konusu kategorilerdeki bulgular ile alan yazınındaki bilgiler tartışılacaktır.

5.1.1. RZA'nın Öncelikli Konumu

Araştırma bulguları; görüşme yapılan katılımcıların, RZA aşamasının afet yönetiminin odak noktası olması gerektiğine dair farkındalık taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu durum, Şahin (2019)'in risk azaltma çalışmalarının öncelikli olarak ele alınması gerektiğini vurguladığı çalışması ile Duruel ve Yıldız (2024)'in stratejik planlarda RZA faaliyetlerine öncelik verilmesi gerektiği yönündeki yaklaşımıyla örtüşmektedir. Ancak, ideal bir gereklilik olarak sunulan söz konusu önceliğin, mevcut çalışma bulgularında kurumsal uygulama süreçlerine aynı oranda yansımadağı saptanmıştır. Bu durum, belediyelerin stratejik planlarında RZA'ya yönelik faaliyetlerin yetersizliğini ortaya koyan diğer araştırmaların sonuçlarıyla da tutarlılık göstermektedir (Korkın ve Öztö, 2022; Özdemir, 2023).

5.1.2. RZA'ya Son Yıllarda Önem Verilmesi

Bu araştırmanın bulgularına göre, son yıllarda yaşanan büyük ölçekli felaketlerin ve güncellenen politika belgelerinin etkisiyle, belediyelerin RZA aşamasına daha fazla önem vermeye başladığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Türkiye'deki afet yönetiminin, kriz yönetimi anlayışından risk yönetimi anlayışına geçiş süreci devam ederken, 2023 Kahramanmaraş depremleri gibi yıkıcı olaylar, bu geçişin hızlandırılması ve RZA faaliyetlerine yönelik kurumsal kapasitenin artırılması gerekliliğini teyit etmiştir (Aytıs, 2023; Balaban vd., 2024). Belediyelerde algılanan bu önem artışını ve farkındalık dönüşümünü doğrudan ampirik bulgularla destekleyen çalışmalar alan yazınında henüz sınırlı düzeydedir. Bu araştırmanın ulaştığı sonuçlar, belediyelerde RZA'ya yönelik güncel farkındalık dönüşümünü görünür kılması bakımından alan yazınına katkı sunmaktadır.

5.1.3. Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Kurumsal Sahiplenme

İçerik analizi ile elde edilen araştırma bulguları, afet risk yönetiminde RZA çalışmalarını tamamlayacak olan hazırlık aşamasının belediyeler tarafından benimsendiğini, kurumsal düzeyde bir sahiplenme ile gerekli uygulama ve planlamaları yürüttüklerini, dolayısıyla mevcut kapasite ve önceliklerini, hazırlık faaliyetlerine

yöneltiltikleri görülmektedir. Doküman incelemesine ait bulgular da RZA faaliyetlerinden daha çok sayıda hazırlık aşamasına ait faaliyete yer verildiğini teyit etmektedir. Afet yönetiminde RZA çalışmalarının öncelikli olması gerektiği yönündeki alan yazını vurgusuyla (Duruel ve Yıldız, 2024; Kadioğlu, 2020; Şahin, 2019) tam olarak örtüşmemektedir.

5.2. Engeller

Görüşmeler neticesinde, belediye stratejik planlarında RZA aşamasına ait çalışmaların daha az yer almış olmasına yol açan hususlar analiz edilerek, elde edilen bulgular beş kategori altında toplanmıştır. Bu bölümde, söz konusu kategorilerdeki bulgular ile alan yazınındaki bilgiler tartışılacaktır.

5.2.1. Personel

Mevcut araştırmanın bulguları, belediyelerin afet yönetimi süreçlerinde karşılaştıkları uzman personel yetersizliğinin kurumsal kapasiteyi sınırlandıran çok boyutlu bir yapısal engel niteliği taşıdığını göstermektedir. Bu yetersizliğin ilk boyutu, afet yönetimi disiplinine özgü teorik ve pratik yetkinliğe sahip personel azlığıdır. İkinci boyutu ise mühendislik gibi teknik alanlarda yetişmiş iş gücü eksikliğidir. Baş (2024)'ın belediyelerde afet yönetimiyle ilgili personelin sayı bakımından yetersiz olduğu ve yeterli nitelikte teknik personelin bulunmadığı yönündeki tespiti ile Yetkin (2026)'ın büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarında personel sayısı ve niteliğine ilişkin yetersizlikler bulunduğunu ortaya koyan çalışması, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Bu bağlamda uzman ve teknik personel eksikliği, belediyelerin afet risk yönetimini stratejik planlama süreçlerine etkin biçimde yansıtmasını güçleştiren önemli bir sorun olarak değerlendirilebilir.

Araştırma bulguları, belediyelerin afet yönetimi süreçlerinde yalnızca uzman personel eksikliğiyle değil, aynı zamanda personel sirkülasyonu ve ikiz görevlendirme sorunlarıyla da karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Personelin kurum içinde sık sık farklı birimlere geçmesi veya geçirilmesi, afet yönetimi gibi süreklilik, uzmanlaşma ve kurumsal hafıza gerektiren alanlarda önemli bir kapasite kaybına yol açmaktadır. Özellikle yeni yapılandırılan afet işleri birimlerinin farklı uzmanlık alanlarından gelen personel ya da ikincil görevlendirmelerle yürütülmeye çalışılması, bu birimlerin operasyonel etkinliğini sınırlandırmakta ve afet yönetimi faaliyetlerinin kurumsal öncelikler içinde ikincil bir konuma itilmesine neden olabilmektedir. Şen ve Eken (2007) ile Yetkin (2025)'in, personelin siyasi veya kişisel nedenlerle kurum içinde farklı

birimlere geçişinin hizmete uyum, işin gereklerini öğrenme, uzmanlaşma ve istikrar açısından sorunlar yarattığı yönündeki tespitleri bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Benzer şekilde Emmanuel ve Odusanya (2015)'nın, belediye çalışanlarının iş yükü fazlalığı ve ikiz görevler nedeniyle psikolojik refah sorunları yaşayabildiğine ilişkin bulgusu, ikiz görevlendirmelerin yalnızca kurumsal verimlilik açısından değil, çalışanların iş yükü ve motivasyonu açısından da dikkate alınması gereken bir sorun olduğunu işaret etmektedir. Bu durumda, personel hareketliliği ve ikiz görevlendirmeler, belediyelerde afet risk yönetimi kapasitesinin kurumsallaşmasını zorlaştıran önemli personel sorunları arasında değerlendirilebilir.

5.2.2. Yönetim

Bu araştırmanın bulguları, belediyelerde yönetsel tercihlerin zaman zaman seçim odaklı bir anlayışla şekillendiğini ve bu durumun afet risk azaltma çalışmalarının önceliklendirilmesini zorlaştırdığını göstermektedir. Demokratik seçimlerle göreve gelen yerel yöneticilerin, seçmen nezdinde daha görünür ve kısa vadede karşılık bulabilecek faaliyetlere yönelmesi, teknik derinlik gerektiren ve sonuçları uzun vadede ortaya çıkan RZA çalışmalarının geri planda kalmasına neden olabilmektedir. Sezer (2023)'in, popülist politikalarla hareket edilmesini Türkiye'nin afet yönetiminde "çöküş"e yol açan sorunlar arasında değerlendirmesi ile Parlak ve Sevilmiş (2023)'in kısa zamanda önemli başarılar elde etmek istenmesinin uzun dönemli afet yönetimi faaliyetlerinde çekimser kalınmasına yol açtığına ilişkin değerlendirmesi, bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Dolayısıyla seçim odaklı ve görünürlük temelli yönetim anlayışı, belediyelerde uzun vadeli afet risk azaltma politikalarının kurumsallaşmasını güçleştiren bir yönetsel sorun olarak değerlendirilebilir.

Çalışmanın bulguları, RZA aşamasının çok disiplinli yapısına karşın, belediyelerin bu süreci gerektirdiği düzeyde koordine etmekte güçlük yaşadığını göstermektedir. Kurum içi birimler arasındaki yatay koordinasyon eksikliği ve kurumlar arasındaki iletişim kopuklukları, RZA faaliyetlerinin bütüncül bir yaklaşımla yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Alvez vd. (2025)'nin çalışması, koordinasyon sorunlarının afet risk yönetiminin parçalı ve tutarsız uygulanmasına yol açtığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Yetkin (2026)'in çalışmasında, afet ve acil durum yönetiminde kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon konusunda sorunlar yaşandığının tespit edilmesi, bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Bu bağlamda koordinasyon eksikliği, belediyelerde RZA çalışmalarının kurumsal düzeyde etkin ve sürdürülebilir biçimde yürütülmesini sınırlandıran önemli bir yönetsel engel olarak değerlendirilebilir.

Mevcut araştırmanın bulguları, belediyelerde afet yönetimine ilişkin karar alma süreçlerinin yönetim kademesindeki bilgi ve farkındalık düzeyiyle de yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak katılımcı görüşleri, yönetim kademesinde afet yönetimine ilişkin bilgi eksikliği ve farkındalık yetersizliği bulunduğunu; bu durumun afet risk yönetiminin karar alma süreçlerinde yeterince belirleyici olmasını engellediğini ortaya koymaktadır. Forino vd. (2018)'ın, yerel yönetimlerin afet riskini azaltmaya yönelik entegrasyonunda üst düzey yönetim desteğinin azlığı ve çıkar çatışmaları nedeniyle çeşitli zorluklar yaşandığını tespit etmesi, bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Bu çerçevede yönetici farkındalığının ve desteğinin yetersizliği, belediyelerde RZA çalışmalarının kurumsal öncelikler arasına yerleşmesini güçleştiren bir yönetsel sorun olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, belediyelerde hâlen kriz yönetimi odaklı bir yaklaşımın sürdüğünü göstermektedir. Stevens vd. (2010), riskli bölgelerde gerçekleştirilecek yeni kalkınma projelerinin tasarımında dayanıklılık kavramının benimsenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca afet sonrasına odaklanan müdahale merkezli anlayıştan ziyade, afet öncesinde riskleri azaltmayı ve yerleşimlerin dirençliliğini artırmayı esas alan proaktif bir anlayışa işaret etmektedir. Kurumsal yapılanmalarda ve uygulamalarda ağırlık, afet sonrası müdahale faaliyetlerine verilmektedir ve risk azaltma boyutu geri planda kalmaktadır.

Çalışmaya ait bulgular, afet işleri birimlerinin yeni kurulmuş olması nedeniyle afet yönetimi kapasitesinin henüz istenilen düzeye ulaşmadığını ve özellikle risk azaltma odaklı faaliyetlerin stratejik planlara yeterince yansıtılmadığını ortaya koymaktadır. Kahramanmaraş depremlerinin ardından yayımlanan yönetmelikle belediyelerde “Afet İşleri” birimlerinin kurulmasının zorunlu hâle gelmesi, afet yönetiminin yerel yönetimler düzeyinde daha kurumsal bir yapıya kavuşturulması açısından önemli bir düzenleme olarak değerlendirilebilir (ÇŞİD, 2023). Ancak yeni kurulmuş söz konusu birimlerin henüz yeterince işlerlik kazanmadığı değerlendirilmektedir.

5.2.3. Mevzuat

Bu çalışmada elde edilen bulgular, afetlere ilişkin mevcut yasal düzenlemelerin ağırlıklı olarak hazırlık ve afet sonrası müdahale aşamalarına odaklandığını, RZA boyutuna yönelik düzenlemelerin ise sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Yetkin (2026)'ın belediye stratejik planlarını incelediği çalışmasında mevzuat eksikliği veya mevzuattan kaynaklanan sorunların varlığına işaret etmesi, afet risk yönetiminin yasal çerçevenin yönlendirici niteliğiyle de ilişkili olduğunu göstermektedir. Güven ve

Kızılkaya (2023)'nın çalışmasında da belediyelerin yetkilerinin çoğunlukla afet sonrası sürece yönelik olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, belediyelerin afet risk yönetimini stratejik planlama süreçlerine bütüncül biçimde yansıtmasını zorlaştıran mevzuat kaynaklı önemli bir sorun alanı olarak değerlendirilebilir.

Çalışmanın bulguları, belediyeler ile diğer kurumlar arasında görev alanlarının çakışabildiğini, bu durumun ise sorumluluğun karşılıklı olarak devredilmeye çalışılmasına ve bazı hizmetlerin yerine getirilememesine neden olduğunu ortaya koymaktadır. Büyükşehir belediyelerinin teşkilat yapılarının afet yönetimi bağlamında incelendiği bir çalışmada da, benzer şekilde, Türkiye Afet Müdahale Planı'nda belediyelere verilen görevler ile belediyelere ilişkin mevzuat arasında görev, yetki ve sorumluluklar açısından karmaşa bulunduğu belirtilmektedir (Yetkin, 2024). Dolayısıyla görev, yetki ve sorumluluk paylaşımındaki belirsizlikler, yerel düzeyde RZA uygulamalarını aksatan önemli bir mevzuat sorunu olarak değerlendirilebilir.

5.2.4. Mali Kaynak

Araştırma bulguları, risk azaltma faaliyetlerinin yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmesi nedeniyle belediyeler açısından uygulanabilirliğinin sınırlı kaldığını göstermektedir. Büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarının incelendiği bir çalışmada, afetlerle ilgili alanlarda yüksek maliyet veya kaynak yetersizliği sorununun yer aldığı tespit edilmiştir (Yetkin, 2026). Söz konusu maliyet baskısı, belediyeleri daha düşük bütçelerle gerçekleştirilebilen ve görünürlüğü daha yüksek olan eğitim, tatbikat ve benzeri hazırlık odaklı çalışmalara yöneltmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, belediyelerin mali kaynak yetersizliği nedeniyle RZA faaliyetlerine yeterli bütçe ayıramadığını ortaya koymaktadır. Yerel yönetimlerin temel sorununun görev ve sorumluluklarına uygun kapasite ve kaynağa sahip olmamaları olduğu belirtilmektedir (Sezer ve Tozbey, 2023). Benzer şekilde Matsuoka ve Shaw (2014), afet riskini azaltmaya yönelik bütçe tahsisinin, etkili eylemlerin yaygınlaştırılması açısından kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda mali kaynak yetersizliği, belediyelerin RZA faaliyetlerini planlama ve uygulama düzeyinde sınırlandıran temel sorun alanlarından biri olarak değerlendirilebilir.

5.2.5. Vatandaş Kaynaklı Engeller

Bu araştırmanın bulguları, toplumda afet risklerine yönelik farkındalığın yeterli düzeyde olmadığını ve bu sebeple belediyelerin proaktif stratejileri hayata geçirmesini zorlaştırdığını işaret etmektedir. Valenzuela vd. (2020)'de benzer şekilde, afet

farkındalığının afet yönetimi açısından hayati önem taşıdığını, düşük farkındalık düzeyinin ise RZA çabalarını engellediğini belirtmektedir. Bu durumda düşük afet farkındalığı, belediyelerin RZA odaklı politikalarını uygulama düzeyini sınırlandıran önemli bir toplumsal sorun alanı olarak değerlendirilebilir.

Çalışma bulguları, RZA faaliyetlerinin uygulama aşamasında hedef kitlenin yerleşik tutumları, bireysel beklentileri ve çıkarlarıyla çatışabildiğini göstermektedir. Özellikle kentsel dönüşüm gibi mülkiyet ilişkilerine doğrudan temas eden süreçlerde bu durum, RZA çalışmalarını yalnızca teknik bir uygulama olmaktan çıkararak karmaşık bir toplumsal müzakere alanına dönüştürmektedir. Leck vd. (2018), şehirde yeni yapılaşma planlanırken afet risklerini azaltmak için riske duyarlı gelişme yaklaşımının gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, belediyelerin planlama, yapılaşma ve kentsel dönüşüm süreçlerinde kamu güvenliğini önceleyen kararlar almasını gerektirmektedir. Bu bağlamda toplumsal direnç ve çıkar çatışmaları, belediyelerin RZA odaklı stratejik hedeflerini uygulama düzeyini sınırlandıran bir toplumsal engel alanı olarak değerlendirilebilir.

5.3. Öneriler

RZA çalışmalarının yerine hazırlık aşamasına ait çalışmaların, belediyelerin stratejik planlarında daha fazla yer almış olmasına yol açan hususları düzeltmek için yapılması gerekenler hakkında katılımcıların sundukları öneriler analiz edilerek, elde edilen bulgular dört kategori altında toplanmıştır. Bu bölümde, söz konusu kategorilerdeki bulgular ile alan yazınındaki bilgiler tartışılacaktır.

5.3.1. Kaynak Güçlendirme

Bu araştırmada elde edilen bulgular, belediyelerin kısıtlı öz kaynaklarıyla bu ölçekteki yapısal yatırımları tek başına finanse etmesinin teknik ve mali açıdan mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Belediyelerin afet yönetiminde etkili olabilmesi için bütçelerinin artırılması ve insan kaynağının güçlendirilmesi gerektiği, alan yazınındaki çalışmalarda vurgulanmaktadır (Baş, 2024; Henstra, 2006; Şenderin, 2023; Yetkin, 2026). Bu kapsamda afet risklerinin azaltılmasına yönelik ulusal bir finansman politikasının geliştirilmesi ve merkezi bütçeden bu amaçla özel paylar ayrılması, önemli bir çözüm önerisi olarak öne çıkmaktadır. Şengün (2025)'ün afet dirençli toplumun inşası için belediyelere kaynak sağlanması gerektiği yönündeki önerisi ile Küçükyavaş (2024)'nın belediyelere yalnızca afet yönetimi sürecinde kullanılmak üzere ek bütçe verilmesi gerektiğine ilişkin değerlendirmesi, bu araştırmada ortaya çıkan önerileri

desteklemektedir. Dolayısıyla belediyelere RZA faaliyetleri için özel ve sürdürülebilir finansman kaynaklarının sağlanması, yerel düzeyde RZA kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sunabilecek temel bir araç olarak değerlendirilebilir.

Çalışmanın bulguları, Avrupa Birliği, Dünya Bankası ve kalkınma bankaları gibi kuruluşlar tarafından sunulan hibe, kredi ve proje desteklerinin yerel bütçe kısıtlarını aşmak için önemli bir finansman kanalı olabileceğini ortaya koymaktadır. Ishiwatari ve Surjan (2019)’da benzer şekilde, afet risk azaltma faaliyetlerinin finansmanı için geleneksel ve yenilikçi tüm olası kaynakların araştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda belediyelerin alternatif finansman kaynaklarına erişim kapasitesini artırması, RZA faaliyetlerinin daha uygulanabilir ve sürdürülebilir hâle gelmesine katkı sağlayabilecek önemli bir kaynak güçlendirme yaklaşımı olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada elde edilen bulgular, “Acil Yardım ve Afet Yönetimi” alanında çok disiplinli eğitim alan mezunların belediyelerin afet işleri birimlerinde istihdam edilmesinin, kurumsal profesyonelleşme açısından kritik bir adım olacağını göstermektedir. Bu mezunların sahip olduğu teknik ve yönetsel donanımın; risk analizi, zarar azaltma planlaması ve koordinasyon süreçlerinde niteliksel bir katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Ayrıca mevcut personelin eğitimler aracılığıyla geliştirilmesi, beşeri sermayenin uzmanlaştırılmasını sağlayacaktır. Twigg (2015), afet risk azaltma alanındaki insan kapasitesinin uzmanların işe alınması veya mevcut personele teknik ve yönetsel eğitimler verilmesi yoluyla geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Özdemir (2023), belediyelerde afet yönetimi sisteminde görev alacak personelin liyakat sahibi olması gerektiğini belirtmektedir. Bu durumda afet yönetimi alanında uzman ve liyakat sahibi personelin istihdam edilmesi ve mevcut personelin eğitilmesi, belediyelerin risk azaltma kapasitesini güçlendirebilecek önemli bir insan kaynağı geliştirme yaklaşımı olarak değerlendirilebilir.

5.3.2. Kurumsal Kapasite Geliştirme

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Türkiye’de afet yönetimi sisteminde son yıllarda yaşanan yapısal dönüşüme rağmen, belediyelerde kriz odaklı geleneksel yaklaşımın etkisini hâlen sürdürdüğünü ve kurumsal kapasite gelişiminin önündeki engellerden biri olan bu anlayışın risk yönetimi odağında ve bütünleşik bir afet yönetimi yaklaşımına geçiş ile değişmesi gerektiğini işaret etmektedir. Belediyelerin afet yönetimi kapasitelerini değerlendirmek amacıyla yürütülen bir çalışmada, belediyelerin afet yönetimindeki kapasitelerinin yetersiz olduğu görülmüştür (Baş, 2024). Bu durum, yerel düzeyde afet yönetimi kapasitesinin yalnızca fiziki, mali ya da personel kaynaklarıyla

değil, aynı zamanda kurumsal yaklaşım ve yönetim anlayışıyla da ilişkili olduğunu göstermektedir. Özmen ve Özden (2013) de geleneksel yöntemlerle afetlerle mücadele etmenin artık mümkün görünmediğini ve afet risk yönetimi yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Kurumsal kapasite bağlamında öne çıkan bir diğer husus, koordinasyonun önemidir. Araştırmada elde edilen bulgular; merkezi yönetim, taşra teşkilatı ve yerel yönetimler arasında işleyen sağlıklı bir eşgüdüm mekanizmasının RZA çalışmaları açısından önemli bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Katılımcı önerileri, kurumlar arası ve kurum içi birimler arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesinin, kısıtlı kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasına ve farklı kurumsal yetkinliklerin bir araya getirilmesine katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır. Trias (2019), afet riskini azaltmanın kurumsal ortaklıklar yoluyla geliştirilen geniş bir bilgi, beceri ve kaynak yelpazesi gerektirdiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Matsuoka ve Gonzales Rocha (2021), paydaşlarla iş birliği yapmanın daha etkili kamu politikaları geliştirme ve toplumdan güven sağlama açısından çeşitli avantajlar sunduğunu belirtmektedir. Ilgen vd. (2019) ise koordinasyonun geliştirilmesiyle belediyeler arasında bilgi ve deneyim aktarımının hızlandığını, ortak bilgi üretiminin desteklendiğini ve kurumların güçlendiğini ortaya koymaktadır. Angın (2024)'ın çalışması neticesinde belirttiği üzere, iş birliğine dayalı bir afet yönetimi, mücadele kapasitesini ve sunulan hizmet kalitesini artırmaktadır. Bu bağlamda koordinasyonun yalnızca iletişim süreci olarak değil; risklerin tespiti, analizi ve azaltılması aşamalarında stratejik ortaklık zemini olarak ele alınması, belediyelerde kurumsal kapasite gelişimini destekleyebilecek önemli bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Kapasite geliştirme açısından dikkat çeken bir diğer öneri ise mevzuatın ve planların uygulamaya geçirilmesidir. Mevcut çalışmada elde edilen bulgular, mevzuat altyapısının veya stratejik hedeflerin teknik olarak yeterli düzeyde kurgulanmış olmasının, uygulama aşamasında somut adımlara dönüştürülmediği sürece afet risklerini azaltmada yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Katılımcı önerileri, yasal düzenlemelerin ve stratejik planlarda yer alan hedeflerin birer temenni olmaktan çıkarılarak uygulanabilir hâle getirilmesi ve uygulama süreçlerinin denetlenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Sever (2023)'in özellikle kentsel dönüşümle ilgili mevzuatın amacını gerçekleştirmeye elverişli biçimde uygulanmadığı ve yapı denetiminin kâğıt üstünde yapılan bir işlem olarak kaldığı yönündeki tespiti, afet risk yönetiminde yalnızca yasal düzenleme ve planların varlığının yeterli olmadığını açığa çıkarmaktadır. Dolayısıyla mevzuat ve planların operasyonel düzeye taşınması,

belediyelerde RZA çalışmalarının kâğıt üzerinde kalan hedefler olmaktan çıkarılıp somut uygulamalara dönüştürülmesi açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular, RZA unsurlarının stratejik planlarda yalnızca genel amaçlar düzeyinde kalmaması; somut çıktıları olan, izlenebilir ve ölçülebilir PG'ler ile desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu şekilde RZA faaliyetlerinin kurumsal takip mekanizmaları içinde yer almasını ve gerçekleştirilme olasılığının artmasını sağlayabilir. Özdemir (2023)'in, belediyelerin stratejik planlarında RZA faaliyetlerinin yok denilecek kadar az olduğunu vurgulaması, yaklaşımın stratejik planlama süreçlerine yeterince yansıtılamadığını göstermektedir. Bu bağlamda RZA hedeflerinin stratejik planlarda ölçülebilir PG'ler ile ilişkilendirilmesi, belediyelerde kurumsal kapasite gelişimini destekleyen önemli bir planlama aracı olarak değerlendirilebilir.

Çalışma bulguları, yerel yönetimlerin çabalarını destekleyecek, kurumlar arası iş birliğini güçlendirecek ve yerel birimlerin ulusal stratejiye tam entegrasyonunu sağlayacak kapsayıcı bir ulusal sistem ihtiyacına işaret etmektedir. Sebesvari vd. (2019), ekosistemlerin RZA bağlamında önemli bir rol oynadığını ve bu alandaki önemleri ile etkinliklerine ilişkin kanıtların giderek arttığını belirtmektedir. Bu yaklaşım, RZA'nın yalnızca idari kurumlar arası değil, tüm sistemleri de içeren bütünlük bir çerçevede ele alınması gerektiğini göstermektedir. Benzer şekilde Büyükkaracıoğlu (2016); yerel yönetimler, merkezi idareler, sivil toplum kuruluşları ve iş çevrelerine ait tüm kaynakların entegre edildiği modern bir acil durum yönetimi modelinin oluşturulup uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu durumda belediyelerin RZA çalışmalarının ulusal düzeyde bütünlük bir sistem içinde konumlandırılması, kurumsal kapasite gelişimini destekleyebilecek önemli bir çerçeve olarak değerlendirilebilir.

5.3.3. Mevzuat Reformu

Bu araştırmada elde edilen bulgular, afet yönetimi alanındaki mevcut yasal çerçevenin dağınık yapısının ve bir kısmının güncelliğini yitirmiş olmasının, RZA faaliyetlerinin önündeki önemli engellerden biri olduğunu ve RZA faaliyetlerini merkeze alan, kurumların yetki sınırlarını netleştiren ve sorumlulukları açık biçimde tanımlayan kapsamlı bir çatı afet kanununa ihtiyaç duyulduğunu öne çıkarmaktadır. Basabe (2013)'de benzer şekilde, afet riskini azaltmaya yönelik yasal çerçevelere sahip olmanın, toplumun tüm kesimlerinde yaygın bir fikir birliğine varılmasına ve RZA önlemlerine uyulmasına yardımcı olduğunu belirtmektedir.

Çalışma bulguları, mevzuat kaynaklı sorumluluk ve yetki karışıklıklarının düzeltilmesinin, RZA çalışmalarına çok büyük katkılar sağlayacağına dikkat

çekmektedir. Şengün (2025)'ün, belediyelerin dirençli kentler oluşturabilmelerinin önünü açacak ve sürekli yetki gaspına yol açmayacak düzenlemeler yapılması gerektiği yönündeki önerisi ile Baş (2024)'ın yerel birimlerin yetki ve kapasitelerini geliştirici politikaların hayata geçirilmesine ilişkin değerlendirmesi, bu araştırmada ortaya çıkan mevzuat reformu önerilerini desteklemektedir. Benzer şekilde Büyükkaracıgan (2016) ile Malalgoda ve Amaratunga (2015)'nin, afetlerle doğrudan karşı karşıya kalan ilk kamu örgütü olan belediyelere daha fazla yetki verilmesi gerektiği yönündeki tespiti ile Yetkin (2025)'in afet yönetimine ilişkin mevzuatın güncellenmesi, sadeleştirilmesi ve yerel koşullara uygun hâle getirilmesi önerisi de bu bulgularla örtüşmektedir. Bu çerçevede RZA odaklı, güncel, sade ve yetki karmaşasını ortadan kaldıracak bir yasal çerçevenin oluşturulmasının, RZA çalışmalarının temel düzenleyici araçlarından biri olacağı değerlendirilmektedir.

5.3.4. Toplumsal Farkındalık

Bu araştırmada elde edilen bulgular da afetlere karşı toplumsal dirençliliğin inşasında farkındalık düzeyinin belirleyici olduğunu ve sistemli biçimde verilecek eğitimlerin toplumda bir “güvenlik kültürü” oluşturabileceğini göstermektedir. Bu kültürün gelişmesiyle birlikte vatandaşların yalnızca afet anında nasıl davranacağını bilen bireyler hâline gelmesi değil, aynı zamanda yaşadığı çevrenin güvenliğine ilişkin daha bilinçli talepler geliştirmesi de mümkün olabilecektir. Nitekim kaliteli beton, standartlara uygun yapı ve güvenli yerleşim gibi konularda oluşacak toplumsal talep, piyasa aktörleri üzerinde dolaylı bir denetim baskısı yaratabilecek niteliktedir. Mohaish ve Ashmawy (2022), Özdemir (2023) ile Şengün (2025)'ün çalışmaları da, tüm bireylere yönelik afet farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla afet farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması, yalnızca bireysel hazırlık düzeyini artıran bir faaliyet değil, aynı zamanda toplumsal dirençliliği ve güvenlik kültürünü güçlendiren bir öneri olarak değerlendirilebilir.

Yürütülen çalışmada elde edilen bulgular, afet yönetimi süreçlerinde halkın yalnızca hizmet alan bir konumda değil, karar alma ve uygulama süreçlerine aktif biçimde katılan bir paydaş olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve vatandaşın sürece dâhil edildiği katılımcı modellerin RZA faaliyetlerinde daha etkili sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Abunyewah vd. (2020) ile Şengün (2025)'de bulguları destekler şekilde, halkın aktif katılımının afet yönetiminin başarısında önemli bir unsur olduğunu ve RZA çabaları açısından büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda halkın süreçlere aktif katılımının sağlanması, yerel düzeyde kararların toplumsal karşılığını güçlendiren

ve RZA uygulamalarının benimsenmesini kolaylaştıran önemli bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmanın bulguları, afetlerin doğrudan insan yaşamını, toplumsal güvenliği ve refahı tehdit eden yapısı nedeniyle bu alandaki faaliyetlerin siyasi ayrımlardan arındırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede RZA çalışmalarının ortak sorumluluk anlayışıyla değerlendirilmesi, toplumun farklı kesimlerinin sürece güven duymasını ve afetlere karşı ortak hareket etme kapasitesinin güçlenmesini sağlayabilir. AKEV (2024)'in paydaş katılımlı bir çalıştay raporunda da vurguladığı üzere, afetlerin siyaset üstü bir çalışma alanı olduğunun kamu yönetimindeki tüm yapılar tarafından kabul edilmesi ve ancak bu kabul sayesinde toplumun da bu görüşe dâhil olabileceği savunulmaktadır. Dolayısıyla afet yönetiminin siyaset üstü bir toplumsal sorumluluk alanı olarak benimsenmesi, toplumsal farkındalığın ve afetlere karşı ortak duyarlılığın geliştirilmesi açısından belirleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda afetlerin etkilerinin artıyor olması, yaşanan kayıpların da artmasına yol açmaktadır. Bu durum, insanlara en yakın konumda bulunarak hizmet sunan belediyelerin afet yönetimi açısından güçlendirilmesi ihtiyacını artırmaktadır. Belediyeler, afetlere karşı kaynak ve kapasitelerini kullanarak ne kadar etkin çalışma yürütürlerse, sorumlu oldukları insanların hayatı o kadar güvende olacaktır. Bu çalışmada, Türkiye'deki büyükşehir ve il belediyeleri afet risk yönetimi açısından ele alınmıştır. Öncelikle stratejik planları doküman incelemesi yoluyla değerlendirilerek afet risk yönetiminin nasıl ele alındığı tespit edilmiştir. Ardından belediye çalışanları ve akademisyenler ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak bulgular ortaya koyulmuştur.

Doküman incelemesi bulguları, belediye stratejik planlarında afet yönetimine ilişkin PG'lerin önemli bir kısmının kriz yönetimi yerine risk yönetimi kapsamında olduğunu, belediyelerde risk yönetimi yaklaşımına yönelik bir farkındalığın bulunduğunu göstermektedir. Ancak afet risk yönetiminin kendi içindeki dağılımı incelendiğinde, hazırlık faaliyetlerinin RZA faaliyetlerinden daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir. Oysa afetlerin yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmak veya azaltmak için en kritik aşama, RZA aşamasıdır. Bu nedenle elde edilen bulgular, belediyelerin afet risk yönetimine dair farkındalıklarının olduğunu ancak uygulamada daha çok hazırlık odaklı bir yaklaşım geliştirdiklerini göstermektedir.

Büyükşehir belediyelerindeki RZA aşamasına ait PG oranının, il belediyelerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Büyükşehir belediyelerinin kaynaklarının ve kapasitelerinin il belediyelerinden daha güçlü olmasının bu duruma yol açtığı değerlendirilmektedir. Ayrıca RZA aşamasına ait PG sayısının, risk yönetimine ait toplam PG sayısına oranı en yüksek olan ilk beş planın; Şırnak Bld., İstanbul BB, Nevşehir Bld., Denizli BB ve Tekirdağ BB'lerine ait planlar olduğu görülmektedir. Bu durum, söz konusu belediyelerin RZA faaliyetlerine daha fazla stratejik öncelik verdiklerine işaret etmektedir. Ayrıca Kırşehir ve Burdur belediye stratejik planlarında doğrudan afet yönetimiyle ilgili PG bulunmaması, afet risk yönetimine yönelik hiçbir faaliyetin izlenebilir ve ölçülebilir bir yapıya kavuşturulmadığını göstermektedir.

Görüşmelerden elde edilen bulgular, stratejik planlarda RZA çalışmalarından ziyade hazırlık çalışmalarına ağırlık verilmesinin tesadüfi olmadığını ve çok boyutlu

yapısal nedenlerden kaynaklandığını ortaya koymuştur. RZA faaliyetlerinin stratejik planlarda sınırlı düzeyde yer almasına neden olduğu tespit edilen engeller şunlardır:

- Uzman personel eksikliği,
- Personelin kurum içi sirkülasyonu ve ikiz görevlendirmeler,
- Siyasi amaçlara öncelik verilmesi,
- Yaşanan koordinasyon zorlukları,
- Yöneticilerin afet bilgisi eksikliği,
- Kriz yönetimi odaklı yönetim anlayışı,
- Afet işleri birimlerinin yeni kurulmuş olması,
- Yasal düzenlemelerin yeterli olmaması,
- Mevzuat ve yetki karışıklıklarının varlığı,
- RZA çalışmalarının yüksek maliyetli olması,
- Belediyenin kaynak eksiğinin bulunması,
- Toplumun farkındalığının az olması ve
- Halka rağmen halk için çalışmanın zorluğu.

RZA aşamasına ait PG'lerin sınırlı düzeyde kalmasına sebep olan durumları ortadan kaldırmak için, araştırma bulgularına dayalı olarak;

- Kırşehir ve Burdur il belediyelerinin bulundukları bölgeye ait afet tehlikelerini belirlemeleri, bu tehlikelerin risklerini değerlendirmeye almaları ve riskleri en aza indirmek için yürütülecek faaliyetleri belirlemeleri, bu faaliyetleri ölçülebilir ve izlenebilir PG'lere dönüştürerek stratejik planlara eklemeleri gerekmektedir.
- RZA faaliyetlerinin yüksek maliyetli yapısı dikkate alınarak bütçe ayrılması veya kaynak sağlanması sağlanmalıdır. RZA faaliyetleri için merkezi bütçeden özel ve sürdürülebilir finansman kaynaklarının ayrılması, Avrupa Birliği veya Dünya Bankası gibi kuruluşlar tarafından sağlanan hibe ve proje desteklerinin finansman kanalı olarak değerlendirilmelidir.
- Belediyelerin afet işleri birimlerinde görev yapan uzman personel sayısının artırılması, bu artışın ise Acil Yardım ve Afet Yönetimi alanından mezun olan kişilerin belediye afet işleri birimlerine, liyakat esaslı olarak istihdam edilmesiyle sağlanması gerekmektedir. Ayrıca hali hazırda bu birimlerde görev yapan personelin afet yönetimi alanında eğitimler alması sağlanarak belediye kaynakları güçlendirilmelidir.

- Belediyelerin yönetim kadrosunda görülen anlayışın, RZA odaklı bir yaklaşım haline dönüşmesi gerekmektedir. Bu dönüşümün sağlanabilmesi için belediyelerin üst yönetimine yönelik afet risk yönetimi ve dirençli kent yaklaşımı konularında eğitimler verilmeli, yıllık faaliyet raporları gibi performans değerlendirme ve kurumsal izleme mekanizmalarına afet risk yönetimine ilişkin göstergeler eklenmelidir.
- Koordinasyonda yaşanan zorlukların üstesinden gelmek için sadece iletişim süreci olmadığı kabul edilmeli; risk tespiti, analizi ve azaltılması aşamalarında stratejik ortaklık zemini olarak ele alınması gerekmektedir. Ayrıca tüm paydaşların görev, yetki ve sorumluluklarını açık bir şekilde tanımlayan iş birliği mekanizmaları oluşturmaları, düzenli yapılacak toplantılarla birlikte çalışmaları ve veri paylaşım protokolleri geliştirerek ortak projeler hayata geçirilmelidir.
- Mevzuat ve planların sadece yazılı belgeler olarak kalmaması, somut uygulamalara dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda uygulama süreci düzenli olarak izlenip denetlenmeli, değerlendirilmeli ve raporlanmalıdır. Mümkünse uygulama sonuçları bağımsız izleme ve denetleme mekanizmaları tarafından değerlendirilmeli, buna göre gerekli durumlarda mevzuat ve planlarda güncellemeler yapılmalıdır.
- Belediye stratejik planlarında daha fazla sayıda RZA aşamasına ait PG bulunmalıdır. Plan hazırlama sürecinde afet risklerinin belirlenmesi, risk azaltma projeleri, dirençli altyapı oluşturulması, imar ve arazi kullanımı kararlarının afet riski temelli ele alınması gibi faaliyetleri ölçülebilir ve izlenebilir PG'ler olarak düzenlemek gerekmektedir.
- Belediyelerin ve diğer paydaşların ulusal stratejiye tam entegrasyonunu sağlayacak ve iş birliğini güçlendirecek ulusal bir sistem oluşturulmalıdır. Sistem yalnızca merkezi ve yerel kamu kurumları değil; üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, iş çevreleri ve vatandaşlar da dahil olmak üzere tüm paydaşları bir araya getirecek bütünlüklü bir yapıda inşa edilmelidir.
- RZA faaliyetlerini merkeze alan, kurumların yetki sınırlarını netleştiren ve sorumlulukları açık biçimde tanımlayan kapsamlı bir çatı afet kanunu hazırlanmalıdır. Bu kanunda afet risk yönetiminin temel ilkeleri açık biçimde tanımlanmalı; merkezi yönetim, yerel yönetimler ve diğer ilgili kurumların görev, yetki ve sorumlulukları çakışmalara neden olmayacak şekilde netleştirilmelidir. Ayrıca risk tespiti, risk analizi, risk azaltma, finansman, veri paylaşımı, kurumlar arası koordinasyon, izleme ve denetim süreçlerine ilişkin standart uygulama

esasları belirlenmeli; belediyelerin RZA faaliyetlerini planlama, uygulama ve raporlama yükümlölükleri yasal güvence altına alınmalıdır.

- Afet farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ancak bu eğitimler yalnızca afet anında doğru davranış biçimlerini öğreten müdahaleye hazırlık odaklı içeriklerle sınırlandırılmamalıdır. Eğitim programları, RZA yaklaşımının temel ilkelerini, afet risklerinin oluşum nedenlerini, risklerin azaltılmasına yönelik bireysel ve toplumsal düzeyde yürütülebilecek çalışmaları ve vatandaşların bu süreçlerde üstlenebileceği sorumlulukları kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Bu kapsamda eğitimler; güvenli yapılaşma, riskli alanların korunması, afetlere dirençli yaşam alışkanlıklarının geliştirilmesi ve yerel RZA çalışmalarına aktif katkı gibi konuları da içermelidir.

Bu araştırma, belediyelerin afet risk yönetimi yaklaşımına dair farkındalıklarının olduğunu ancak stratejik planlarda hazırlık faaliyetlerinin, RZA çalışmalarının önüne geçtiğini ortaya koymuştur. Belediye stratejik planlarında RZA çalışmalarının daha güçlü bir biçimde yer alması gerekmektedir. Bunu engelleyen hususların farkında olunması ve bu araştırmada sunulan önerilerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Böyle bir dönüşüm yalnızca belediyelerin değil, aynı zamanda toplumun afetlere karşı dirençliliğinin artırılmasına da önemli katkılar sağlayacaktır.

Gelecek araştırmalarda, stratejik planda yer alan afet yönetimine ilişkin PG'lerin uygulanıp uygulanmadığını ortaya koymak amacıyla, belediyelerin yayınladığı faaliyet raporlarının incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca çalışmada incelenen stratejik planlar ile bir sonraki dönem için hazırlanan stratejik planlar karşılaştırılarak, afet risk yönetimine odaklılığın yıllara göre kıyaslanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abu Bakar, M.Z.B., ve Mohamad, Z.F.B. (2023). Local government capacity for earthquake disaster risk reduction in Malaysia: case studies in Bentong and Selayang areas, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 97, 103987, <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2023.103987>
- Abunyewah, M., Gajendran, T., Maund, K., ve Okyere, S.A. (2020). Strengthening the information deficit model for disaster preparedness: mediating and moderating effects of community participation. *Intern J Disaster Risk Reduc*, 46(101492). <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2020.101492>
- AFAD (2014). *Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Yayınları. <https://www.afad.gov.tr/kitaplar>
- AFAD (2018a). *Afete Dirençli Toplum Uygulama Örnekleri*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Yayınları. <https://www.afad.gov.tr/kitaplar>
- AFAD (2018b). *Türkiye’de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Yayınları. <https://www.afad.gov.tr/kitaplar>
- AFAD (2022). *Türkiye Afet Müdahale Planı*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-planı>
- Ainuddin, S., Aldrich, D.P., Routray, J.K., Ainuddin, S., ve Ahkazai, A. (2013). The need for local involvement: Decentralization of disaster management institutions in Baluchistan, Pakistan. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 6. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2013.04.001>
- Akçay, S., ve Koca, E. (2024). Nitel araştırmalarda veri doygunluğu. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(3), 829-848. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1423415>
- AKEV (2024). *Afetlere karşı bireysel hazırlıkta yerel yönetimler ve STK'ların rolleri*. Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı. <https://www.aydin.edu.tr/tr-tr/akademik/fakulteler/iletisim/PublishingImages/AFETLERE%20KAR%C5%9EI%20B%C4%B0REYSEL%20HAZIRLIKTA%20YEREL%20Y%C3%96NET%C4%B0MLER%20VE%20STK%27LARIN%20ROLLER%C4%B0%20%C3%87ALI%C5%9ETAYI%20SONU%C3%87%20B%C4%B0LD%C4%B0R%C4%B0S%C4%B0%2012%20%C5%9EUBAT%202025.pdf>
- Akıl, G. (2015). *Kamu kurumlarında stratejik planlama ve stratejik planlama uygulamalarının devlet üniversitelerinin kurumsal performansına etkileri üzerine*

- bir araştırma*. [Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi].
YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Akman Dömbekci, H., ve Erişen, M.A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
<https://doi.org/10.18037/ausbd.1227330>
- Akyüz, D., ve Başaran, İ. (2023). *Belediyelerin stratejik planında afet yönetimi: Manisa Büyükşehir Belediyesi üzerine bir inceleme* [Bildiri sunumu]. Ases II. Uluslararası Afet Kongresi, Kahramanmaraş. <https://aseshealth.com/wp-content/uploads/2024/12/ASES-II.-ULUSLARARASI-AFET-KONGRE-KITABI.pdf>
- Alvez, P.J., Andrade Lima, R.C., ve Emanuel, L (2025). The effectiveness of disaster risk management policies in Brazilian municipalities. *Papers in Regional Science*, 104, 100080. <https://doi.org/10.1016/j.pirs.2025.100080>
- Angın, C. (2024). Afet yönetiminde mülki idare ve belediyeler: İş birliğine dayalı afet yönetimi yaklaşımıyla 6 Şubat 2023 depremleri. *Memleket Siyaset Yönetim*, 19(43), 687-714. <https://doi.org/10.56524/msydergi.1512154>
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51 (Özel sayı 1), 395-407.
<https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Avrupa Komisyonu (2016). *Disaster Risk Management Echo Factsheet*.
<https://reliefweb.int/report/world/echo-factsheet-disaster-risk-management-2016>
- Ayaz, Ç.E. (2021). *Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin çevre yönetimi ile ilgili stratejik plan hedeflerine ulaşma düzeylerinin yıllık faaliyet raporları aracılığıyla izlenmesi*. [Yayınlanmış doktora tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi].
YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aydın, N. (2023). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Özgür Yayınları.
<https://doi.org/10.58830/ozgur.pub377>
- Aytıs, S. (2023). Deprem kavramı, etkileri ve 6 Şubat 2023 depremleri bağlamında süreçler üzerinden bütünsel değerlendirmeler. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 8 (Özel Sayı), 567-584.
<https://doi.org/10.30785/mbud.1287755>
- Balaban, M.Ş., Doğulu, C., Akdede, N., ... ve Karancı, A.N. (2025). Emergency response, and community impact after February 6, 2023 Kahramanmaraş Pazarcık and Elbistan Earthquakes: reconnaissance findings and observations on affected

- region in Türkiye. *Bull Earthquake Eng* 23, 1053-1081. <https://doi.org/10.1007/s10518-024-01867-3>
- Bang, H.N. (2013). Governance of disaster risk reduction in Cameroon: The need to empower local government. *Journal of Disaster Risk Studies*, 5(2), 77. <http://dx.doi.org/10.4102/jamba.v5i2.77>
- Basabe, P. (2013). Hyogo Framework for Action 2005-2015. *Encyclopedia of Natural Hazards*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-4399-4_180
- Baş, K. (2024). Belediyelerin afet yönetimi kapasitelerinin değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(54), 2098-2116. <https://doi.org/10.35408/comuybd.1446892>
- Bilik, M.B. (2023). Kentsel dirençlilik bağlamında Van ve ilçelerinin afet risk durumu. S. S. Tekkanat (Ed.), *Afete Dirençli Kentler ve Afet Yönetimi* (ss. 31-47). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN:9786259887609
- Bozkurt, P. (2020). *Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Yönetim ve Polisiği: Bir Kamu Kurumu Örneğinde*. Gazi Kitabevi. ISBN: 9786257855204
- Büyükkaracıgan, N. (2016). Türkiye’ de yerel yönetimlerde kriz ve afet yönetim çalışmalarının mevzuat açısından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 12, 195-219. <https://izlik.org/JA97JJ59FB>
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory, a Practical Guide Through Qualitative Analysis*. Sage Publications. ISBN: 9780761973539
- Charmaz, K., ve Thornberg, R. (2021). The pursuit of quality in grounded theory. *Qualitative Research in Psychology*, 18 (3), 305-327. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1780357>
- Coppola, D.P. (2015). *Introduction to International Disaster Management*. Butterworth-Heinemann (Elsevier). ISBN: 9780128014776
- Corbin, J., ve Strauss, A. (2015). *Basics of Qualitative Research*. Sage Publications. ISBN: 9781412997461
- CRED (2021). *2020: The Non-COVID year in disasters*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. https://emdat.be/sites/default/files/adsr_2020.pdf
- CRED (2022). *2021 disaster in numbers*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. https://cred.be/sites/default/files/2021_EMDAT_report.pdf
- CRED (2023). *2022 disaster in numbers*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. https://cred.be/sites/default/files/2022_EMDAT_report.pdf
- CRED (2024). *2023: Disasters in numbers*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. https://files.emdat.be/reports/2023_EMDAT_report.pdf

- CRED (2025). *2024 disasters in numbers*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. https://files.emdat.be/reports/2024_EMDAT_report.pdf
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). *Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik* (Sayı: 32158). T.C. Resmî Gazete.
- Dayanan Uğur, İ., ve Saylık, A. (2025). Nitel verilerin analizinde kavram bunalımı: Teorik bir çözümleme, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 299-316. <https://doi.org/10.54558/jiss.1478526>
- Dimitrijevska-Markoski, T., Breen, J.D., Nukpezah, J.A., ve Mobley, R. (2021). Strategic planning and management in small municipalities in Mississippi - Implementation, perceived benefits, and determinants of use. *Public Organization Review*, 21, 437-452. <https://doi.org/10.1007/s11115-020-00499-w>
- Delforge, D., Below, R., Wathelet, V., Tonnelier, M., Alonso, A., ve Speybroeck, N. (2026). *2025 disasters in numbers*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. https://files.emdat.be/reports/2025_EMDAT_report.pdf
- Demirkasımoğlu, N., ve Bezen, S. (2024). Nitel araştırmalarda yansıtıcılık: Araştırmacının rolü. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(2), 770-788. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1464026>
- Demirkıran, S. (2023). Akıllı ve dirençli şehirler için teknoloji ve yenilik yönetimi. S. S. Tekkanat (Ed.), *Afete Dirençli Kentler ve Afet Yönetimi* (ss. 85-94). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN:9786259887609
- Dodgson, J. E. (2019). Reflexivity in qualitative research. *Journal of Human Lactation*, 35(2), 220-222. <https://doi.org/10.1177/0890334419830990>
- Duruel, M.C., ve Yildiz, E. (2024). *Bütünleşik afet yönetiminde stratejik planların yeri ve önemi*. 1. Uluslararası İstiklal Sempozyumu, Kahramanmaraş. <https://www.istiklal.edu.tr/iis/1-uluslararasi-istiklal-sempozyumu-deprem-ve-mekan>
- Emmanuel, B., ve Odusanya, O. (2015). Job satisfaction and psychological well-being among female workers. *International Journal Translation Community Dis.*, 3(3), 64-70. <http://dx.doi.org/10.19070/2333-8385-1500012>
- Erbaş, S. (2024). *Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama*. Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 9786254335853
- Erenel, F., ve Caymaz E. (2020). *Acil Durum ve Afet Yönetimine Güncel Bir Bakış*. Nobel Akademik Yayıncılık, ISBN: 9786050332063

- Ergün, Y., ve Cihan, A.Ş. (2015). Türkiye'de Afet Yönetimi ve Afet Müdahale Stratejileri. M. Altıntaş (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Kuramsal Çerçeveseler ve Metodolojik Tartışmalar* (ss. 131-166). Özgür Yayınları. ISBN: 9786255757081
- Erkan, E.A. (2010). *Afet yönetiminde risk azaltma ve Türkiye’de yaşanan sorunlar*. [Yayınlanmış uzmanlık tezi, Mülga Devlet Planlama Teşkilatı]. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Afet-Yonetiminde-Risk-Azaltma-ve-Turkiyede-Yasanan-Sorunlar_Esse-Ayse-Erkan.pdf
- Eryılmaz, B. (2022). *Kamu Yönetimi, Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar*. Umuttepe Yayınları. ISBN:9786057858863
- Farinós-Dasí, J., Pinazo-Dallenbach, P., Sánchez-Manjavacas, E.P., ve Rodríguez-Bernal, D.C. (2024). Disaster risk management, climate change adaptation and the role of spatial and urban planning: evidence from European case studies. *Natural Hazards*, 121, 23479–23512. <https://doi.org/10.1007/s11069-024-06448-w>
- Filippi, M.E. (2022). A role for municipal governments in leveraging transformative change for urban disaster risk management: The experience of Santa Fe, Argentina, with urban flood risk. *Climate Risk Management*, 35, 100397. <https://doi.org/10.1016/j.crm.2022.100397>
- Forino, G., Meding, J.V., ve Brewer, G.J. (2018). Challenges and opportunities for Australian local governments in governing climate change adaptation and disaster risk reduction integration. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*. 9(3), 258-272. <https://doi.org/10.1108/IJDRBE-05-2017-0038>
- Forino, G., Meding, J.V., Brewer, G.J., ve Niekerk, D.V. (2017). Climate change adaptation and disaster risk reduction integration: Strategies, policies, and plans in three Australian local governments. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 24, 100-108. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijdr.2017.05.021>
- Fusch, P.I., ve Ness, L.R. (2015). Are we there yet? Data saturation in qualitative research. *The Qualitative Report*, 20(9), 1408-1416. <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1466&context=facpubs>
- Guyadeen, D., Henstra, D., Kaup, S., ve Wright, G. (2023). Evaluating the quality of municipal strategic plans. *Evaluation and Program Planning*, 96(2023), 102186. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2022.102186>

- Güven, A., ve Kızılkaya, S.B. (2023). Afetlerde yerel yönetimlerin etkinliği üzerine bir değerlendirme. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-20. <https://izlik.org/JA94MX92YA>
- Güzel, İ.H. (2024). Belediye planlarında afet sorunu: Malatya, Hatay, Kahramanmaraş ve Adıyaman belediyeleri örneği. *Memleket Siyaset Yönetim*, 19(43), 637-660. <https://doi.org/10.56524/msydergi.1463090>
- Hancock, B., Ockleford, E. ve Windridge, K. (2007). *An Introduction to Quality Research*. The NIHR RDS EM / YH.
- Henstra, D. (2006). *Evaluating and explaining local emergency management policies in Ontario [Bildiri sunumu]*. The Annual Meeting of the Canadian Political Science Association, Toronto. <https://www.cpsa-acsp.ca/papers-2006/Henstra.pdf>
- IFRC (2021). *Hazard definitions, public awareness and public education for disaster risk reduction*. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. 17 Mayıs 2026 tarihinde <https://www.ifrc.org/sites/default/files/2021-06/04-HAZARD-DEFINITIONS-HR.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Iglesias, A. (2015). Making strategic planning work in local government: An empirical study of success and failure. *Strategic Public Management Journal*, 1(1), 40-55. <https://doi.org/10.25069/spmj.289937>
- Ilgen, S., Sengers, F., ve Wardekker, A. (2019). City-To-City learning for urban resilience: the case of water squares in Rotterdam and Mexico City. *Water*, 11(5), 983. <https://doi.org/10.3390/w11050983>
- Ishiwatari, M., ve Surjan, A. (2019). Good enough today is not enough tomorrow: challenges of increasing investments in disaster risk reduction and climate change adaptation. *Progr Disaster Sci*, 1(100007). <https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2019.100007>
- Iqbal, Q., Mehler, K. ve Yildirim, M.B. (2007). *Comparison of Disaster Logistics Planning and Execution for 2005 Hurricane Season, Final Report*. Midwest Transportation Consortium. <https://dr.lib.iastate.edu/server/api/core/bitstreams/d24eef3e-87d6-4db9-aacd-936d82a39785/content>
- Kadıoğlu, M. (2018). Afet yönetimi ve afet yönetiminde halkla ilişkiler. S. Çapar (Ed.), *Kriz ve Acil Durum Yönetimi* (ss. 7-32). Türk İdari Araştırmalar Vakfı Yayınları. ISBN: 9786058151321
- Kadıoğlu, M. (2020). *Afet Yönetimi, Beklenmeyi Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek*. Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları. ISBN:9786057491060

- Kahraman, S., Polat, E., ve Korkmazıyürek, B. (2021). Afet yönetim döngüsündeki ana terimler. *Avrasya Terim Dergisi*, 9(3), 7-14. <https://izlik.org/JA53WJ67WJ>
- Kaya, H., ve Yaylı, H. (2023). Belediyelerin kentsel dirençlilik algısını stratejik planlardan okumak: TR71 bölgesi örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(2), 376-385. <https://doi.org/10.33712/mana.1260172>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189. <https://izlik.org/JA54BW95FL>
- Kocaoğlu, M., ve Mecek, M. (2025). Online services in metropolitan municipalities as a smart city and governance tool: The case of Turkey. A. Abdullah ve M. Mecek (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Teorik ve Uygulamalı Yaklaşımlar* (ss. 1-44). Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub1073.c4251>
- Korkın, E., ve Öztıp, S. (2022). Büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarında afet yönetimi. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 61-75. <https://doi.org/10.52539/mad.1120801>
- Köseoğlu, A.M. (2015). *Afet Yönetimi ve İnsani Yardım*. Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 9786053202448
- Küçükyacı, T. (2024). Afetle mücadelede yerel yönetimlerin rolü ve etkisi: Japonya-Türkiye karşılaştırması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, Türkiye-Japonya Diplomatik İlişkilerinin 100.Yılı Özel Sayısı, 237-255. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1523658>
- Leck, H., Pelling, M., Adelekan, I., ... ve C., Soumana, B. (2018). Towards risk sensitive and transformative urban development in sub Saharan Africa. *Sustainability*, 10(8), 2645. <https://doi.org/10.3390/su10082645>
- Macatulad, E., ve Biljecki, F. (2024). Continuing from the Sendai Framework midterm: Opportunities for urban digital twins in disaster risk management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 102 (104310). <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2024.104310>
- Malalgoda, C., Amaratunga, D., ve Pathirage, C. (2010). *Role of the local governments in disaster risk reduction* [Bildiri sunumu]. COBRA 2010: The Construction, Building and Real Estate Research Conference of the Royal Institution of Chartered Surveyors, Paris, France.
- Malalgoda, C. ve Amaratunga, D. (2015). A disaster resilient built environment in urban cities. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*, 6(1), 102-116.

- Mandacı, E. (2020). Asur Devleti'nde doğal afetler ve doğal afet algısı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 99-116. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.524554>
- Matsuoka, Y., ve Gonzales Rocha, E. (2021). The role of non-government stakeholders in implementing the Sendai framework: a view from the voluntary commitments online platform. *Progr Disaster Sci*, 9, 100142. <https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2021.100142>
- Matsuoka, Y., ve Shaw, R. (2014). Approaches to enhance urban disaster resilience. *Hyogo Framework for Action and Urban Disaster Resilience* (ss. 219-246). Emerald Group Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S2040-726220140000016020>
- Mohauish, S.M.I., ve Ashmawy, I.K. (2022). The role of municipalities in managing disasters in international experiences: A comparative study. *Arab Journal of Administration*, 42(3). <https://dx.doi.org/10.21608/aja.2022.134595.1236>
- Mthuli, S.A., Ruffin, F., ve Singh, N. (2022). Define, explain, justify, apply (DEJA): An analytic tool for guiding qualitative research sample size. *International Journal of Social Research Methodology*, 25(6), 809-821. [doi:10.1080/13645579.2021.1941646](https://doi.org/10.1080/13645579.2021.1941646)
- Mwambere, M.J. (2025). *Afet müdahalesinde kurumlar arası iş birliğinin sosyolojik analizi: Tanzania'nın afet yönetimi üzerine teorik bir araştırma* [Yayımlanmış Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Neuman, W. L. (2009). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Essex, Pearson Education Limited. ISBN: 9780205615964
- Önen, S.M., ve Yücel, T. (2022). Kamu yönetimi perspektifinden stratejik yönetim yaklaşımında hesap verebilirlik. G. Kırıl ve M. S. Özkan (Ed.), *İktisadi ve İdari Bilimlerde Araştırmalar; Kavramlar, Araştırmalar ve Uygulama* (ss. 441-457). Livre de Lyon.
- Özdemir, A. (2023). Afet yönetiminde belediyelerin rolü. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 828-839. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1275745>
- Özdemir, S., Gür, G., Dağlı, E., ve Ecemiş Kılıç, S. (2023). Afet tehlike ve risklerini dikkate alan planlama-uygulama ve yapılaşma süreçleri, yaklaşım, yöntem ve araçlar: Antakya ilçesi örneği. S. S. Tekkanat (Ed.), *Afete Dirençli Kentler ve Afet Yönetimi* (ss. 13-29). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 9786259887609

- Özmen, B. ve Özden, A.T. (2013). Türkiye'nin afet yönetim sistemine ilişkin eleştirel bir değerlendirme. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 49, 1-28. <https://izlik.org/JA56MH88FP>
- Parlak, B., ve Sevilmiş, U. B. (2023). Afete dirençli kentler için yerel yönetimlerde sosyal inovasyon süreçleri. S. S. Tekkanat (Ed.), *Afete Dirençli Kentler ve Afet Yönetimi* (ss. 133-152). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN:9786259887609
- Patten, M.L., ve Newhart, M. (2018). *Understanding Research Methods: An Overview of the Essentials*. Routledge. ISBN: 9780415790529
- Polat, A. (2022). Nitel araştırmalarda yarı-yapılandırılmış görüşme soruları: Soru form ve türleri, Nitelikler ve sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2), 161-182. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227335>
- Rovins, J.E, Wilson, T.M., Hayes, J., ... ve Davies, A.J. (2015). *Risk Assessment Handbook*. GNS Science. ISBN: 9780908349357
- Saunders, M., Lewis, P., ve Thornhill, A. (2009). *Research methods for business students*. Pearson Education. ISBN: 9780273716860
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Savaş Yavuzçehre, P., ve Akgül, A. (2024). Yerel yönetim stratejik planlarında kentsel dirençliliğin eksikliği: 6 Şubat Kahramanmaraş depreminden etkilenen kentler üzerinden bir inceleme. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 5(3), 330-348. <https://doi.org/10.58658/kaypod.1501170>
- SBB (2019). *Belediyeler için stratejik planlama rehberi*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/2nABM+Belediyeler_Icin_Stratejik_Planlama_Rehberi.pdf
- Sebesvari, Z., Woelki, J., Walz, Y., ... ve Renaud, F.G. (2019). Opportunities for considering green infrastructure and ecosystems in the Sendai framework monitor. *Progr Disaster Sci*, 2, 100021. <https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2019.100021>
- Sever, D.Ç. (2023). Afet mevzuatından kaynaklanan yapısal sorunlar: Teşkilat, imar afları ve yapı denetimi. *Ankara Barosu Dergisi*, 81(Deprem Özel Sayısı-I), 269-306. <https://doi.org/10.30915/abd.1380958>
- Sever, R., ve Değirmenci, Y. (2019). Temel kavramlar. R. Sever (Ed.), *Afetler ve Afet Yönetimi* (ss. 2-13). PEGEM Akademi Yayıncılık. ISBN: 9786050370300

- Sezer, Ö., ve Tozbey, Ş. (2023). Türkiye’de afet yönetiminin merkezi ve yerel düzeyde örgütlenmesi üzerine bir değerlendirme. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 8, 79-102. <https://izlik.org/JA95TW95LU>
- Sığrı, Ü. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Beta Yayıncılık. ISBN: 9786052422175
- Skidmore, M., ve Toya, H. (2013). Natural disaster impacts and fiscal decentralization. *Land Economics*, February 89(1). <https://www.jstor.org/stable/24243916>
- Songür, N. (2015). Türk kamu yönetiminde stratejik planlama ve uygulamalara ilişkin genel bir değerlendirme. *Strategic Public Management Journal*, 1, 56-78. <https://doi.org/10.25069/spmj.289939>
- Stevens, M.R., Berke, P.R., ve Song, Y. (2010). Creating disaster-resilient communities: evaluating the promise and performance of new urbanism. *Landsc Urban Plan*, 94(2), 105-15. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2009.08.004>
- Strauss, A., ve Corbin, J. (2014). *Basics Of Qualitative Research*. Sage Publications. ISBN: 9781412997461
- Şahin, G. (2016). *Yerel yönetimlerde afetlere hazırlık ve zarar azaltma sorumlulukları: İzmir Büyükşehir Belediyesi örneği* [Bildiri sunumu]. 10. Kamu Yönetimi Sempozyumu, İzmir. ISBN: 9786056280603
- Şahin İpek, E.A., ve Akman, Ç. (2019). Son dönemde yapılan değişiklikler çerçevesinde belediyelerde stratejik planlama süreci. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2), 359-373. <https://doi.org/10.33712/mana.609075>
- Şahin, Ş. (2019). Türkiye’de afet yönetimi ve 2023 hedefleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 1(2), 180-196. <https://doi.org/10.46464/tdad.600455>
- Şen, M.L., ve Eken, M. (2007). Belediyelerde insan kaynakları yönetimi. B. Eryılmaz, M. Eken ve M. L. Şen (Ed.), *Kamu Yönetimi Yazıları* (ss. 542-562). Nobel Yayınevi. ISBN: 9786053950202
- Şenderin, F. (2023). Afet riskleri ve kentleşme. N. Varol ve T. Gültekin (Ed.), *Disiplinlerarası Bakışla Afet Risk Yönetimi 2* (ss. 159-179). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 9786253982188
- Şengün, H. (2025). Kentsel dirençlilik ve afetler. E. Haspolat (Ed.), *Dirençlilik ve Belediyeler* (ss. 103-119). Türkiye Belediyeler Birliği. ISBN: 9786059186780
- Taşdemir, E., ve Dereli, A.B. (2023). *İletişimsel Bağlamda Nitel Araştırma: Desenler ve Veri Analizi*. Palet Yayınları. ISBN: 9786256775381
- TBB (2024). *6 Şubat Afet Bölgesi, Mevcut Durum Değerlendirmesi ve Gelişim Önerileri Raporu*. Türkiye Belediyeler Birliği. ISBN: 9786059186766

- Topal, Ç. (2015). Risk yönetim kavramsallaştırmaları ve riskin yerel yönetimi. *Çalışma ve Toplum*, 3(54), 1317-1334. <https://izlik.org/JA27XB59XB>
- Torpuş, K. (2023). Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma sürecinde afet risk yönetiminin önemi. M. Turan (Ed.), *Sürdürülebilir Kalkınma ve Afet Yönetimi* (ss. 1-18). Gazi Kitabevi. ISBN: 978-625-365-215-9
- Trias, A.P.L., Lassa, J., ve Surjan, A. (2019). Connecting the actors, discovering the ties: exploring disaster risk governance network in Asia and the Pacific. *Intern J Disaster Risk Reduc*, 33, 217-28. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2018.10.007>
- Tümer, Ö. (2024). Doğal afetlerde afet yönetimi ve risk azaltmada yerel yönetimlerin rolü. *Fiscaoeconomia*, 8(3), 1495-1515. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1491393>
- Twigg, J. (2015). *Disaster Risk Reduction. Good Practice Review 9*. Humanitarian Policy Group, Overseas Development Institute. ISBN: 9781909464872
- UNDRR (t.y.). *Our work and what we do, DRR and UNDRR's History*. 08 Nisan 2026 tarihinde <https://www.undrr.org/our-work/history> adresinden erişilmiştir.
- UNDRR (2007). *Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters*. 09 Nisan 2026 tarihinde https://www.preventionweb.net/files/1037_hyogoframeworkforactionenglish.pdf?startDownload=true adresinden erişilmiştir.
- UNDRR (2010). *Local Governments and Disaster Risk Reduction, Good Practices and Lessons Learned*. United Nations secretariat of the International Strategy for Disaster Reduction Publishing.
- UNDRR (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030*. Third UN World Conference on Disaster Risk Reduction in Sendai, Japan.
- UNDRR (2017a). Vulnerability. *The Sendai Framework Terminology on Disaster Risk Reduction*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction. 13 Mayıs 2026 tarihinde <https://www.undrr.org/terminology/vulnerability> adresinden erişilmiştir.
- UNDRR (2017b). *Local Government Powers for Disaster Risk Reduction: A Study on Local-Level Authority and Capacity for Resilience*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction Publishing.
- UNDRR (2025). *Understanding Disaster Risk: Components of risk*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction. 13 Mayıs 2026 tarihinde <https://www.preventionweb.net/understanding-disaster-risk/component-risk/disaster-risk> adresinden erişilmiştir.
- UNDRR, ve CRED (2020). *Human cost of disasters 2000-2019*. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. <https://www.undrr.org/quick/50922>

- UNDRR, ve ISC (2025). *Hazard definition & classification review: 2025 update of the technical report*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction, & International Science Council. <https://doi.org/10.24948/2025.04>
- Ülgen, H., ve Mirze, K. (2020). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. Beta Yayıncılık. ISBN: 9786052426968
- Ünal, F. (2012). Türkiye’de yerel yönetimlerde karar verme ve karar verme sürecinde yer alan faktörlerin analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 259-282. <https://izlik.org/JA27WD62EL>
- Ünür, E. (2021). Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Doğal afetlerde cinsiyete dayalı zarar görülebilirlik farkı. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 351-381. <https://izlik.org/JA87LF76NA>
- Üzmez, U., ve Dilaveroğlu, A. (2024). Belediyelerin afetlere karşı hazır oluşu ve afet yönetiminin stratejik planlar üzerinden incelenmesi: 6 Şubat depremleri örneği. *Memleket Siyaset Yönetim*, 19(43), 771-804. <https://doi.org/10.56524/msydergi.1503164>
- Valenzuela, V.P.B., Esteban, M., Takagi, H., Thao, N.D., ve Onuki, M. (2020). Disaster awareness in three low risk coastal communities in Puerto Princesa City, Palawan, Philippines. *Intern J Disaster Risk Reduc*, 46, 101508. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2020.101508>
- Varol, N. (2022). Jeolojik afetler. N. Varol ve T. Gültekin (Ed.), *Disiplinlerarası Bakışla Afet Risk Yönetimi 1* (ss. 1-18). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 9786254335884
- Varol, N., ve Kaya, C.M. (2018). Afet risk yönetiminde transdisipliner yaklaşım. *Afet Dergisi*, 1(1), 1-8. <https://doi.org/10.35341/afet.418307>
- Varol, N., Tetik Biçer, Ç., Tezcan, A., ve Yıldırım, Ş. (2023). Türkiye afet risk azaltma planı (TARAP) ve risk azaltma planlamasının önemi. N. Varol ve T. Gültekin (Ed.), *Disiplinlerarası Bakışla Afet Risk Yönetimi 2* (ss. 1-14). Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN: 9786253982188
- Ward, P.J., Daniell, J., Duncan, M., Dunne, A., Hananel, C., Hochrainer-Stigler, S., ... ve Rüter, M.C. (2022). Invited perspectives: A research agenda towards disaster risk management pathways in multi-(hazard-) risk assessment. *Natural Hazards and Earth System Sciences*, 22, 1487-1497. <https://doi.org/10.5194/nhess-22-1487-2022>

- Wilkinson, E. (2012). Why ‘small is beautiful’ in municipal disaster risk reduction: Evidence from the Yucatán peninsula, *Mexico, Environmental Hazards*, 11(2), 155-171. <http://dx.doi.org/10.1080/17477891.2011.609878>
- Wisner, B., Blaikie, P., Cannon, T., ve Davis, I. (2004). *At Risk: Natural Hazards, People's Vulnerability and Disasters*. Routledge. ISBN: 9780203714775
- Yasuyuki, S., Bhattacharyay, R., ve Tomoaki, K. (2011). *Aggregate Impacts of Natural and Man-made Disasters: A quantitative comparison*. RIETI Discussion Paper Series, 11-E-023. <https://www.rieti.go.jp/jp/publications/dp/11e023.pdf>
- Yavaş, H., ve Yavuz, Ö. (2015). *Türk afet yönetiminde merkezileşme sorunu ve yerelleşme çabaları* [Bildiri sunumu]. 9. Kamu Yönetimi Sempozyumu, Ankara. ISBN: 9789758918690
- Yetkin, O. (2024). Afet yönetimi bağlamında büyükşehir belediyelerinin teşkilat yapısı üzerinden bir inceleme. *Urban 21 Journal*, 2(1), 24-41. <https://izlik.org/JA28CS87WR>
- Yetkin, O. (2025). *Türkiye’de Belediye Personel Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Özgür Yayınları. ISBN: 9786255958334
- Yetkin, O. (2026). Bütünleşik afet yönetimi bağlamında büyükşehir belediyelerinin 2025-2029 stratejik planlarının analizi. *Afet ve Risk Dergisi*, 21(5). <https://doi.org/10.35341/afet.1754867>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. ISBN: 9781111148461
- Yıldız E, ve Duruel MC. (2022). Evaluation of disaster and emergency management presidency (AFAD) strategic plans. *Emerg Aid Disaster Science*, 2(1):19-24. <https://izlik.org/JA63PE93WY>

EKLER

Ek 1. Tezde Kullanılan Görüşme Formu

Katılımcılara Yönelik Görüşme Formu

Sayın Katılımcı;

Bu çalışma Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Afet Yönetimi Ana Bilim Dalı'nda yürütülmekte olan "Türkiye'deki Belediye Stratejik Planlarının Afet Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi, Engeller ve Öneriler" başlıklı doktora tez araştırmasıdır. Vermiş olduğunuz cevaplar bu alana katkı yapmaya yönelik olarak sadece bilimsel maksatlı kullanılacaktır. Çalışmada katılımcıların isim bilgileri kullanılmayacak olup kodlama sistemi yapılacaktır (Örneğin Katılımcı Murat Can DURUEL yerine K1 kodu kullanılacaktır). Araştırmada ulaşılabilecek önerilerin yerel yönetimlerce dikkate alınarak uygulamaya geçirilmesi, stratejik planların risk yönetimine önem verilerek hazırlanmasını; planda yer alan eylemlerin gerçekleştirilmesiyle de toplumun afetlere karşı daha dirençli hale gelmesi sağlanabilecektir. Yürütülecek olan bu bilimsel araştırmaya açık ve gerçekçi cevaplarınızla yapacak olduğunuz katkılar için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Murat Can DURUEL

Doktora Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi Eyyüp YILDIZ

Danışman

Görüşmeye İlişkin Bilgiler

Görüşme Yeri :

Görüşme Tarihi ve Saati :

Görüşme Yöntemi : Yüz Yüze ☐ Online ☐

Görüşme Soruları

1. Belediyelerin stratejik planlarında yer alan afet risk yönetimine ilişkin hususlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
2. Belediyelerin stratejik planlarında afet risk yönetimine öncelik verilmemesine yol açabilecek hususlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
3. Bu hususları ortadan kaldırmak için yapılabilecekler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
4. Belirtmek istediğiniz başka görüş ve düşünceleriniz varsa açıklayınız?

Ek 2. Aydınlatılmış Onam Formu

AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

“Türkiye’deki Belediye Stratejik Planlarının Afet Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi, Engeller ve Öneriler” isimli bu araştırma, Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı’nda Dr. Öğr. Üyesi Eyyüp YILDIZ tarafından yönetilen doktora tezi kapsamında yapılmaktadır. Araştırmanın yapılabilmesi için Gümüşhane Üniversitesi Etik Kurulu izni alınmıştır.

Bu araştırmada sizlerden kimlik bilgileriniz istenmemektedir. Araştırmada gerçek isimleriniz kullanılmayacaktır. Araştırmaya katılım gönüllülüğe dayanmaktadır. Çalışmaya katıldıktan sonra, çalışmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan çekilebilirsiniz. Verdiğiniz bilgiler sizlerin onay verdiği ölçüde çalışmaya aktarılacaktır. Sizlerden alınan bilgiler, sizlerin bilgisi ve onayı olmadığı sürece üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan ötürü sizden herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Katkılarınız için sizlere herhangi bir ödeme de yapılmayacaktır. Bu çalışma sizlere herhangi bir sorumluluk getirmeyecektir. Görüşme sırasında izniniz olursa ses kayıt cihazı (online video kaydı) kullanılacaktır.

Araştırma ile ilgili her türlü soru için aşağıda iletişim bilgileri bulunan Murat Can DURUEL ile bağlantıya geçebilirsiniz. Talebinizin olması durumunda araştırma sonuçları sizlerle paylaşılacaktır. Tüm bu bilgiler doğrultusunda çalışmaya kendinizi baskı altında hissetmeden gönüllü olarak katkı vermek istiyorsanız aşağıda geçen ilgili yerleri doldurunuz ve imzalayınız.

Araştırmacı: Murat Can DURUEL

Aydınlatılmış onam formunu okudum ve çalışmaya kendi rızamla tamamen gönüllü olarak katılıyorum.

Katılımcının Adı Soyadı:

Tarih ve İmza:

Ek 3. İncelenen Belediye Stratejik Planlarına Ait Bilgiler

TRAFİK KODU	İLİN ADI	MÜLKİ İDARE BİRİMİ	STRATEJİK PLAN ERIŞİMİ	STRATEJİK PLAN YILI	AÇIKLAMALAR
01	ADANA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
02	ADİYAMAN	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
03	AFYONKARAHİSAR	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
04	AĞRI	İL	sp.gov.tr	2019-2023	Yürürlükte olduğundan çalışmaya dahil edilmiştir.
05	AMASYA	İL	sp.gov.tr	2020-2024	Revizyonlu
06	ANKARA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
07	ANTALYA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
08	ARTVİN	İL			Mevcut değil
09	AYDIN	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
10	BALIKESİR	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2022-2024	Revizyonlu
11	BİLECİK	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
12	BİNGÖL	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
13	BİTLİS	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
14	BOLU	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
15	BURDUR	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
16	BURSA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
17	ÇANAKKALE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
18	ÇANKIRI	İL	sp.gov.tr	2019-2023	Yürürlükte olduğundan çalışmaya dahil edilmiştir.
19	ÇORUM	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
20	DENİZLİ	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
21	DİYARBAKIR	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
22	EDİRNE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
23	ELAZIĞ	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
24	ERZİNCAN	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
25	ERZURUM	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
26	ESKİŞEHİR	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	Revizyonlu
27	GAZİANTEP	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
28	GİRESUN	İL	sp.gov.tr	2020-2024	

Ek 3. (Devamı)

29	GÜMÜŞHANE	İL			Mevcut değil
30	HAKKARİ	İL			Mevcut değil
31	HATAY	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
32	ISPARTA	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
33	MERSİN	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	Revizyonlu
34	İSTANBUL	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
35	İZMİR	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
36	KARS	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
37	KASTAMONU	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
38	KAYSERİ	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
39	KIRKLARELİ	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
40	KIRŞEHİR	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
41	KOCAELİ	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
42	KONYA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
43	KÜTAHYA	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
44	MALATYA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
45	MANİSA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
46	KAHRAMANMARAŞ	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
47	MARDİN	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
48	MUĞLA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	Revizyonlu
49	MUŞ	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
50	NEVŞEHİR	İL	sp.gov.tr	2020-2024	Revizyonlu
51	NİĞDE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
52	ORDU	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
53	RİZE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
54	SAKARYA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
55	SAMSUN	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
56	SİİRT	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
57	SİNOP	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
58	SİVAS	İL	sp.gov.tr	2020-2024	

Ek 3. (Devamı)

59	TEKİRDAĞ	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
60	TOKAT	İL	sp.gov.tr	2019-2024	
61	TRABZON	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
62	TUNCELİ	İL			Mevcut değil
63	ŞANLIURFA	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
64	UŞAK	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
65	VAN	BÜYÜKŞEHİR	sp.gov.tr	2020-2024	
66	YOZGAT	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
67	ZONGULDAK	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
68	AKSARAY	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
69	BAYBURT	İL			Mevcut değil
70	KARAMAN	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
71	KIRIKKALE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
72	BATMAN	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
73	ŞIRNAK	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
74	BARTIN	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
75	ARDAHAN	İL			Mevcut değil
76	İĞDIR	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
77	YALOVA	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
78	KARABÜK	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
79	KİLİS	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
80	OSMANİYE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	
81	DÜZCE	İL	sp.gov.tr	2020-2024	

ETİK KURUL KARARI

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-95674917-108.99-259811

Konu : Etik Kurul Onay

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Eyyüp YILDIZ

"TÜRKİYE'DEKİ BELEDİYE STRATEJİK PLANLARININ AFET RİSK YÖNETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ, ENGELLER VE ÖNERİLER" konulu etik kurul başvurunuz; Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun **27/06/2024** tarih ve **2024/6** sayılı toplantısında görüşülmüş olup; projenin yürürlükteki mevzuata uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.
Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Günay ÇAKIR
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0Y8O-JK4U-0G06

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gumushane-universitesi-ebys>

Adres:
Telefon No : Fax No :
e-Posta : <http://www.gumushane.edu.tr/>
Kep Adresi : gumushaneuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin :Özge GÖKAY
Memur
Dahili No:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Murat Can DURUEL

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim
Fakültesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Programı

Yüksek Lisans Öğrenimi : Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Afet
Yönetimi Programı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler ve Yayınlar : Duruel, M.C., ve Yildiz, E. (2026). 6 Şubat
Depremleri Sonrası Belediye Stratejik Planlarında Afet
Yönetimi Yaklaşımı. Süleyman Demirel Üniversitesi
İİBF Dergisi (yayım sürecinde).

Duruel, M.C., ve Yildiz, E. (2026). Stratejiden
Dirençliliğe: Şehirleri Dayanıklı Hale Getirme
(MCR2030) Girişiminde Yer Alan Büyükşehir
Belediyelerinin Afet Risk Yönetimi Açısından
Değerlendirilmesi. Resilience (yayım sürecinde).

Duruel, M.C. (2025). Türkiye’de Arama Kurtarma
Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik
Analizi. Emergency Aid and Disaster Science, 5(2),
16-22.

Duruel, M.C. (2024). Arama Kurtarma Çalışmalarında
ve İnsani Yardım Faaliyetlerinde Sınırları Aşan
Yönetim Anlayışı: Uluslararası Afet Yönetimi. Kamu
Yönetiminde Güncel Tartışmalar -I içinde (285-306).
BİDGE Yayınları.

Esmer Duruel, H.E., ve Duruel, M.C. (2024). Depremden Sonra Ortaya Çıkan Bir Diğer Felaket: Sucul Kirlilik. I. Uluslararası İstiklal Sempozyumu. Tam Metin Bildiri Kitabı, 67-75.

Duruel, M.C., ve Yıldız, E. (2024). Bütünleşik Afet Yönetiminde Stratejik Planların Yeri ve Önemi. I. Uluslararası İstiklal Sempozyumu. Tam Metin Bildiri Kitabı, 478-485.

Duruel, M.C., ve Çelebi, A. (2023). Workplace Disaster and Emergency Plans, Risk Analysis and Implementation. Resilience, 7(2), 357-373.

Yıldız, E. ve Duruel, M.C. (2022). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Stratejik Planlarının Değerlendirilmesi. Emergency Aid and Disaster Science, 2(1), 19-24.

Duruel, M.C., ve Çelebi, A. (2019). İşyeri Afet ve Acil Durum Planlarının Önemi ve Yönetimi. 6. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi. Bildiri Tam Metin Kitabı, 283-293.

Çelebi, A., ve Duruel, M.C. (2019). Deprem Sonrası Acil Sağlık Hizmetlerinin Yönetimi ve Güncel Uygulamalar. 6. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi. Bildiri Tam Metin Kitabı, 247-255.

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : İstanbul Bilgi Üniversitesi / Öğr. Gör. (2020-2021)
Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi / Öğr. Gör. (2021-Devam ediyor)

Tarih : 01.07.2026